

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Jan Váňa

Právo být zapomenut

Právo na soukromí v internetovém věku

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. PhDr. Marek Antoš, LL.M., Ph.D.

Katedra ústavního práva

Datum uzavření rukopisu: 25. března 2019

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 247 226 znaků včetně mezer.

Jan Váňa

V Praze dne 25.3.2019

Poděkování

Obávám se, že seznam osob, jimž v souvislosti s touto prací patří mé díky (nezřídka spojené s omluvou) by se výrazným způsobem vymykal rozsahu, který je poděkováním v diplomových pracích zpravidla věnován. Necht' však dotyční ani na okamžik nepochybují o tom, že jsem si jejich podpory vědom a nesmírně si jí cením.

Několik individuálních poděkování však přece jen pominout nelze.

Na prvním místě bych tedy rád poděkoval mému školiteli, JUDr. PhDr. Marku Antošovi, LL.M., Ph.D., za jeho bezmála nekonečnou trpělivost a neméně rozsáhlou vstřícnost, jakož i za cenné připomínky, které mi k práci poskytl.

JUDr. PhDr. Marku Antošovi, LL.M., Ph.D. však spolu s prof. JUDr. Janem Kyselou, Ph.D., DSc. a doc. JUDr. PhDr. Janem Wintrem, Ph.D. patří mé díky též za to, že ve mně mj. v rámci svých výjezdních ústavněprávních seminářů probudili hlubší zájem o právo v jeho mnoha rozměrech.

V neposlední řadě vyslovuji tisíceré díky svým rodičům, svým blízkým a svým přátelům, jmenovitě pak Mgr. Danielu Askarimu za jeho podporu psychickou i odbornou.

Obsah

Úvod.....	1
1. Technologický vývoj a jeho vliv na lidské soukromí a zapomínání.....	5
1.1. Proměny světa, proměny internetu	5
1.2. Aspekty technologického vývoje významné z hlediska lidského soukromí	10
1.2.1. Zvýšené možnosti přístupu k informacím a jejich sdílení.....	11
1.2.2. Digitální paměť a permanence dat	13
1.2.3. Souhrnnost a „prohledatelnost“ dostupných informací.....	15
1.3. Nová realita lidského soukromí	18
2. Soukromí, zapomínání a jejich funkce.....	20
2.1. Pojem soukromí.....	21
2.1.1. Redukcionistická pojetí soukromí	22
2.1.2. Pojetí soukromí jako „ponechání sobě samému“	24
2.1.3. Pojetí soukromí jako omezení přístupu	26
2.1.4. Pojetí soukromí založená na kontrole nad soukromými informacemi	27
2.1.5. Klastrová pojetí soukromí	28
2.1.6. Dodatek – dvě moderní pojetí soukromí	30
2.2. Funkce soukromí	31
2.2.1. Osobní autonomie a rozvoj individuality	32
2.2.2. Emocionální oddych.....	34
2.2.3. Sebereflexe	35
2.2.4. Omezenost a důvěrnost komunikace.....	35
2.3. Funkce zapomínání.....	37
2.3.1. Funkce zapomínání na úrovni jednotlivců	38
2.3.2. Funkce zapomínání na celospolečenské úrovni	40
2.4. Shrnutí	41
3. Koncept práva být zapomenut a jeho východiska.....	43
3.1. Stručný přehled právní úpravy ochrany informačního aspektu soukromí.....	44
3.1.1. Ochrana informačního aspektu soukromí na nadnárodní úrovni	44
3.1.2. Ochrana informačního aspektu soukromí na ústavní úrovni.....	49
3.2. Koncept práva být zapomenut jakožto řešení hrozeb technologického vývoje pro právo na soukromí	53
3.2.1. Věcný rozsah práva být zapomenut.....	54
3.2.2. Obsah práv a povinností	56
3.2.3. Dotčené osoby	58

3.2.4.	Kritéria pro posuzování oprávněnosti žádostí	59
4.	Implementace práva být zapomenut	65
4.1.	Úprava práva být zapomenut ve Směrnici 95/46/ES	65
4.2.	Rozsudek Google Spain.....	67
4.2.1.	Pozadí případu.....	67
4.2.2.	Dceřiná pobočka jako provozovna zpracovávající osobní údaje?	68
4.2.3.	Činnost internetových vyhledávačů jako zpracovávání osobních údajů?	69
4.2.4.	Právo být zapomenut (a právo na deindexaci) ve Směrnici 95/46/ES?	71
4.2.5.	Praktický dopad rozsudku Google Spain	73
4.3.	Právo být zapomenut v GDPR a adaptačním zákoně	76
4.4.	Další případy týkající se práva být zapomenut před SDEU	80
4.4.1.	Rozsudek SDEU ve věci Manni.....	80
4.4.2.	Případ před SDEU ve věci G. C. a ostatní proti CNIL.....	81
4.4.3.	Případ před SDEU ve věci Google proti CNIL.....	84
Závěr.....		86
Seznam zkratk		90
Seznam použitých zdrojů		91
Abstrakt		108
Abstract		109

Úvod

V historii lidstva nenajdeme mnoho bodů, které by se z hlediska rozsahu dopadu na budoucnost našeho pokolení vyrovnaly digitální revoluci a z ní vzešedšího internetového věku¹ (či jinak „době internetové“), v němž se právě nacházíme.² Paradigmatické změny takového rozsahu jsou pochopitelně s to ve větší či menší míře ovlivnit celou řadu aspektů života jednotlivců i fungování celé společnosti. Nechceme-li, aby se civilizace vyvíjela zcela ve vleku technologických změn a jejich často nepředvídaných (a nepředvídatelných) důsledků, je nezbytné jejich dopady na společnost průběžně systematicky hodnotit a toto hodnocení vzít za podklad pro úvahy o regulaci (právní či mimoprávní), která by identifikované společenské hrozby eliminovala či alespoň zmírnila. Jedním z výsledků takového hodnocení dopadů a úvah o regulaci, a to konkrétně v oblasti lidského soukromí, je právní institut práva být zapomenut, který do širší veřejné debaty vstoupil na sklonku roku 2010,³ kdy tehdejší evropská komisařka (a místopředsedkyně Evropské komise) pro spravedlnost, základní práva a občanství Viviane Reding představila svůj záměr učinit právo být zapomenut součástí plánované reformy právní úpravy ochrany osobních údajů na úrovni Evropské unie (dále též „EU“).⁴

Tato diplomová práce si klade za cíl zhodnotit, nakolik je právo být zapomenut žádoucím a efektivním nástrojem regulace dopadů technologického vývoje na soukromí a zapomínání (které lze zjednodušeně považovat za formu přirozeného znovunabývání soukromí v informačním smyslu, a to především v důsledku plynutí času).

¹ CERF, Vinton G. The day the Internet age began. *Nature* [online]. 2009, 461, 1202–1203. ISSN 1476-4687. Dostupné z: doi:10.1038/4611202a

² Luciano Floridi hovoří v případě digitální revoluce o paradigmatické změně srovnatelné s revolucí Koperníkovou (díky němuž lidstvo zjistilo, že není nepohnutelným středem vesmíru), revolucí Darwinovou (díky němuž si lidstvo uvědomilo, že není zcela zvláštním druhem od počátku vyňatým ze zvířecí říše) a revolucí Freudovou (díky němuž si je lidstvo vědomo složitosti a zastřenosti vnitřních hnutí), srov. FLORIDI, Luciano. Artificial intelligence's new frontier: Artificial companions and the fourth revolution. *Metaphilosophy*. 2008, 39(4–5), 651–655.

³ V odborných kruzích bylo nicméně v nejrůznějších podobách diskutováno již před tímto datem, srov. BLANCHETTE, Jean-François a JOHNSON, Deborah G. Data retention and the panoptical society: The social benefits of forgetfulness. *The Information Society*. 2002, 18(1), 33–45. ; STREICH, Gregory W. Is there a right to forget? Historical injustices, race, memory, and identity. *New Political Science*. 2002, 24(4), 525–542. ; WERRO, Franz. The Right to Inform v. the Right to be Forgotten: A Transatlantic Clash. In: Aurelia COLOMBI CIACCHI, Christine GODT, Peter ROTT a Lesley Jane SMITH, ed. *Haftungsrecht im dritten Millennium - Liability in the Third Millennium*. B.m.: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2009, s. 285–300. ISBN 978-3-8329-4176-5. ; FLAHERTY, David H. *Protecting Privacy in Surveillance Societies: The Federal Republic of Germany, Sweden, France, Canada, and the United States*. Chapel Hill: UNC Press Books, 2014. ISBN 978-1-4696-2082-4.

⁴ REDING, Viviane. Press release - SPEECH/10/700: Why the EU needs new personal data protection rules The European Data Protection and Privacy Conference Brussels, 30. 11. 2010. *Europa.eu* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-10-700_en.htm

Záměrem první kapitoly je stručné představení některých aspektů technologického vývoje uplynulých několika desetiletí, které s sebou nesou dosud nevídané důsledky pro lidské soukromí a pro přirozené fungování biologické i kolektivní, sociální paměti. Jde především o nové formy vytváření, sdílení a uchovávání informací, jakož i nové formy jejich agregace a vyhledávání.

Druhá kapitola diplomové práce se zabývá výkladem samotného pojmu soukromí a jeho funkcí v životě a vývoji jednotlivců, jakož i funkcí, které soukromí plní v moderní, liberální demokratické společnosti. Ze stejných hledisek je pojednáno též o funkcích, které jsou přisuzovány zapomínání v jeho individuálním i kolektivním rozměru. Rozbor těchto funkcí je nezbytný pro zasazení problematiky ochrany soukromí ve světle nových hrozeb do adekvátního kontextu, který je až příliš často omezován pouze na ochranu jednotlivce a jeho zájmů. Pouze při zohlednění individuálního i celospolečenského významu hodnot, kterýchž ochraně právo být zapomenut směřuje, můžeme hodnotit žádoucnost a efektivnost tohoto práva, a to především s ohledem na skutečnost, že celospolečenský přínos některých práv stojících potenciálně k právu být zapomenut v opozici je zpravidla na první pohled zřejmý a široce přijímaný (konkrétně především svoboda projevu).

Třetí kapitola je věnována konceptu práva být zapomenut v obecné rovině. Stručně shrnuje právní úpravu ochrany informačního aspektu soukromí na úrovni nadnárodní a vnitrostátní. Právo být zapomenut je následně představeno jako vyústění této právní úpravy v kontextu shrnutého technologického vývoje. Představeny jsou některé zásadní konceptuální otázky práva být zapomenut, týkající se primárně nastavení některých jeho parametrů.

Čtvrtá kapitola se již podrobně věnuje právu být zapomenut v podobě (resp. v podobách), v níž bylo na území Evropské unie již implementováno. Shrnuje úpravu, na níž je právo být zapomenut založeno,⁵ a rozebírá přelomový rozsudek Soudního dvora Evropské unie (dále též „SDEU“) ze dne 13. 5. 2014 ve věci C-131/12⁶ (dále též „rozsudek Google Spain“) včetně jeho skutkového a právního pozadí. Součástí kapitoly je též rozbor reakce společnosti Google na uvedený rozsudek, včetně statistik ohledně využívání práva být zapomenut občany Evropské unie. Zmíněny jsou také další případy týkající se práva být zapomenut, které SDEU řešil, potažmo řešit ve více či méně dohledné době bude.

⁵ A to jak v případě Směrnice 95/46/ES, v níž institut práva být zapomenut nalezl SDEU, tak v případě GDPR, které jej upravuje zcela výslovně.

⁶ *Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 5. 2014, věc C-131/12*

Závěr diplomové práce stručně shrnuje některé z dalších forem regulace lidského chování, jimiž by hrozby vývoje komunikačních technologií mohly být potenciálně řešeny, a hodnotí právo být zapomenut v kontextu těchto alternativ.

Ačkoli je konceptu práva být zapomenut věnována až třetí kapitola diplomové práce, již na tomto místě považuji za vhodné přivést pozornost na dvě distinktivní pojetí práva být zapomenut, která ve své práci představili Jef Ausloos a Meg Leta (Ambrose) Jones.⁷ To první, které lze označit jako právo být zapomenut v užším smyslu, je zaměřeno na kontrolu veřejného obrazu subjektu – předmětem „zapomínání“ jsou veřejně dostupné informace o žadateli, označované též jako „aktivně sdílená data“ či data sdílená v rámci projevu.⁸ Druhé distinktivní pojetí práva být zapomenut lze označit jako „právo na výmaz“,⁹ a je zaměřeno na kontrolu jednotlivce nad obrovským množstvím oněch osobních údajů, které vytváří a sdílí „pasivně“¹⁰ (a často nevědomky) v rámci své existence a činnosti v online prostředí, a která poskytovatelé internetových služeb automaticky shromažďují pro nepřebornou řadu účelů (z nichž nejznámějším je patrně zvyšování relevance zobrazované reklamy).

Tato diplomová práce je zaměřena primárně na rozbor konceptu práva být zapomenut v užším smyslu. Ačkoli se totiž východiska obou pojetí práva být zapomenut (v širším smyslu) do značné míry překrývají, a ačkoli např. právní úprava v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (dále též „GDPR“) mezi oběma pojetími explicitně nerozlišuje,¹¹ skutečnost je taková, že problematika spojená s každým z těchto dvou

⁷ AMBROSE, Meg Leta a AUSLOOS, Jef. The right to be forgotten across the pond. *Journal of Information Policy*. 2013, 3, 1–23.

⁸ Comments of CDT to the European Union: Consultation on the Commission's Comprehensive Approach on Personal Data Protection in the European Union. *Center for Democracy & Technology* [online]. Dostupné z: <https://cdt.org/insight/comments-of-cdt-to-the-european-union-consultation-on-the-commissions-comprehensive-approach-on-personal-data-protection-in-the-european-union/>. s. 10.

⁹ AMBROSE, Meg Leta a AUSLOOS, Jef. The right to be forgotten across the pond. *Journal of Information Policy*. 2013, 3, 1–23. s. 14.

¹⁰ Nazývaná též „transakční data“, srov. Comments of CDT to the European Union: Consultation on the Commission's Comprehensive Approach on Personal Data Protection in the European Union. *Center for Democracy & Technology* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://cdt.org/insight/comments-of-cdt-to-the-european-union-consultation-on-the-commissions-comprehensive-approach-on-personal-data-protection-in-the-european-union/>. s. 10.

¹¹ Ba nadpis čl. 17 GDPR, který zní „Právo na výmaz („právo být zapomenut“)“, oba termíny zjevně považuje za zaměnitelné.

konceptů je ve skutečnosti natolik široká a v mnoha ohledech svébytná, že pojednání o obou dalece přesahuje možnosti této diplomové práce i jejího autora.¹²

Z obdobných důvodů upřednostňuji v částech diplomové práce věnovaných posuzování soukromí a práva být zapomenut v konceptuální rovině pojem „soukromé informace“ před pojmem „osobní údaje“, přestože se z pohledu, který v práci zaujímám, jedná o výrazy synonymní. Druhému z uvedených totiž sice právní úprava ochrany osobních údajů připisuje velmi široký význam,¹³ v běžné mluvě však stále evokuje spíše poměrně úzký soubor základních identifikačních údajů osoby.¹⁴ Pro obecnější úvahy o soukromí a jeho informačním aspektu se proto nezdá být ideální. Naopak v částech diplomové práce vykládajících právní úpravu implementující právo být zapomenut v rámci Evropské unie je již preferován pojem „osobní údaje“.

¹² Nemůže ovšem být nejmenšího sporu o tom, že problematika sběru a zpracování pasivně sdílených dat koncových uživatelů poskytovateli internetových služeb a jejich dalekosáhlých důsledků pro fungování společnosti je neméně fascinující. Pro komprehensivní a recentní pojednání o této problematice viz ZUBOFF, Shoshana. *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*. New York: PublicAffairs, 2019. ISBN 978-1-61039-570-0.

¹³ Pro účely GDPR se osobními údaji rozumí „*veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě (dále jen „subjekt údajů“); identifikovatelnou fyzickou osobou je fyzická osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména odkazem na určitý identifikátor, například jméno, identifikační číslo, lokační údaje, síťový identifikátor nebo na jeden či více zvláštních prvků fyzické, fyziologické, genetické, psychické, ekonomické, kulturní nebo společenské identity této fyzické osoby*“. Čl. 4 odst. 1 GDPR.

¹⁴ Český národní korpus, výsledky pro výraz „osobní údaje“. *Český národní korpus* [online]. [vid. 2019-03-14]. Dostupné

z: https://kontext.korpus.cz/view?ctxattrs=word&attr_vmode=mouseover&pagesize=40&refs=%3Ddoc.title&q=~IZxSFF898BnD&viewmode=kwic&attrs=word&corpname=syn2015&attr_allpos=all

1. Technologický vývoj a jeho vliv na lidské soukromí a zapomínání

1.1. Proměny světa, proměny internetu

Psal se pátek 20. prosince roku 2013 a Justine Sacco, ředitelka oddělení obchodních komunikací společnosti IAC (InterActiveCorp),¹⁵ si krátila mnohahodinový let z New Yorku do Jihoafrické republiky tweetováním krátkých, více či méně žertovných postřehů, jimiž se pokoušela pobavit svých 170 sledujících.¹⁶ Poslední tweet, který odeslala před tím, než na londýnském letišti Heathrow přestoupila na poslední let do Kapského města,¹⁷ zněl: „*Mířím do Afriky. Snad se nenakazím AIDS. Dělán si legraci. Jsem přece běloška!*“.¹⁸ Je důležité poznamenat, že záměrem autorky nebylo pomýlené chlubení se „bílým privilegiem“, které by ji před nákazou AIDS zjevně neochránilo, nýbrž poukázat na přetrvávající rasové nerovnosti v post-apartheidní jihoafrické společnosti,¹⁹ přičemž zřejmě počítala s tím, že lidé sledující její twitterový profil si tweet v kontextu jejího celkového vystupování vyloží správně. Když však o jedenáct hodin později vystoupila z letadla a zapnula svůj mobilní telefon, zjistila, že její život už nejspíš nikdy nebude jako dřív.

Je v podstatě nemožné zjistit, *proč* se právě tento tweet této neznámé mladé ženy stal celosvětovým tématem pro několik následujících hodin (ba dní). O něco snazší je ovšem zjistit, *jak* k tomu došlo. Několik hodin po odeslání se tweet dostal do zorného pole editora elektronického tabloidu/blogu Valleywag, který jej s krátkým, ironickým komentářem zveřejnil právě na této platformě.²⁰ Odtud jej následně převzala řada dalších společenských i zpravodajských serverů,²¹ a lavina reakcí byla na světě. Justine Sacco, stále

¹⁵ Justine Sacco - Vice President Communications - Match Group | LinkedIn [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.linkedin.com/in/justinesacco>

¹⁶ RONSON, Jon. How One Stupid Tweet Blew Up Justine Sacco's Life. *The New York Times* [online]. 2018 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 0362-4331. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2015/02/15/magazine/how-one-stupid-tweet-ruined-justine-saccos-life.html>

¹⁷ RONSON, Jon. *So You've Been Publicly Shamed*. New York City: Riverhead Books, a member of Penguin Group (USA), 2015. ISBN 978-1-59448-713-2. s. 68.

¹⁸ Archive.org. Twitter / @JustineSacco. *The Internet Archive* [online]. 21. prosinec 2013 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20131221000326/https://twitter.com/JustineSacco/statuses/414052561248075776>

¹⁹ RONSON, Jon. *So You've Been Publicly Shamed*. New York City: Riverhead Books, a member of Penguin Group (USA), 2015. ISBN 978-1-59448-713-2. s. 73.

²⁰ BIDDLE, Sam. And Now, a Funny Holiday Joke from IAC's PR Boss. *Gawker* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <http://valleywag.gawker.com/and-now-a-funny-holiday-joke-from-iacs-pr-boss-1487284969>

²¹ SOUTHALL, Ashley. A Twitter Message About AIDS, Followed by a Firing and an Apology. *The Lede* [online]. 20. prosinec 2013 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://thelede.blogs.nytimes.com/2013/12/20/a-twitter-message-about-aids-africa-and-race/>; SIMPSON, Connor. IAC Fired PR Director Justine Sacco. *The Atlantic* [online]. 21. prosinec 2013 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.theatlantic.com/national/archive/2013/12/what-happened-when-internet-took-justine-sacco/356393/>; NISEN, Max. IAC PR Director Lands In South Africa After Racist Tweet, And It's A Mess. *Business Insider* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné

na palubě letadla a bez internetového připojení, neměla jak se o aktuálním zájmu o svou osobu dozvědět, natožpak na něj jakkoli reagovat. Do jejího přistání zbývalo ještě několik hodin, když se mezi celosvětovými trendy Twitteru objevil hashtag #HasJustineLandedYet,²² vyjadřující kolektivní nedočkavost uživatelů této sociální sítě pro okamžik, kdy spuštěná lavina do Justine Sacco plnou silou celosvětového rozhořčení narazí. Buzzfeed analyzoval celou její twitterovou historii a vybral 16 nejkontroverznějších tweetů k uveřejnění.²³ Neznámý muž na ni čekal na místě příletu, zavedl řeč s jejím otcem a sdílel její fotografii na Twitteru.²⁴ Společnost IAC, Saccoin zaměstnavatel, nejprve vyjádřila pohoršení nad obsahem tweetu a ubezpečila internet o tom, že se záležitostí hodlá zabývat.²⁵ Již o den později pod neutuchajícím tlakem veřejnosti s Justine Sacco rozvázala pracovní poměr.²⁶

Justine Sacco nastoupila na letišti Heathrow na palubu letadla jako neznámá PR ředitelka. V Kapském městě vystoupila jako celosvětová celebrita, v očích statisíců lidí zcela definovaná jedním nešťastným tweetem (interpretovaným v rozporu s jeho zamýšleným smyslem), prakticky nezaměstnaná a (v oboru PR) nezaměstnatelná.

Jacqueline Laurent-Auger, 73letá učitelka divadelní výchovy, pracovala na elitní soukromé quebecké škole Brébeuf College již déle než 15 let, když v roce 2014 někteří z jejích žáků prostřednictvím internetu zjistili, že jako začínající herečka v šedesátých a sedmdesátých letech účinkovala v několika erotických filmech.²⁷ Když se o této skutečnosti dozvěděla školní administrativa, rozhodla se s Laurent-Auger neprodloužit

z: <https://www.businessinsider.com/justine-sacco-landing-live-tweeting-2013-12>; IAC's PR Director Is Going to Have a Hell of a Time Explaining This Africa-AIDS Tweet. *Intelligencer* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <http://nymag.com/intelligencer/2013/12/iac-pr-director-tweets-africa-aids-joke.html>; TAYLOR, Chris. Twitter Turns Ugly Over PR Person's Idiotic Tweet. *Mashable* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://mashable.com/2013/12/20/justine-sacco/>

²² This Is How A Woman's Offensive Tweet Became The World's Top Story. *BuzzFeed News* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.buzzfeednews.com/article/alisonvingiano/this-is-how-a-womans-offensive-tweet-became-the-worlds-top-s>

²³ Archive.org. Buzzfeed / 16 Tweets Justine Sacco Regrets. *The Internet Archive* [online]. 21. prosinec 2013 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20131221075031/https://www.buzzfeed.com/jenvesp/16-tweets-justine-sacco-regrets-hxg7>

²⁴ NISEN, Max. IAC PR Director Lands In South Africa After Racist Tweet, And It's A Mess. *Business Insider* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/justine-sacco-landing-live-tweeting-2013-12>

²⁵ MOSS, Caroline. IAC Has Responded To Its PR Director's Cringeworthy Tweet. *Business Insider* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/justine-sacco-iac-tweet-2013-12>

²⁶ SIMPSON, Connor. IAC Fired PR Director Justine Sacco. *The Atlantic* [online]. 21. prosinec 2013 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.theatlantic.com/national/archive/2013/12/what-happened-when-internet-took-justine-sacco/356393/>

²⁷ Congédiée pour des scènes osées d'il y a 50 ans. *Radio-Canada.ca* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://ici.radio-canada.ca/nouvelle/689753/jacqueline-laurent-auger-comedienne-congediee-brebeuf-scenes-osees>

pracovní smlouvu. „Dostupnost těchto erotických filmů, v nichž [Laurent-Auger] účinkovala, prostřednictvím internetu, vytvořila nové okolnosti z hlediska našich studentů. Na základě diskuse a reflexe jsme došli k závěru, že ‚filmy pro dospělé‘ mají zůstat právě tímto – produkty pro dospělé publikum. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli s paní Laurent-Auger neprodloužit pracovní smlouvu.“²⁸

Jacqueline Laurent-Auger tak ztratila své pracovní místo na kanadské soukromé škole proto, že internet přivedl pozornost jejích studentů k jejímu účinkování ve 40 let starých erotických filmech (o nichž se v době jejich vzniku mohla pochopitelně, ale mylně, domnívat, že spíše dříve než později zmizí v propadlišti dějin), čímž z hlediska jejího zaměstnavatele došlo ke změně okolností jejího pedagogického působení.

Uvedené dva příklady nejsou samozřejmě zcela typické v tom smyslu, že by se v různých obdobích se stejně ničivými důsledky a stejným mediálním ohlasem děly dnes a denně (na druhou stranu nejsou ani naprostými výjimkami²⁹). Typické jsou ovšem tím, jakým způsobem se na jejich průběhu podílely právě ony důsledky vývoje komunikačních a archivačních technologií, jejichž identifikaci je věnována tato kapitola.

Není pochyb o tom, že internet zásadním způsobem proměnil svět, a dosah této proměny je citelný (přímo či zprostředkovaně) v podstatě ve všech aspektech lidského života. Nejzásadnější změny přitom doznaly mechanismy vytváření, sdílení, uchovávání a vyhledávání informací. Tak jako každá civilizační změna, i tato s sebou přináší řadu příležitostí, jakož i hrozeb.

Svět nicméně zároveň na oplátku proměňuje internet. Ten byl ve svých počátcích (které můžeme nazvat obdobím Webu 1.0) složen primárně z víceméně statických stránek

²⁸ Montreal teacher, 73, loses job over film nudity more than 40 years ago [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.theglobeandmail.com/news/national/montreal-teacher-73-loses-job-over-film-nudity-more-than-40-years-ago/article21183669/>

²⁹ Viz např. STROSS, Randall. How to Lose Your Job on Your Own Time. *The New York Times* [online]. 2007 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 0362-4331. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2007/12/30/business/30digi.html>; SOLOMON, Linda. LSD as Therapy? Write about It, Get Barred from US. *The Tye* [online]. 23. duben 2007 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <http://thetyee.ca/News/2007/04/23/Feldmar/>; RONSON, Jon. „Overnight, everything I loved was gone“: the internet shaming of Lindsey Stone. *The Guardian* [online]. 2015 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 0261-3077. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/technology/2015/feb/21/internet-shaming-lindsey-stone-jon-ronson>; *So You've Been Publicly Shamed*. New York City: Riverhead Books, a member of Penguin Group (USA), 2015. ISBN 978-1-59448-713-2. ; Editor's note related to Lincoln Memorial incident. *Washington Post* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/nation/2019/03/01/editors-note-related-lincoln-memorial-incident/>; Rozsudek Odvolacího soudu šestého obvodu USA Corey Clark v. Viacom International Inc., No. 14-5709 (6th Cir. 2015). *Justia Law* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/ca6/14-5709/14-5709-2015-07-08.html>; UMANSKY, Natalie. 10 Outrageous Tweets That Got People Fired. *Oddee* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.oddee.com/item_98873.aspx

určených pouze ke čtení.³⁰ Kromě zprostředkování přístupu k těmto stránkám sloužil též jako komunikační prostředek nikoli nepodobný telefonátu (resp. v případě chat roomů spíše konferenčnímu telefonátu o více telefonujících) v písemné formě.³¹ Odhlédneme-li však od těchto komunikačních možností, web 1.0 se v podstatě zas tak zásadně nelišil od dalších masových médií 20. století. Co se komunikace prostřednictvím webu 1.0 týče, jeho uživatelé vystupovali primárně anonymně, potažmo pseudonymně, což jim umožňovalo na jednu stranu udržovat svou virtuální identitu oddělenou od identity reálné, a na druhou stranu udržovat více oddělených virtuálních identit pro různé sociální okruhy.³² Postupný přechod do období Webu 2.0 (zrozeného z popela, který za sebou zanechalo prasknutí tzv. internetové bubliny v roce 2001³³) vedl ke zcela zásadnímu posílení interaktivity celosvětové sítě.³⁴ Uživatelé již přestali být pasivními konzumenty obsahu vytvořeného vybranými jedinci, nýbrž dostali prostor aktivně tento obsah spoluutvářet. Přitom ještě i v počátcích tohoto krásného nového světa interaktivního internetu zůstal úzus anonymity či pseudonymity zachován. S postupným zvyšováním provázanosti internetu se skutečným světem, a především s příchodem sociálních sítí jako MySpace, Twitter či Facebook,³⁵ však začalo být stále rozšířenějším pravidlem vystupování též ve virtuálním, internetovém světě pod vlastním jménem. Stručně a výstižně je tato realita ilustrována ve dvojici karikatur zveřejněných v magazínu *The New Yorker* s odstupem 22 let. Původní karikatura z pera Petera Steinera, uveřejněná 5. 7. 1993, zobrazuje dva psy, z nichž jeden sedí u stolu se zapnutým počítačem a poučuje svého druhu o tom, že „[n]a internetu nikdo neví, že jsi pes“.³⁶ Pokračování uvedené karikatury z pera Kaamrana Hafeeze bylo na stránkách magazínu *The New Yorker* zveřejněno 23. 2. 2015 a zobrazuje čtenáři známé (a viditelně zestárlé) psy, kterak sedí u nohou svého pána surfujícího na internetu, jenž jim s koncem

³⁰ SHIVALINGAIAH, D. a NAIK, Umesha. Comparative Study of Web 1.0, Web 2.0 and Web 3.0. In: *6th International CALIBER 2008* [online]. 2008. Dostupné z: doi:10.13140/2.1.2287.2961

³¹ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 9.

³² ROSEN, Jeffrey. The Web Means the End of Forgetting. *The New York Times* [online]. 2010 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 0362-4331. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2010/07/25/magazine/25privacy-t2.html>

³³ O'REILLY, Tim. What Is Web 2.0 [online]. 9 2005 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html>

³⁴ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 9.

³⁵ Který dokonce užití pravého jména ve svých podmínkách používání služby přímo vyžaduje, viz Jména na Facebooku | Centrum nápovědy na Facebooku [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.facebook.com/help/1090831264320592/?helpref=hc_fnav; Podmínky používání služby. *Facebook* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/legal/terms>

³⁶ STEINER, Peter. On the Internet, nobody knows you're a dog [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/f/f8/Internet_dog.jpg

pseudonymity začal být zapovězen, a vzpomínají: „Pamatuješ, když nikdo na internetu nevěděl, kdo jsi?“³⁷

Internet tedy postupně přestal být virtuální realitou „pro sebe samu“ a stal se prodlouženou rukou reality skutečné. Naděje, že by se z internetu mohl stát nový „divoký západ“, kam by se jednotlivec mohl odebrat s nadějí nového začátku pod novou identitou, byla zmařena.³⁸ Zároveň se internet rozšířil bez nadsázky do všech koutů světa³⁹ a stal se primárním místem pro řadu lidských činností,⁴⁰ které v minulosti byly nepředstavitelné bez fyzického kontaktu, či případně nebyly představitelné vůbec.

Internet a využívání internetových služeb tak zároveň stále více přestává být otázkou svobodné volby jednotlivce a stává se nutností pro přiměřeně nekomplikovaný život v civilizované společnosti.⁴¹ Řečeno jinak – chce-li dnes občan zemí prvního či druhého (a stále ve větší míře i třetího) světa uniknout před všudypřítomným internetem, nezbyvá mu než adoptovat způsob života radikálně odlišný od zbytku společnosti. Ani to však nemusí postačovat, neb se stále může stát předmětem internetové konverzace zcela bez vlastního přičinění, nevědomky i proti své vůli. A nejen konverzace. S ohledem na stále se zvyšující počet majitelů chytrých telefonů se stále vyšším počtem fotoaparátů⁴² je čím dál tím snazší stát se nedobrovolným aktérem nějakého virálního videa.

Nelze pominout ani jistou antropologicky danou neodolatelnost internetu, kterou zmiňuje Mayer-Schönberger: „Zřejmě stejně důležitým aspektem je to, kterak nám digitální paměť nabízí strategii kontinuity a uchování za účelem překonání vlastní smrtelnosti. Umožňuje nám zanechat po sobě stopy, jak podotkl filosof Robert Nozick, čímž implikuje, že život člověka měl jistý smysl. Prostřednictvím digitální paměti se naše myšlenky, emoce a zážitky neztratí s naší smrtí, nýbrž zůstávají zachovány pro budoucí využití. Skrze ně žijeme nadále, unikáme zapomnění. Supadající porodností v moderních společnostech může

³⁷ HAFEEZ, Kaamran. Remember when, on the Internet, nobody knew who you were? *The New Yorker* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <http://newyorker.tumblr.com/post/111446912131/a-cartoon-by-kaamran-hafeez-from-this-weeks>

³⁸ ROSEN, Jeffrey. The Web Means the End of Forgetting. *The New York Times* [online]. 2010 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 0362-4331. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2010/07/25/magazine/25privacy-t2.html>

³⁹ World Internet Users Statistics and 2018 World Population Stats. *Internet World Stats* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.internetworldstats.com/stats.htm>

⁴⁰ Data Never Sleeps 6 | Domo. *Domo.com* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.domo.com/learn/data-never-sleeps-6>

⁴¹ LESSIG, Lawrence. *Code: And Other Laws of Cyberspace*. Version 2.0. New York: Basic Books, 2006. ISBN 978-0-465-03914-2. s. 208.

⁴² WELCH, Chris. Samsung's Galaxy S10 has up to six cameras: here's what they all do. *The Verge* [online]. 20. únor 2019 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.theverge.com/2019/2/20/18233130/samsung-galaxy-event-s10-cameras-specs-photos-wide-angle-tele-hole-punch>

*vzrůstá naše touha nacházet způsoby uchování naší paměti mimo tradiční mezigenerační sdílení.*⁴³

Nakonec je třeba vzít v úvahu též bezmála civilizační rozměry dopadů internetu, které jednotlivec svým individuálním rozhodnutím zda a případně jak internetové služby využívat zkrátka a dobře nemá realisticky šanci ovlivnit.

A právě skutečnost, že se internet stává mandatorní součástí lidského života a fungování společnosti bez možnosti úniku individuálním rozhodnutím, ukazuje, proč je třeba vyvarovat se uvažování o vývoji komunikační technologie čistě z hlediska technických možností a efektivit naplňování vytyčených cílů,⁴⁴ a namísto toho systematicky hodnotit (prospektivně i průběžně) mj. jeho kulturní a sociální dopady, a dále případně na základě tohoto hodnocení přistoupit k jejich co nejefektivnější regulaci s cílem eliminovat dopady nežádoucí. Následující podkapitola je tak věnována oněm aspektům nedávného technologického vývoje, které s sebou kromě nesporných pozitiv přináší též zcela nové hrozby pro lidské soukromí a zapomínání.

1.2. Aspekty technologického vývoje významné z hlediska lidského soukromí

O výhodách technologického vývoje na poli komunikace, uchovávání a vyhledávání informací není třeba se sáhodlouze rozepisovat. Proces vzniku této diplomové práce, která v drtivé většině čerpá z elektronických zdrojů, by se při absenci internetového připojení lišil natolik markantně, že její autor není ani dost dobře schopen všechny konkrétní důsledky takové hypotetické situace dohlédnout. Takto nicméně mohl na základě pár kliknutí myši a několika klávesových stisků z pohodlí svého domova prostudovat bezmála 129 let staré pojednání o právu na soukromí⁴⁵ a jediným dalším kliknutím myši prohlédnout seznam 10 624 zdrojů, které uvedené pojednání v minulosti citovaly či z něj jinak čerpaly. Již z toho zcela partikulárního příkladu jsou zjevné tři zásadní proměny nakládání s informacemi, které budou předmětem zájmu následujících odstavců – nikoli však z hlediska výhod, které přinášejí vědeckému bádání, nýbrž právě z hlediska hrozeb

⁴³ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 91.

⁴⁴ V současné době hojně diskutovaným tématem je např. pátá generace bezdrátových systémů, tzv. 5G internet. Konverzace kolem něj je primárně zaměřena na dosažitelnou rychlost připojení a jeho význam pro tzv. „internet věcí“, jehož dopad na lidský život si jistě taktéž zaslouží hlubší reflexi.

⁴⁵ WARREN, Samuel D. a BRANDEIS, Louis D. Right to privacy. *Harv. L. Rev.* 1890, 4, 193.

pro lidské soukromí a zapomínání. Jde o zvýšené možnosti přístupu k informacím a jejich sdílení; digitální paměť a permanenci dat; a z nich do určité míry vyplývající souhrnnost a „prohledatelnost“ dostupných informací.⁴⁶

1.2.1. Zvýšené možnosti přístupu k informacím a jejich sdílení

Internet jakožto virtuální prostor zcela odstranil limity prostoru fyzického, jakož i limity fyzických nosičů informací. Chtělo by se říci, že internet proměnil svět v „globální vesnici“,⁴⁷ jak o ní ve své vizionářské knize „The Gutenberg Galaxy“ z roku 1962 psal Marshall McLuhan.⁴⁸ Jak však upozorňují někteří autoři,⁴⁹ nejedná se v případě internetu o průměr zcela přílehlavý – spíše než vesnicí, v níž jsou sousedé povětšinou spojení poměrně bezprostředními osobními vztahy a která bývá sociokulturně homogenní (se všemi výhodami i nevýhodami této homogenity), je internet dle Gartona Ashe globální kosmopolis⁵⁰ se vši různorodostí a odcizeností, která je velkoměstům vlastní.

Přechod od analogových metod uchovávání informací k metodám, resp. formátům digitálním dále umožnila vytvářet kopie původních informací bez podstatné ztráty kvality (jak kopírovaného zdroje, tak výsledné kopie).⁵¹ Jinými slovy – přístup ke kopii digitální informace se v podstatných ohledech neliší od přístupu k jejímu originálu, a zároveň umožňuje (při absenci některých záměrných technologických překážek, jako např. Digital Rights Management či DRM⁵²) držitelé této kopie vytvářet kopie další, od originálu či zdrojové kopie v podstatě nerozeznatelné.⁵³

⁴⁶ Pro podrobnější rozbor jednotlivých technologických elementů, díky nimž jsou uvedené změny možné, viz např. JONES, Karen Spärck. Privacy: what's different now? *Interdisciplinary Science Reviews* [online]. 2003, 28(4), 287–292. ISSN 0308-0188, 1743-2790. Dostupné z: doi:10.1179/030801803225008677; MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5.

⁴⁷ And the „Global Village“ became a Reality. *Internet World Stats* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.internetworldstats.com/emarketing.htm>

⁴⁸ MCLUHAN, Marshall. *The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man*. Toronto: University of Toronto Press, 1962. ISBN 978-0-8020-6041-9.

⁴⁹ ROSEN, Jeffrey. The Web Means the End of Forgetting. *The New York Times* [online]. 2010 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 0362-4331. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2010/07/25/magazine/25privacy-t2.html>; ASH, Timothy Garton. *Free Speech: Ten Principles for a Connected World*. Londýn: Atlantic Books, 2016. ISBN 978-1-84887-092-5. s. 18

⁵⁰ ASH, Timothy Garton. *Free Speech: Ten Principles for a Connected World*. Londýn: Atlantic Books, 2016. ISBN 978-1-84887-092-5. s. 19

⁵¹ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 60

⁵² Q&A: What is DRM? *BBC News* [online]. 2007 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/6337781.stm>

⁵³ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 60

Důsledkem uvedených aspektů dnešních komunikačních technologií pak případný zájemce o již zmíněný odborný článek Warrena a Brandeise z konce devatenáctého století nemusí dohledávat jeho originál či některou z nemnoha fyzických, analogových kopií, a následně za ní vážit cestu (a pracně si pořizovat kopii vlastní). Postačí dohledat jakoukoli z mnoha digitálních kopií a stáhnout ji do úložiště svého zařízení, z něhož ji následně může snadno sdílet se spřízněnými badateli.

Odvrácenou stranou mince stále snazšího přístupu k informacím a jejich sdílení je ovšem ztráta kontroly nad těmito informacemi ze strany jejich původce či (v případě soukromých informací) jejich subjektu. Zatímco v minulosti bylo poměrně snadné určit okruh adresátů určitého sdělení, dnes hrozí, že co je *septem mluveno v tajných úkrytech, bude se hlásat ze střeš*.⁵⁴ A zatímco veřejný projev k širokému okruhu adresátů byl v minulosti výjimkou, k jejímuž dosažení musel člověk vynaložit značné úsilí a povětšinou i nemalé prostředky, dnes je veřejné sdílení nejen snazší, než kdy dříve, ale dokonce je součástí výchozího nastavení řady sociálních sítí.⁵⁵ Tak tomu bylo mezi lety 2009⁵⁶ a 2014⁵⁷ např. i u sociální sítě Facebook, která se přitom dlouhodobě profiluje jako sociální síť spojující přátele a známé z běžného života.⁵⁸ Veřejně proklamovány a sdílením dále šířeny přitom mohou se znepokojující snadností být nejen informace, jejichž subjekt je zároveň jejich autorem (osobní status na Facebooku, blogový příspěvek, „selfie“ na Instagramu apod.), ale též informace, jejichž subjektem je osoba, která o jejich zveřejnění a sdílení nemusí mít vůbec povědomí.

Snadnost sdílení informací s sebou zároveň nese nebezpečí dekontextualizace původní informace.⁵⁹ K té může dojít buď sdílením informace v odlišných souvislostech (či

⁵⁴ Lukáš 12:3. In: *Bible : Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad*. 3. přepracované vydání. Praha: Česká biblická společnost, 1993.

⁵⁵ About public and protected Tweets. *Twitter.com* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://help.twitter.com/en/safety-and-security/public-and-protected-tweets>; How do I set my photos and videos to private so that only approved followers can see them? *Instagram Help Centre* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://help.instagram.com/448523408565555>

⁵⁶ SINGEL, Ryan. Public Posting Now the Default on Facebook. *Wired* [online]. 2009 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 1059-1028. Dostupné z: <https://www.wired.com/2009/12/facebook-privacy-update/>

⁵⁷ GARSIDE, Juliette. Facebook bows to pressure on privacy settings for new users. *The Guardian* [online]. 22. květen 2014 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/technology/2014/may/22/facebook-privacy-settings-changes-users>

⁵⁸ Slogan na úvodní, přihlašovací stránce ostatně ještě dnes zní „Facebook vám pomáhá navázat kontakt s lidmi ve vašem životě a sdílet s nimi své příspěvky.“, viz Facebook – přihlaste se, nebo se zaregistrujte. *Facebook* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/>

⁵⁹ K významu kontextu a toku informací pro lidské soukromí viz obecně NISSENBAUM, Helen. Privacy as Contextual Integrity. *Washington Law Review*. 2004, 79, 101–139. ; *Privacy in context: Technology, policy, and the integrity of social life*. Stanford: Stanford University Press, 2009. ISBN 978-0-8047-5236-7

případně v kontextu zcela neutrálním, tedy ovšem bez kontextu původního, pro správnou interpretaci informace nezbytného), nebo i sdílením pouze vybrané části informace, která však bez zbytku původního sdělení dostává nového významu. Tato dekontextualizace může být buď nezáměrná (sdílející – sám si původního kontextu vědom – nedokáže dohlédnout, že mimo tento kontext může informace nabýt významu třeba i diametrálně odlišného), ale i záměrná.

Shrnutu a podtrženo, v prostředí Webu 2.0 a jím skýtaných možností pro sdílení informací ztrácí jednotlivec kontrolu nad okruhem adresátů sdílené informace, nad kontextem, v němž se informace bude šířit dále, a v podstatě i nad tím, zda budou jeho soukromé informace vůbec sdíleny, či nikoli.

Justice Sacco, jejíž příběh byl shrnut v úvodu této kapitoly, je potom ukázkovým příkladem kombinace výše uvedených elementů. Předmětný tweet, kterému připisovala určitý smysl, a který sdílela primárně pro osoby ji sledující (a tedy znalé kontextu sdíleného tweetu), byl v důsledku výchozího nastavení sociální sítě Twitter dostupný zcela veřejně. Díky tomu se začal šířit dále, a to přímo globálně, ovšem ochuzen o původní kontext a vykládán v rozporu s původním smyslem. Zanedlouho se předmětem sdílení staly též další Saccoiny soukromé informace, včetně např. času a místa⁶⁰ jejího příletu do Kapského města, díky čemuž ji i její rodinu mohl vyhledat zcela neznámý muž. To vše v řádu pouhých hodin.

1.2.2. Digitální paměť a permanence dat

Po drtivou část historie lidstva bylo zapomínání standardem a pamatování výjimkou, která vyžadovala vědomé rozhodnutí a vynaložení energie a prostředků;⁶¹ v důsledku technologického vývoje a především jevu, který Mayer-Schönberger nazývá „digitální paměť“,⁶² došlo k postupnému zvrácení tohoto stavu.⁶³ Tak jako internetové propojení světa v podstatě odstranilo limity, které sdílení informací kladly zákonitosti

⁶⁰ Rozuměj konkrétní letiště a terminál.

⁶¹ WINTER, Jessica. The Advantages of Amnesia. *Boston.com* [online]. 9 2007 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: http://archive.boston.com/news/globe/ideas/articles/2007/09/23/the_advantages_of_amnesia/

⁶² MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5.

⁶³ VAIDHYANATHAN, Siva. *The Googlization of Everything: (And Why We Should Worry)* [online]. 1. vyd. Los Angeles: University of California Press, 2011 [cit. 1. 3. 2019]. ISBN 978-0-520-25882-2. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt1pn9z8>

fyzického prostoru a fyzických nosičů informací, tak digitální paměť eliminuje limity plynoucí z přirozeného plynutí času. „*Web znamená konec zapomínání*“.⁶⁴

Uvedený trend (či spíše nová realita) se projevuje na skutečnosti, že naprostá většina informací sdílených na internetu zůstává automaticky uložena, a pro jejich smazání musí člověk učinit vědomé rozhodnutí a vynaložit určité úsilí.⁶⁵ Informace, které by se v minulosti vytratily v propadlišti času s okamžikem jejich vyřčení či nedlouho poté zůstávají dostupné a mohou se nadto kdykoli stát předmětem dalšího sdílení. Vědomí, že informace sdílené v prostředí internetu, ale i mimo něj (neb na něm mohou být sdíleny proti mé vůli a bez mého vědomí), mohou být navždy uloženy a navždy přístupny, může mít pochopitelně nezanedbatelné dopady do ochoty jednotlivců využívat své svobody projevu. A značný význam s sebou nese skutečnost, že digitální paměť jakožto pomůcka paměti biologické ovlivňuje přirozené funkce lidského zapomínání.⁶⁶

Digitální paměť a z ní plynoucí absence přirozené ztráty informací v čase kromě toho dále posiluje nebezpečí dekontextualizace, které bylo zmíněno již v souvislosti se snadností sdílení informací. Původní kontext, mnohdy nezbytný ke správné interpretaci dané informace, se totiž pochopitelně vytrácí nejen s každým sdílením, ale i s plynutím času. Nemusí se přitom jednat pouze o kontext faktický, ale třeba i kontext emocionální (ať už na úrovni autora, potažmo subjektu informace, či – v přeneseném smyslu – na úrovni celospolečenské).

Zcela specifický problém představuje digitalizace a sdílení informací vzniklých v době, kdy nebylo možné současný technologický vývoj a jeho dopad na dostupnost informací předvídat. V této souvislosti lze znovu poukázat na Warrenův a Brandeisův článek o právu na soukromí, který zůstává dostupný (ba dokonce je dostupnější, než kdy dříve) i 129 let po jeho zveřejnění. Nutno ovšem uznat, že autoři jistě počítali s tím, že jejich článek zůstane zachován budoucím pokolením, a z jeho dostupnosti by měli nejspíše jedině radost. Tím však nabývá na významu skutečnost, že stejná technologie, která umožňuje širokou dostupnost přelomového odborného článku, zprostředkovává přístup také k nepřehlednému množství informací, jejichž archivace a především zvýšená dostupnost prostřednictvím digitalizace může dnes dotčeným jednotlivcům komplikovat život

⁶⁴ ROSEN, Jeffrey. The Web Means the End of Forgetting. *The New York Times* [online]. 2010 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 0362-4331. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2010/07/25/magazine/25privacy-t2.html>

⁶⁵ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 173.

⁶⁶ K tomu viz následující kapitolu.

způsobem, se kterým v době vzniku těchto informací zkrátka a dobře nemohli počítat. Učitelku divadelní výchovy Laurent-Auger⁶⁷ jistě nenapadlo, že erotické filmy, v nichž v mládí účinkovala, budou za 50 let snadno dostupné v každé domácnosti, stejně jako její herecký profil spolu s kompletní filmografií.⁶⁸ Čímž se dostáváme k dalšímu aspektu významnému z hlediska dopadů komunikační technologie na soukromí, jímž je souhrnnost a „prohledatelnost“ dostupných informací.

1.2.3. Souhrnnost a „prohledatelnost“ dostupných informací

Výše uvedené aspekty vývoje komunikačních a archivačních technologií působí v součinnosti, jejímž důsledkem je široká dostupnost informací napříč prostorem a časem. Kombinace obou těchto aspektů je pro naplňování funkcí, které od internetu vyžadujeme, zcela nezbytná, neboť informace dostupné odkudkoli, ale po nulové množství času, stejně tak jako informace dostupné věčně, ale odnikud, nemají žádný praktický význam.⁶⁹

Avšak pouhá kombinace zmíněných aspektů sama o sobě stále není způsobila podstatně proměnit způsob, jakým lidstvo pracuje s informacemi. Na mysl přichází paralela s Babylonskou knihovnou ze stejnojmenné povídky Jorge Luise Borgese.⁷⁰ V ní uložené knihy (existující dle vypravěče *ab aeterno*), z nichž každá má čtyři sta deset stran o čtyřiceti řádcích po osmdesáti znacích, obsahují veškeré možné kombinace pětadvaceti ortografických znaků, tedy všechny myslitelné i nemyslitelné, písmem vyjádřitelné informace ve všech existujících i neexistujících jazycích.⁷¹ Zjištění o všeobsáhlosti knihovny „*vyvolalo nejprve pocit podivného štěstí. Všem připadalo, jako by byli pány nedotčeného a tajného pokladu. Neexistoval osobní nebo světový problém, jehož výmluvné řešení by se*

⁶⁷ Která ovšem, nutno poznamenat, své filmové kariéry ze 60. a 70. let ani dnes nijak nelituje, viz If a teacher's decades-old erotic films can resurface online, what rights should we have to digital privacy? [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.theglobeandmail.com/life/relationships/if-a-teachers-decades-old-erotic-films-can-resurface-online-what-rights-should-we-have-to-digital-privacy/article21218588/>

⁶⁸ Jacqueline Laurent. *IMDb* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.imdb.com/name/nm0491239/>

⁶⁹ KORENHOF, Paulan, AUSLOOS, Jef, SZEKELY, Ivan, JONES, Meg Leta, SARTOR, Giovanni a LEENES, Ronald E. *Timing the Right to Be Forgotten: A Study into „Time“ as a Factor in Deciding About Retention or Erasure of Data* [online]. SSRN Scholarly Paper. ID 2436436. Rochester, NY: Social Science Research Network. 2014 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://papers.ssrn.com/abstract=2436436>

⁷⁰ BORGES, Jorge Luis. *Babylónská knihovna*. In: Jorge Luis BORGES *Spisy I*. Praha: Argo, 2009. ISBN 978-80-257-0146-1.

⁷¹ Neodolám pokušení ocitovat na tomto místě alespoň v poznámce pod čarou příklady, které při popisu obsahu knihovny Borges uvádí, a to: „*velice podrobnou historii budoucnosti, vlastní životopisy archandělů, přesný katalog Knihovny, tisíce a tisíce falešných katalogů, důkaz nesprávnosti těchto katalogů, důkaz nesprávnosti pravého katalogu, gnostické evangelium Basileidovo, komentář k tomuto evangeliu, komentář ke komentáři k tomuto evangeliu, pravdivé vyličení tvé smrti, překlad každé knihy do všech jazyků, interpolace každé knihy do všech knih, traktát o saské mytologii, který mohl napsat (a nenapsal) Beda, ztracené knihy Tacitovy*. Viz BORGES, Jorge Luis. *Babylónská knihovna*. In: Jorge Luis BORGES *Spisy I*. Praha: Argo, 2009. ISBN 978-80-257-0146-1. s. 82

nemohlo najít v některém [sále knihovny].⁷² Všeobecné štěstí z hypotetické možnosti nalezení jakékoli informace však následně vystřídá nesmírná sklíčenost nad praktickou nemožností nalezení *konkrétní* informace.⁷³

V kontextu soukromých informací pak tato „Babylonská knihovna“ raného internetu poskytovala ochranu v podobě jevu, který anglickojazyčná odborná literatura nazývá „practical obscurity“⁷⁴ (původně představeným v rozsudku Nejvyššího soudu USA *United States Department of Justice v. Reporters Committee for Freedom of the Press*⁷⁵) a pro který volím nepříliš elegantní překlad „praktická zastřenost“. Ten časově předchází zrodu (resp. masovému rozšíření) internetu a vyjadřuje ochranu soukromí existující přirozeně, v důsledku úsilí, které je hledající nucen pro sběr a hodnocení informací o subjektu zájmu vynaložit. Díky praktické zastřenosti pak dohledání informací o konkrétním tématu či osobě zpravidla vyžadovalo též elementární znalost objektu hledání a kontextu hledaných informací. Praktické zastřenosti tak významně pomáhalo též plynutí času – čím méně aktuální byl předmět zájmu hledajícího, tím méně vstupních informací o něm (důsledkem působení biologického zapomínání) měl k dispozici, a tím hlouběji v džungli odkazů a nerelevantních údajů se požadované informace nacházely, kterážto skutečnost znamenala potřebu vynaložení většího úsilí.

Ochrana, kterou praktická zastřenost (jejíž součástí tradičně byla i postupně se vytrácející tradice vystupování online pod různými přezdívkami pro různé příležitosti⁷⁶) poskytovala lidskému soukromí, však padla za oběť stále efektivnější indexaci, katalogizaci

⁷² BORGES, Jorge Luis. Babylonská knihovna. In: Jorge Luis BORGES *Spisy I*. Praha: Argo, 2009. ISBN 978-80-257-0146-1. s. 82

⁷³ Zájemce o názornou ukázkou bezvýslednosti pokusů o praktické využití Babylonské knihovny lze odkázat na internetovou stránku <https://libraryofbabel.info/>, která návštěvníkům umožňuje projít virtuální obdobu Babylonské knihovny a prolistovat některou z 10^{4677} algoritmicky vytvářených knih. Sluší se poznamenat, že autor stránky, Jonathan Basile, přistoupil k některým omezením, bez nichž by se knihovna nepřekvapivě zcela vymykala současným technologickým možnostem. Algoritmus by pak totiž musel být schopen procedurálně vytvořit cca $10^{2000000}$ knih – číslo nepředstavitelně velké, a nepředstavitelně větší, než současných 10^{4677} . Viz také CREIGHTON, Jolene. Meet the Library of Babel: Every Possible Combination of Letters That has Been (or could be) Written. *Futurism* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://futurism.com/meet-the-digital-library-of-babel-a-complete-combination-of-every-possible-combination-of-letters-ever>

⁷⁴ Viz např. TENE, Omer. What Google Knows: Privacy and Internet Search Engines. *Utah Law Review*. 2008, 2008, 1433–1492. ; JONES, Meg Leta. You are what Google says you are: The right to be forgotten and information stewardship. *International Review of Information Ethics*. 2012, 17, 22–30. ; CARBONE, Chelsea E. To Be or Not to Be Forgotten: Balancing the Right to Know with the Right to Privacy in the Digital Age. *Virginia Journal of Social Policy & the Law*. 2015, 22, 525–560.

⁷⁵ *Rozsudek Nejvyššího soudu USA United States Department of Justice v. Reporters Committee for Freedom of the Press*, 489 U.S. 749 (1989)

⁷⁶ HARTZOG, Woodrow a STUTZMAN, Frederic. The Case for Online Obscurity. *California Law Review*. 2013, 101, 1–50.

a prohledatelnosti informací dostupných na internetu prostřednictvím internetových vyhledavačů, které jsou nezbytným elementem efektivního využití potenciálu, jež snadná dostupnost a sdílení informací v kombinaci s digitální pamětí skýtaly.⁷⁷ Možnosti indexace digitálních informací přitom nejsou omezeny faktory, které hrály významnou roli při indexaci informací analogových.⁷⁸ Důsledkem těchto možností se tedy každé heslo – včetně jmen konkrétních osob – může stát kategorií sdružující tematicky související zdroje.

Internetové vyhledavače (a v menší míře též menší, tematicky zaměřené prohledávatelné databáze) tedy vytvářejí jakési osobní profily, které jsou složeny částečně z informací, které jsme na internetu sami a dobrovolně sdíleli, jakož ovšem i z informací, které o nás sdílel někdo jiný, proti naší vůli nebo i bez našeho vědomí.⁷⁹ Tyto „profily“ vytvářejí dojem komprehenzivního vystižení osoby vyhledávaného jedince. Dojem, který je však mylný. Jak uvádí Mayer-Schönberger: „*To, co vyvstává [v rámci seznamu odpovědí na dotaz na konkrétní osobu zadaný do vyhledavače] (i tehdy, odpovídají-li prezentovaná fakta realitě) není požadované shrnutí současné existence dané osoby, nýbrž podivná umělá koláž sestávající pouze z informací dostupných v digitálním formátu a opomínající vše ostatní*“.⁸⁰ Tato zdánlivě očividná skutečnost nám nebrání soudit dle informací dohledatelných na internetu uchazeče o zaměstnání,⁸¹ potenciální romantické partnery,⁸² sousedy a další osoby z našeho života. Zjednodušeně řečeno – v očích druhých lidí až příliš často jsme tím, co o nás říká Google.⁸³

⁷⁷ VAIDHYANATHAN, Siva. *The Googlization of Everything: (And Why We Should Worry)* [online]. 1. vyd. Los Angeles: University of California Press, 2011 [cit. 1. 3. 2019]. ISBN 978-0-520-25882-2. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt1pn9z8> s. 1.

⁷⁸ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 76.

⁷⁹ TAVANI, Herman T. Search engines, personal information and the problem of privacy in public. *International Review of Information Ethics*. 2005, 3(3), 40–45.

⁸⁰ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 108.

⁸¹ SALM, Lauren. 70% of employers are snooping candidates' social media profiles. *Career Builder* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.careerbuilder.com/advice/social-media-survey-2017>; HOFFMAN, Allan. Job Applicant, Beware: You're Being Googled. *Monster Career Advice* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.monster.com/career-advice/article/hr-googling-job-applicants>; Job Applicant, Beware: You're Being Googled. *Monster Career Advice* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.monster.com/career-advice/article/hr-googling-job-applicants>

⁸² SCHILLING, Melanie. Your dates are Googling you. *eharmony Relationship Advice* [online]. 19. srpen 2015 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.eharmony.com.au/dating-advice/dating/your-dates-are-googling-you>; BROSTER, Alice. How Many People Google Their Date? A Study Has Revealed More Of Us Are At It Than You Might Think. *Bustle* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.bustle.com/p/how-many-people-google-their-date-a-study-has-revealed-more-of-us-are-at-it-than-you-might-think-15552941>

⁸³ ANGELO, Megan. You Are What Google Says You Are. *Wired* [online]. 2009 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 1059-1028. Dostupné z: <https://www.wired.com/2009/02/you-are-what-go/>; JONES, Meg Leta. You are what Google says you

Závěrem této části si dovolím zmínit dva související problémy, které naneštěstí přesahují téma i možnosti této diplomové práce. Tím prvním je problematika řazení výsledků v odpovědi na dotaz zadaný do vyhledavače. Dle některých výzkumníků plných 91 % vyhledávajících nepokročí na druhou stranu výsledků, a 36 % se zastaví u prvních tří nabídnutých výsledků.⁸⁴ Vaidhyathan v této souvislosti upozorňuje, že „svět kolem sebe ve stále větší míře vnímáme optikou Googlu. Google nicméně formuje, spíše než aby jen reflektoval, co považujeme za pravdivé a důležité.“⁸⁵ A ačkoli se Google rád prezentuje jako zcela neutrální zprostředkovatel informací s poukazem na skutečnost, že jím poskytované výsledky vyhledávání nejsou řazené lidmi, nýbrž algoritmem,⁸⁶ tento algoritmus samozřejmě lidmi vytvořen a neustále upravován je.

Dalším specifickým problémem z hlediska soukromí či spíše ochrany pověsti je tzv. našeptávání vyhledavačů známé v případě vyhledavače Google jako Google Autocomplete, o němž ve své disertační práci zcela vyčerpávajícím způsobem pojednává Eliška Rybář Holubová.⁸⁷

1.3. Nová realita lidského soukromí

Zdeněk Kühn shrnuje, že v důsledku (výše stručně shrnutého) vývoje komunikačních technologií dochází ke kvantitativním i kvalitativním proměnám zásahů do našeho soukromí.⁸⁸ Kvantitativní změny spočívají v podstatném zvýšení počtu zásahů do soukromí, kdežto kvalitativní změny spočívají ve skutečnosti, že informační technologie umožňují zásahy do stále nových oblastí soukromého života,⁸⁹ a ze stále širšího okruhu

are: The right to be forgotten and information stewardship. *International Review of Information Ethics*. 2012, 17, 22–30.

⁸⁴ VAN DEURSEN, Alexander J.A.M. a VAN DIJK, Jan A.G.M. Using the Internet: Skill related problems in users' online behavior. *Interacting with computers*. 2009, 21(5–6), 393–402.

⁸⁵ VAIDHYANATHAN, Siva. *The Googlization of Everything: (And Why We Should Worry)* [online]. 1. vyd. Los Angeles: University of California Press, 2011 [cit. 1. 3. 2019]. ISBN 978-0-520-25882-2. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt1pn9z8>. s. 7.

⁸⁶ MOROZOV, Evgeny. Don't Be Evil. *The New Republic* [online]. 2011 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 0028-6583. Dostupné z: <https://newrepublic.com/article/91916/google-schmidt-obama-gates-technocrats>

⁸⁷ RYBÁŘ HÖLUBOVÁ, Eliška. *Svoboda projevu a její postmoderní výzvy v perspektivě euroamerické právní teorie a judikatury*. Praha, 2018. Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Katedra teorie práva a právních učení.

⁸⁸ KÜHN, Zdeněk. Transformace pojmu soukromí na počátku třetího milénia. *Jurisprudence*. 2017, XXVI(2). ISSN 1802-3843. s. 7.

⁸⁹ KÜHN, Zdeněk. Transformace pojmu soukromí na počátku třetího milénia. *Jurisprudence*. 2017, XXVI(2). ISSN 1802-3843. s. 7.

subjektů.⁹⁰ Nebezpečí, která z proměn zásahů do soukromí, resp. z rozšířených možností těchto zásahů, plynou, jsou dalekosáhlá.

Řada autorů poznamenává, že současný stav komunikačních technologií vytváří jakousi obdobu Benthamova panoptikonu, v němž jsme všichni vězni, nejisti si tím, zda jsme v té či oné chvíli pozorováni. Současná realita však Benthamův panopticon v některých ohledech překonává. Mayer-Schönberger upozorňuje, že digitální paměť nás uvrhne do panoptikonu nejen prostorového, ale i temporálního.⁹¹ Szekely namítá, že spíše než o panoptikonu bychom měli hovořit o „periptikonu“, neboť v této nové realitě lidského soukromí nevíme nejen to, zda jsme pozorováni, ale nevíme ani kým.⁹² Obdobně o věci uvažuje Vaidhyanathan, který ovšem k popisu situace nabízí termín „kryptoptikon“, v němž (na rozdíl od panoptikonu) nejsme potenciálně pozorováni jediným subjektem, nýbrž každým a kýmkoli, kdo má přístup k internetu.⁹³ Největší nebezpečí pak spočívá v možnosti, že funkce soukromí a zapomínání jsou v takovéto panoptické (periptické, kryptoptické) společnosti ovlivněny způsobem, které ji z dlouhodobého hlediska činí nekompatibilní se společností liberální a demokratickou.

⁹⁰ KÜHN, Zdeněk. Transformace pojmu soukromí na počátku třetího milénia. *Jurisprudence*. 2017, XXVI(2). ISSN 1802-3843. s. 5.

⁹¹ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 114.

⁹² SZEKELY, Ivan. The right to forget, the right to be forgotten. In: Serge GUTWIRTH, Ronald LEENES, Paul DE HERT a Yves POULLET, ed. *European Data Protection: In Good Health?* B.m.: Springer, 2012, s. 347–363. ISBN 978-94-007-2902-5. s. 353.

⁹³ VAIDHYANATHAN, Siva. *The Googlization of Everything: (And Why We Should Worry)* [online]. 1. vyd. Los Angeles: University of California Press, 2011 [cit. 1. 3. 2019]. ISBN 978-0-520-25882-2. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt1pn9z8>. s. 112.

2. Soukromí, zapomínání a jejich funkce

Účelem předcházející kapitoly bylo alespoň stručně představit bezmála paradigmatické změny společnosti, které s sebou přinesl technologický vývoj několika posledních desetiletí, a poukázat na zcela nové hrozby pro lidské soukromí (a zapomínání), které jsou s těmito změnami spojeny. Právě technologické změny a jejich vliv na soukromí, resp. možnosti zásahů do něj, jsou přitom převážně tím, co historicky motivuje proměny právní ochrany soukromí.⁹⁴ Jakkoli lze totiž zaznamenat určité technologické pokroky v zájmu ochrany soukromí,⁹⁵ celkový dlouhodobý trend technologického vývoje jednoznačně směřuje k rozšiřování možností pro sdílení a uchovávání informací,⁹⁶ což činí zásahy do soukromí jednotlivců (jak ze strany veřejných, tak ze strany soukromých subjektů) snazší a zároveň palčivější.

Následující kapitola si klade za cíl zamyslet se nad významem, který pro jednotlivce, jakož i pro moderní demokratickou společnost, soukromí a zapomínání mají, a proč má tedy smysl přemítat o možnostech jejich ochrany v internetovém věku. Ohledně hodnot posilovaných přirozeným technologickým vývojem usnadňujícím vytváření, sdílení a uchovávání informací, jakož i ohledně jejich významu pro jednotlivce a společnost, panuje totiž mezi laiky i odbornou veřejností víceméně shoda. Funkce soukromí a zapomínání jsou zřejmé podstatně méně, v neposlední řadě též proto, že jejich pozitivní důsledky (především právě na celospolečenské úrovni) působí do značné míry zprostředkovaně. Uvažování o případném kladení překážek technologickému vývoji za účelem ochrany soukromí a zapomínání pak může i v abstraktní rovině působit jako vyvažování práv a zájmů jednotlivce se zájmy celé společnosti. Dle mého názoru jde však o mylnou perspektivu, která úvahám o regulaci internetu v zájmu ochrany soukromí přisuzuje značně nevýhodnou pozici.

⁹⁴ DECEW, Judith. The scope of privacy in law and ethics. *Law and Philosophy*. 1986, 5(2), 145–173. ISSN 0167-5249. s. 145.; NISSENBAUM, Helen. Privacy as Contextual Integrity. *Washington Law Review*. 2004, 79, 101–139. s.101; HOLVAST, Jan. History of privacy. In: Karl DE LEEUW a Jan BERGSTRA, ed. *The History of Information Security*. B.m.: Elsevier, 2007, s. 737–769. ISBN 978-0-444-51608-4. s. 1.; WAGNEROVÁ, Eliška. Právo na soukromí: Kde má být svoboda, tam musí být soukromí. In: Vojtěch ŠIMÍČEK, ed. *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 49–62. ISBN 978-80-210-5449-3. s. 51; WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4. s. 1.

⁹⁵ Srov. např. AUSLOOS, Jef. The ‘Right to be Forgotten’ – Worth remembering? *Computer Law & Security Review*. 2012, 28(2), 143–152. ISSN 0267-3649. s. 149.

⁹⁶ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. ; CONLEY, Chris. The Right to Delete. *AAAI Spring Symposium: Intelligent Information Privacy Management*. 2010, 53–58. s. 53.

Než však přikročíme k úvahám o funkcích soukromí, je důležité se alespoň stručně pozastavit nad obsahem tohoto pojmu.

2.1. Pojem soukromí

Soukromí je konceptem, který se vzpírá jednoduché a univerzálně přijímané definici napříč společenskými vědami. Westin v úvodu své přelomové knihy píše, že „*jen málo hodnot tak základních pro společnost, jako je soukromí, zůstalo v sociální teorii tak prosto definice či bylo předmětem tak vágních a zmatených pojednání sociologů*“.⁹⁷ Post zahajuje svůj článek o třech pojetích soukromí konstatováním, že „*[s]oukromí je hodnotou tak komplexní, tak zamotanou v soupeřících a vzájemně si odporujících dimenzích, tak naditou nejrůznějšími a distinktivními významy, že se občas obávám, zda o ní může být použitelným způsobem vůbec pojednáno*“.⁹⁸ Solove upozorňuje, že soukromí je z konceptuálního hlediska ve stavu naprostého zmatku.⁹⁹ Judith Jarvis Thomson uvádí, že „*[n]ejspíš tou nejpozoruhodnější věcí na právu na soukromí je to, že nikdo nemá zřejmou představu o tom, co to vlastně je*“.¹⁰⁰ A definici soukromí, resp. soukromého života, se vyhnul i Evropský soud pro lidská práva, který v rozsudku Niemietz proti Německu uvedl, že jeho vyčerpávající definici nepovažuje za možnou ani nutnou.¹⁰¹

Zdá se nicméně zřejmé, že jsme každý nadán určitým intuitivním povědomím o obsahu pojmu soukromí, který ve všedním hovoru užíváme (v lehce upravených podobách) ve velmi široké škále situací. Fráze jako „dopřej mi trochu soukromí“, „neposlouchej náš soukromý rozhovor“, „je to čistě moje soukromé rozhodnutí“, „na veřejnosti vystupuje jinak, než v soukromí“ a další dokazují, jak široký význam je slovu „soukromí“ přisuzován v každodenní komunikaci. Nalezení definice, která by tuto širokost adekvátně reflektovala, působí pochopitelné potíže. Jan Filip¹⁰² v této souvislosti velmi trefně připomíná výrok sv. Augustina o problémech s definicí času, který lze v kontextu

⁹⁷ WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4. s. 5.

⁹⁸ POST, Robert C. Three Concepts of Privacy. *Georgetown Law Journal*. 2000, 89, 2087-2098. s. 2087.

⁹⁹ SOLOVE, Daniel J. A Taxonomy of Privacy. *University of Pennsylvania Law Review*. 2005, 154(3), 477–560. s. 477.

¹⁰⁰ THOMSON, Judith Jarvis. The Right to Privacy. *Philosophy & Public Affairs*. 1975, 4(4), 295–314. ISSN 0048-3915. s. 295.

¹⁰¹ *Rozsudek ESLP ze dne 16. 12. 1992, stížnost č. 13710/88 (Niemietz proti Německu)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57887>

¹⁰² FILIP, Jan. Úvodní poznámky k problematice práva na soukromí. In: Vojtěch ŠIMÍČEK, ed. *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 9–19. ISBN 978-80-210-6449-3. s. 15.

soukromí parafrázovat takto: „*Co jest tedy [soukromí]? Když nikdo se mne naň netáže, vím to; když tážícímu chci to vysvětliti, nevím.*“¹⁰³

Není ambicí této diplomové práce podat novou, všeobecně platnou definici soukromí. Namísto toho si tato kapitola klade za cíl představit několik nejvýznamnějších kategorií pojetí soukromí a ozřejmit tak souvislosti, v nichž odborná literatura o soukromí zpravidla uvažuje. Obtíže s definicí soukromí a z nich vyplývající množství těchto definic, lišících se tu zcela diametrálně, tu spíše v drobných nuancích, kladou nicméně značné překážky též pro přehlednou a komprehensivní kategorizaci pojetí soukromí. Kategorizace zvolená v následujícím textu nemá sloužit k zevrubnému porovnání jednotlivých pojetí soukromí, nýbrž spíše pro zpřehlednění základních konceptuálních rozdílů mezi nimi. Jako taková je v některých ohledech poněkud zjednodušující.¹⁰⁴ Důsledkem toho se někteří autoři mohou octnout zařazení do kategorie, vůči které se ve vlastních textech vymezovali – je tomu tak ovšem proto, že ji vnímali úžeji, než tato diplomová práce.

2.1.1. Redukcionistická pojetí soukromí

Na prvním místě je nepochybně třeba rozebrat pojetí soukromí, která jej vůbec nepovažují za distinktivní zájem (resp. která právo na soukromí nepovažují za distinktivní právo), nýbrž se domnívají, že může být redukováno na skupinu jiných, „základnějších“ zájmů chráněných jinými právy.

Ačkoli je za nejvýznamnější představitelku redukcionistického pohledu na soukromí považována Judith Jarvis Thomson,¹⁰⁵ ve skutečnosti skeptický pohled na soukromí jako svébytný zájem vyjádřil již o 16 let před ní Frederick Davis ve svém článku „*What do We Mean by Right to Privacy*“,¹⁰⁶ na který ostatně Thomson ve vlastním článku¹⁰⁷ odkazuje. Dle Davise není důvod pro vytváření zvláštního práva na soukromí. K ochraně před zásahy, které jsou zpravidla považovány za zásahy do soukromí, totiž dle jeho názoru plně postačí

¹⁰³ SV. AUGUSTIN. *Svatého Augustina Vyznání kněh třináctero* [online]. Praha: B. A. Credner, 1858 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <http://kramerius4.nkp.cz/search/i.jsp?pid=uuid:c753e6c0-c089-11dd-b191-000d606f5dc6>

¹⁰⁴ Pro případné další kategorizace pojetí soukromí viz SOLOVE, Daniel J. Conceptualizing Privacy. *California Law Review*. 2002, 90, 1087–1156. ; KAHN, Jonathan. Privacy as a Legal Principle of Identity Maintenance. *Seton Hall Law Review*. 2002, 33, 371. ; TAVANI, Herman T. Philosophical theories of privacy: Implications for an adequate online privacy policy. *Metaphilosophy*. 2007, 38(1), 1–22.

¹⁰⁵ MOORE, Adam. Defining Privacy. *Journal of Social Philosophy*. 2008, 39(3), 411–428. ISSN 00472786, 14679833. s. 413 ; DECEW, Judith. Privacy. In: Edward N. ZALTA, ed. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* [online]. Spring 2018. B.m.: Metaphysics Research Lab, Stanford University, 2018 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://plato.stanford.edu/archives/spr2018/entries/privacy/>

¹⁰⁶ DAVIS, Frederick. What Do We Mean by Right to Privacy. *South Dakota Law Review*. 1959, 4, 1.

¹⁰⁷ THOMSON, Judith Jarvis. The Right to Privacy. *Philosophy & Public Affairs*. 1975, 4(4), 295–314. ISSN 0048-3915. s. 314.

právní ochrana „skutečně fundamentálních zájmů“.¹⁰⁸ Zájem na zachování soukromí, který jednotlivci pocítují, je dle Davise taktéž ve skutečnosti zcela derivativní. Koncept práva na soukromí pak Davis považuje za zbytečný a označuje jej za ilustraci toho, kterak „netrpěliví akademici s dobrými úmysly narušili přirozený vývoj práva“.¹⁰⁹

Obdobně Judith Jarvis Thomson nevnímá právo na soukromí jako pouhou nálepku pro skupinu zájmů či nároků, které lze ve skutečnosti podřadit pod fundamentálnější, zastřešující práva (konkrétně Thomson zmiňuje právo na život, svobodu, ochranu před zásahem do fyzické integrity a vlastnické právo).¹¹⁰ Právo na soukromí je pak dle Thomson derivativní v tom smyslu, že každý zásah do soukromí lze vyložit jako zásah do některého z těchto fundamentálnějších práv, aniž by zároveň vůbec bylo třeba brát soukromí (jako distinktivní zájem, resp. právo) v úvahu.¹¹¹

Pohledem redukcionistických pojetí soukromí není třeba hledat, co mají zájmy a nároky řazené do práva na soukromí společného (čili co je jádrem práva na soukromí – tedy koherentní definici soukromí), neboť ve skutečnosti nenáleží do takto označeného klastru, nýbrž mají původ v jiných právech, která redukcionisté považují za fundamentálnější.

Redukcionistická teorie soukromí byla podrobena kritice ze dvou primárních úhlů.

Z jedné strany je jí vyčítáno, že předpoklad o odvozenosti soukromí od fundamentálnějších zájmů a práv není dostatečně odůvodněný. Například dle W. A. Parenta¹¹² vytváří Thomson přešvih partikulárních a v podstatě arbitrárních práv¹¹³ tak, aby je mohla podřadit pod práva, která považuje za „fundamentálnější“, než právo na soukromí. K tomu by přitom při existenci dostatečně definovaného soukromí a práva na něj

¹⁰⁸ DAVIS, Frederick. What Do We Mean by Right to Privacy. *South Dakota Law Review*. 1959, 4, 1. s. 20.

¹⁰⁹ DAVIS, Frederick. What Do We Mean by Right to Privacy. *South Dakota Law Review*. 1959, 4, 1. s. 23.

¹¹⁰ THOMSON, Judith Jarvis. The Right to Privacy. *Philosophy & Public Affairs*. 1975, 4(4), 295–314. ISSN 0048-3915. s. 304-305.

¹¹¹ „Nelze říci, že mé právo nebýt pozorována vyplývá z mého práva na soukromí; nelze říci, že mé právo nebýt mučena za účelem získání mých soukromých informací vyplývá z mého práva na soukromí; spíše by se chtělo říci, že právo na soukromí naopak vyplývá z těchto práv. [...] Někdo vás mučí, aby z vás dostal soukromé informace? Pak zasáhl do vašeho práva nebýt mučen za účelem vyjevení soukromých informací, a toto právo vám přísluší, poněvadž máte právo na zachování fyzické integrity – a díky tomuto právu je jednání mučitele zásahem. Někdo užije rentgenového zařízení s cílem sledovat vás skrze stěny vašeho domu? Zasáhl do vašeho práva nebýt pozorován, které vám náleží, proto máte právo na vlastní osobu analogickou vlastnickému právu – a právě díky tomuto právu je jednání pozorovatele zásahem.“ THOMSON, Judith Jarvis. The Right to Privacy. *Philosophy & Public Affairs*. 1975, 4(4), 295–314. ISSN 0048-3915. s. 312-313.

¹¹² PARENT, W. A. Privacy, Morality, and the Law. *Philosophy & Public Affairs*. 1983, 12(4), 269–288. s. 278-280.

¹¹³ Právo nebýt pozorován, právo nebýt poslouchán, právo nebýt mučen za účelem získání soukromých informací...

(o což se ovšem Thomson ani nepokouší) nebyl důvod.¹¹⁴ Solove v této souvislosti upozorňuje, že redukcionisté se pokouší „rozčlenit konceptuální pole jako když kolonisté rozdělují dobytá území na mapě“¹¹⁵ (aniž by ovšem odůvodnili, proč z tohoto pole vytlačují soukromí ve prospěch jiných konceptů, a nikoli *vice versa*¹¹⁶). Nic přitom nebrání tomu, aby se jednotlivé související koncepty překrývaly, lze-li jim zároveň přisoudit distinktivní funkce.¹¹⁷

Správnosti této hypotézy by tedy napovídalo, pokud bychom byli schopni identifikovat distinktivní funkci či funkce, které v životě jednotlivce soukromí má, a které nelze snadno podřadit pod jiné koncepty či práva, v nichž Thomson shledává skutečný původ nároků a zájmů řazených (podružně) do odvozené množiny s nálepkou „právo na soukromí“. A právě to je smyslem druhé kategorie kritiky redukcionistického pojetí, k jehož hlavním představitelům (reagujícím konkrétně na Thomson) patří Scanlon,¹¹⁸ Rachels¹¹⁹ či Inness.¹²⁰ Otázka funkcí soukromí je primárně obsahem podkapitoly 2.2.

2.1.2. Pojetí soukromí jako „ponechání sobě samému“

Pojetí práva na soukromí jakožto práva „být ponechán sobě samému“ bylo poprvé¹²¹ představeno v dnes již legendárním článku Samuela Warrena a Louise Brandeise „The Right to Privacy“ z roku 1890,¹²² považovaném za vůbec první odborný text koncipující samostatné právo na soukromí.¹²³ Jeho zdroj spatřovali v již existujících institutech common law, které dle nich „zajišťuje každému jednotlivci právo zpravidla určit, do jaké míry budou jeho myšlenky, názory a city zprostředkovány ostatním“, bez ohledu na formu, jíž jsou vyjádřeny, či jejich obsah.¹²⁴

Z hlediska tématu této diplomové práce je uvedený článek pozoruhodný také tím, že jako hlavní z důvodů pro potřebu explicitního formulování práva na soukromí autoři

¹¹⁴ PARENT, W. A. Privacy, Morality, and the Law. *Philosophy & Public Affairs*. 1983, 12(4), 269–288. s. 279.

¹¹⁵ SOLOVE, Daniel J. Conceptualizing Privacy. *California Law Review*. 2002, 90, 1087–1156. s. 1125.

¹¹⁶ DECEW, Judith. The scope of privacy in law and ethics. *Law and Philosophy*. 1986, 5(2), 145–173. ISSN 0167-5249. s. 149.

¹¹⁷ SOLOVE, Daniel J. Conceptualizing Privacy. *California Law Review*. 2002, 90, 1087–1156. s. 1125.

¹¹⁸ SCANLON, Thomas. Thomson on privacy. *Philosophy & Public Affairs*. 1975, 4(4), 315–322.

¹¹⁹ RACHELS, James. Why Privacy is Important. *Philosophy & Public Affairs*. 1975, 4(4), 323–333.

¹²⁰ INNESS, Julie. *Privacy, Intimacy, and Isolation*. New York: Oxford University Press, 1992. ISBN 0-19-507148-4.

¹²¹ Samotný pojem „právo být ponechán sám sobě“ byl nicméně použit soudcem Thomasem Cooleym v jeho pojednání o civilněprávních deliktech, které autoři poctivě citují.

¹²² WARREN, Samuel D. a BRANDEIS, Louis D. Right to privacy. *Harv. L. Rev.* 1890, 4, 193.

¹²³ GLANCY, Dorothy J. Invention of the Right to Privacy, The. *Arizona Law Review*. 1979, 21(1), 1.

¹²⁴ WARREN, Samuel D. a BRANDEIS, Louis D. Right to privacy. *Harv. L. Rev.* 1890, 4, 193. s. 198.

uvádějí do té doby nevídané pokroky na poli informačních a komunikačních technologií, a především paradigmatické změny společnosti, které s sebou tyto pokroky přinesly: „Vynálezy a obchodní metody poslední doby ukazují na potřebu učinit další krok v ochraně člověka, v zajištění toho, co soudce Cooley nazývá právem ‚být ponechán sám sobě‘. [...] Intenzita a komplexita moderního života, vyplývající z civilizačních pokroků, činí z možnosti uchýlit se do ústraní před světem nezbytnost; člověk se pod vlivem kulturního vývoje stal citlivějším vůči publicitě, protože se samota a soukromí staly důležitějšími, než kdy dříve; moderní vynálezy však člověka prostřednictvím zásahů do soukromí vystavují mentálnímu utrpení v míře vyšší, než jaké by s sebou neslo fyzické poranění. [...] Tyto úvahy nás vedou k závěru, že ochrana před neoprávněnou publikací, která je poskytována myšlenkám, názorům a citům vyjeveným prostřednictvím písemností či uměleckých děl, je pouhým projevem obecnějšího práva jednotlivce být ponechán sám sobě.“¹²⁵

Toto právo jednotlivce v pojetí Warrena a Brandeise tedy v podstatě odpovídá obecné ochraně osobnostní integrity vyplývající z nedotknutelnosti osoby.¹²⁶

Z dnešního pohledu se však definice soukromí jakožto „ponechání sobě samému“ zdá být příliš široká a vágní, než aby byla prakticky využitelná. Parent např. namítá, že existuje řada způsobů, jak můžeme někoho „neponechat sobě samému“, aniž bychom však zasáhli do jeho soukromí.¹²⁷ Též dle Anity Allen by ve světle takto širokého pojetí představovalo zásah do soukromí jakékoli urážlivé či jinak škodlivé jednání, včetně např. rány pěstí do nosu. A dle Fredericka Schoemana je Warrenova a Brandeisova definice natolik široká, že autoři v podstatě „nikdy nedefinují, co to soukromí vlastně je“.¹²⁸

Z hlediska problematiky významné pro právo být zapomenut je pak tato definice soukromí naopak příliš úzká, neboť se soustředí na předcházení zásahům do soukromí, přičemž pomíjí jeho temporální rozměr, a tedy i situace, kdy se legitimně vyjevená informace (jejíž publikace v dané době nebyla zásahem do soukromí) stala problematickou z hlediska soukromí subjektu až v důsledku běhu času, potažmo změny kontextu.

¹²⁵ WARREN, Samuel D. a BRANDEIS, Louis D. Right to privacy. *Harv. L. Rev.* 1890, 4, 193. s. 205.

¹²⁶ „Principem, který chrání naše soukromé písemnosti či jiné osobní projevy – nikoli před krádeží či fyzickým přivlastněním, ale před zveřejněním v jakékoli formě – není princip soukromého vlastnictví, nýbrž princip nedotknutelnosti osobnosti.“ WARREN, Samuel D. a BRANDEIS, Louis D. Right to privacy. *Harv. L. Rev.* 1890, 4, 193. s. 205.

¹²⁷ PARENT, W. A. Privacy, Morality, and the Law. *Philosophy & Public Affairs.* 1983, 12(4), 269–288. s. 272.

¹²⁸ SCHOEMAN, Ferdinand David. *Philosophical Dimensions of Privacy: An Anthology.* Cambridge: Cambridge University Press, 1984. ISBN 978-0-521-27554-5. s. 14.

2.1.3. Pojetí soukromí jako omezení přístupu

Pojetí soukromí založená na omezení přístupu k jednotlivci (v širokém smyslu) se svou povahou blíží právu být ponechán sám sobě, jedná se však o jeho vytríbenější verzi.¹²⁹ Rozpoznává totiž potřebu různých „vrstev“ soukromí a reflektuje ji v možnostech určit různé okruhy přístupu k jednotlivci.¹³⁰ Jinými slovy – soukromí v tomto pojetí není binárním stavem, nýbrž mnohastupňovou škálou. Zdá se, že moderní pojetí se inspiroují Westinem, který (byť sám zastánce pojetí soukromí založeného na kontrole soukromých informací) identifikoval čtyři stupně soukromí – samotu, intimitu, anonymitu a psychologický odstup.¹³¹

Za nejvýznamnější představitelku pojetí soukromí jako omezení přístupu je obecně považována Ruth Gavison. Ta si v článku *Privacy and the Limit of Law*¹³² vytyčila cíl nalézt zcela neutrální, deskriptivní pojetí soukromí, za jehož dokonalou podobu považuje naprostou nedostupnost jednotlivce ostatním osobám.¹³³ Tím se podstatným způsobem vymezuje vůči teoriím soukromí založeným na kontrole nad soukromými informacemi (viz dále) – jejich pohledem naopak člověk zcela nepřístupný jiným osobám, např. trosečník na pustém ostrově, zcela ztratil možnost dobrovolného a úmyslného sdílení informací s ostatními, a nelze tak v jeho případě hovořit o soukromí, jehož existence je podmíněna existencí společnosti, s níž se může rozhodnout „sám sebe“ sdílet, či nikoli.¹³⁴

Na základě uvedeného východiska Gavison identifikuje tři distinktivní složky soukromí – utajení (nikdo nemá o nepřístupné osobě žádné informace), anonymitu (nikdo nepřístupné osobě nevěnuje pozornost) a izolaci (nikdo nemá k nepřístupné osobě fyzický přístup).¹³⁵ Uvedené tři složky jsou zároveň zcela nezávislé, neboť ztráta soukromí může být důsledkem zásahu do kterékoli z nich, a zároveň nerozlučně svázané, neboť žádná

¹²⁹ SOLOVE, Daniel J. Conceptualizing Privacy. *California Law Review*. 2002, 90, 1087–1156. s. 1102.

¹³⁰ TAVANI, Herman T. Philosophical theories of privacy: Implications for an adequate online privacy policy. *Metaphilosophy*. 2007, 38(1), 1–22. s. 9.

¹³¹ WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4. s. 33-34.

¹³² GAVISON, Ruth. Privacy and the Limits of Law. *The Yale Law Journal* [online]. 1980, 89(3), 421–471. ISSN 0044-0094. Dostupné z: doi:10.2307/795891

¹³³ GAVISON, Ruth. Privacy and the Limits of Law. *The Yale Law Journal* [online]. 1980, 89(3), 421–471. ISSN 0044-0094. Dostupné z: doi:10.2307/795891 s. 428.

¹³⁴ FRIED, Charles. Privacy. *The Yale Law Journal*. 1968, 77(3), 475–493. ISSN 0044-0094. s. 482.

¹³⁵ GAVISON, Ruth. Privacy and the Limits of Law. *The Yale Law Journal* [online]. 1980, 89(3), 421–471. ISSN 0044-0094. Dostupné z: doi:10.2307/795891 s. 428.

z nich není dále redukovatelná a všechny tři jsou nezbytnou součástí konceptu soukromí.¹³⁶

Problémy s pojetím soukromí jako omezení přístupu plynou do jisté míry z jeho čisté deskriptivnosti. Soukromí totiž vnímá příliš „jednosměrně“ – stupeň přístupu, který ostatní lidé mají k mé osobě (či soukromým informacím) ztotožňuje se stupněm ztráty soukromí, a opomíjí roli, kterou v soukromí hraje širší možnosti jednotlivce učinit se vědomě a dobrovolně přístupným (přístupnějším). V kontextu moderních technologií je navíc problematika soukromí stále více spojena nejen s otázkou, kdo má k soukromým informacím přístup, ale též kdo může tyto informace (a na jak dlouho) uchovávat a případně dále zveřejňovat (či jinak využívat). Zároveň pak toto pojetí zcela opomíná rovinu soukromí spočívající v autonomním rozhodování o své osobě (a rodinném a soukromém životě).

2.1.4. Pojetí soukromí založená na kontrole nad soukromými informacemi

Patrně nejznámější pojetí soukromí podal ve své knize nazvané *Privacy and Freedom* Alan Westin.¹³⁷ Dle něj představuje soukromí „nárok jednotlivců, skupin či organizací rozhodovat podle vlastního uvažování kdy, jakým způsobem a v jakém rozsahu budou jejich soukromé informace sdělovány ostatním“.¹³⁸ Mezi další významné představitele pojetí soukromí založeného na kontrole nad informacemi můžeme zařadit Charlese Frieda¹³⁹ či Jamese Rachelse.¹⁴⁰

Z hlediska informační roviny soukromí (a tedy z hlediska problémů popsaných v předcházející kapitole) řeší pojetí založené na kontrole nad soukromými informacemi nedostatky vyčítané pojetí soukromí jako omezení přístupu. Skutečnost, že jej lze považovat za relevantní i v kontextu moderních komunikačních technologií dokládá ostatně i skutečnost, že z něj při výkladu aspektu práva na soukromí v podobě informačního sebeurčení vyšel též Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn.

¹³⁶ GAVISON, Ruth. Privacy and the Limits of Law. *The Yale Law Journal* [online]. 1980, 89(3), 421–471. ISSN 0044-0094. Dostupné z: doi:10.2307/795891 s. 433-434.

¹³⁷ WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4.

¹³⁸ WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4. s. 5.

¹³⁹ FRIED, Charles. Privacy. *The Yale Law Journal*. 1968, 77(3), 475–493. ISSN 0044-0094.

¹⁴⁰ RACHELS, James. Why Privacy is Important. *Philosophy & Public Affairs*. 1975, 4(4), 323–333.

Pl. ÚS 24/10.¹⁴¹ Za signifikantní lze ostatně považovat i skutečnost, že z něj při definici informačního aspektu soukromí vychází i některá klastrová pojetí soukromí (viz níže).

Zároveň je zjevné, že svým zaměřením na informační aspekt soukromí je uvedené pojetí příliš úzké. Otázku soukromí z prostorového hlediska tak např. omezuje pouze na problém informací, které lze vstupem (a pozorováním) do cizího soukromého prostoru získat. Zcela opomenuta zůstává též problematika svobody rozhodování o sobě samém a o svém soukromém a rodinném životě.

2.1.5. Klastrová pojetí soukromí

Klastrová pojetí soukromí vycházejí z domněnky, že soukromí je zastřešujícím pojmem s několika svébytnými aspekty. V tom se na první pohled podobají pojetím redukcionistickým – určující rozdíl nicméně spočívá právě v distinktivnosti identifikovaných aspektů soukromí, které nelze jednoduše podřadit pod jiná práva či zájmy (jakkoli se s nimi mohou překrývat) či je dále redukovat. Klastrová pojetí soukromí se pokoušejí vyřešit některé problémy pojetí unitárních, která jsou někdy příliš široká a vágní, někdy naopak příliš úzká a restriktivní, a leckdy se v nich oba typy nedostatků snoubí.

Nejvýznamnější představitelkou klastrového pojetí soukromí je zřejmě Judith W. DeCew,¹⁴² jejíž definici soukromí jakožto trojjediného konceptu lze s drobnými obměnami nalézt i u dalších autorů.¹⁴³ DeCew na prvním místě představuje zastřešující definici soukromé sféry, do níž spadá vše, co není dle průměrně rozumného člověka a za běžných okolností či relevantních společenských konvencí legitimní záležitostí druhých.¹⁴⁴ Téměř

¹⁴¹ „[...] právo na soukromí garantuje rovněž právo jednotlivce rozhodnou podle vlastního uvážení, zda, popř. v jakém rozsahu, jakým způsobem a za jakých okolností mají být skutečnosti a informace z jeho osobního soukromí zpřístupněny jiným subjektům“. Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10 (Shromažďování a využívání provozních a lokalizačních údajů o telekomunikačním provozu) [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-24-10_1. bod 29

¹⁴² DECEW, Judith Wagner. *In pursuit of privacy: Law, ethics, and the rise of technology*. Londýn: Cornell University Press, 1997. ISBN 0-8014-3380-0.

¹⁴³ KANG, Jerry. Information Privacy in Cyberspace Transactions. *Stanford Law Review*. 1997, 50(April), 1193. ; ROUVROY, Antoinette a POULLET, Yves. The Right to Informational Self-Determination and the Value of Self-Development: Reassessing the Importance of Privacy for Democracy. In: Serge GUTWIRTH, Yves POULLET, Paul DE HERT, Cécile DE TERWANGNE a Sjaak NOUWT, ed. *Reinventing Data Protection?* [online]. Dordrecht: Springer Netherlands, 2009 [cit. 1. 3. 2019], s. 45–76. ISBN 978-1-4020-9497-2. Dostupné z: doi:10.1007/978-1-4020-9498-9_2

¹⁴⁴ DECEW, Judith Wagner. *In pursuit of privacy: Law, ethics, and the rise of technology*. Londýn: Cornell University Press, 1997. ISBN 0-8014-3380-0. s. 58.

vzápětí ovšem dodává, že se zjevně jedná o definici příliš širokou a vágní.¹⁴⁵ Následně proto DeCew rozlišuje tři aspekty soukromí.

Informační aspekt soukromí („*informational privacy*“) je kompatibilní s Westinovým pojetím soukromí a zahrnuje tedy kontrolu nad soukromými informacemi jednotlivce.¹⁴⁶ Přístupnostní aspekt soukromí („*accessibility privacy*“) zahrnuje fyzický či senzorický přístup k jednotlivci, a při určitém zjednodušení jej lze ztotožnit se soukromím v prostorové dimenzi.¹⁴⁷ Výrazový aspekt soukromí („*expressive privacy*“) nakonec zahrnuje oblast vyjádření jedince, jeho sebepojetí a osobnosti, prostřednictvím projevu či jednání.¹⁴⁸ V tomto smyslu do něj spadá též autonomní rozhodování jedince o sobě samém, jakož i o jeho soukromém a rodinném životě.

Zjevná výhoda klastrového pojetí soukromí spočívá v její schopnosti pojmout soukromí jakožto multidimenzionální koncept a postihnout široké spektrum kontextů, v nichž je pojem „soukromí“ (a pojmy odvozené) chápán a užíván v našem každodenním životě. Zároveň ovšem klastrové pojetí rozeznává problémy příliš široké definice soukromí, a identifikuje proto jeho jednotlivé aspekty, které jsou sice konceptuálně svázané, avšak zároveň z hlediska praktických úvah o soukromí a jeho právní regulaci ve značné míře distinktivní. Pro účely úvah o právu být zapomenut je přitom významné právě rozlišování informačního aspektu soukromí, neboť hrozby technologického vývoje shrnutého v první kapitole, na něž má být právo být zapomenut adekvátní reakcí, ohrožují takřka výhradně tento aspekt.

Široké, klastrové pojetí soukromí zároveň zjevně stojí též v základu systematiky právní úpravy soukromí, kterou při vzniku Listiny základních práv a svobod (dále též „LZPS“) zvolil ústavodárce,¹⁴⁹ v důsledku čehož z něj vychází i doktrína,¹⁵⁰ jakož i judikatura Ústavního soudu.¹⁵¹

¹⁴⁵ DECEW, Judith Wagner. *In pursuit of privacy: Law, ethics, and the rise of technology*. Londýn: Cornell University Press, 1997. ISBN 0-8014-3380-0. s. 62.

¹⁴⁶ DECEW, Judith Wagner. *In pursuit of privacy: Law, ethics, and the rise of technology*. Londýn: Cornell University Press, 1997. ISBN 0-8014-3380-0. s. 75.

¹⁴⁷ DECEW, Judith Wagner. *In pursuit of privacy: Law, ethics, and the rise of technology*. Londýn: Cornell University Press, 1997. ISBN 0-8014-3380-0. s. 76.

¹⁴⁸ DECEW, Judith Wagner. *In pursuit of privacy: Law, ethics, and the rise of technology*. Londýn: Cornell University Press, 1997. ISBN 0-8014-3380-0. s. 78.

¹⁴⁹ Srov. zakotvení obecné záruky nedotknutelnosti soukromí osoby v čl. 7 odst. 1 LZPS doplněné zárukami jednotlivých aspektů soukromí (především čl. 10, čl. 12, čl. 13, čl. 15 odst. 1 LZPS).

¹⁵⁰ FILIP, Jan. Úvodní poznámky k problematice práva na soukromí. In: Vojtěch ŠIMÍČEK, ed. *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 9–19. ISBN 978-80-210-6449-3. ; WAGNEROVÁ, Eliška. Čl. 10 - Právo na soukromí v širším smyslu. In: Eliška WAGNEROVÁ, Vojtěch ŠIMÍČEK, Tomáš LANGÁŠEK a Ivo POSPÍŠIL,

2.1.6. Dodatek – dvě moderní pojetí soukromí

Závěrem této podkapitoly si dovolím velmi stručně představit dvě poměrně moderní, inovativní pojetí soukromí, která ilustrují, kterak i více než sto let po zveřejnění článku Warrena a Brandeise zůstává definice soukromí živým tématem.

Daniel Solove navrhuje využít Wittgensteinova konceptu „rodinných podobností“ a vnímat soukromí jako nálepku pro řadu více či méně vzájemně provázaných aspektů, které ovšem postrádají společného jmenovatele či nějaké identifikovatelné konceptuální jádro.¹⁵² Následně volí taxonomii soukromí založenou na čtyřech základních kategoriích zásahů.¹⁵³

Tou první je sběr informací, který zahrnuje získávání soukromých informací skrze dohled či skrze dotazování.¹⁵⁴

Druhou kategorii označuje Solove jako zpracovávání informací, a spadá do ní agregace informací, identifikace subjektu informací, nedostatečné zabezpečení zpracovávaných informací, sekundární užití pro odlišný účel bez souhlasu subjektu informací a utajení zpracovávání informací před jejich subjektem.¹⁵⁵

Třetí kategorie zásahů do soukromí spočívá v šíření soukromých informací. Zahrnuje porušení mlčenlivosti, zveřejnění pravdivých informací o subjektu, obnažení subjektu (resp. jeho citlivých fyzických či emocionálních atributů), zvýšení přístupnosti soukromých informací subjektu, vydírání, přivlastnění si cizí identity či osobnosti, a zkreslování.¹⁵⁶

ed. *Listina základních práv a svobod - Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 277–300. ISBN 978-80-7357-750-6.

¹⁵¹ Srov. např. *Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10 (Shromažďování a využívání provozních a lokalizačních údajů o telekomunikačním provozu)* [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=PI-24-10_1

¹⁵² SOLOVE, Daniel J. Conceptualizing Privacy. *California Law Review*. 2002, 90, 1087–1156. s. 1096-1099.

¹⁵³ SOLOVE, Daniel J. A Taxonomy of Privacy. *University of Pennsylvania Law Review*. 2005, 154(3), 477–560. s. 488.

¹⁵⁴ SOLOVE, Daniel J. A Taxonomy of Privacy. *University of Pennsylvania Law Review*. 2005, 154(3), 477–560. s. 491-504.

¹⁵⁵ SOLOVE, Daniel J. A Taxonomy of Privacy. *University of Pennsylvania Law Review*. 2005, 154(3), 477–560. s. 504-523.

¹⁵⁶ SOLOVE, Daniel J. A Taxonomy of Privacy. *University of Pennsylvania Law Review*. 2005, 154(3), 477–560. s. 523-548.

Poslední kategorie představuje vměšování se do soukromých záležitostí druhých, a spadá do ní vniknutí do soukromí či samoty druhých či narušování jejich rozhodování o vlastních záležitostech.¹⁵⁷

Dalším z inovativních přístupů k soukromí, jímž se dlouhodobě zabývá Helen Nissenbaum, je pojetí soukromí jakožto kontextuální integrity.¹⁵⁸ To je založeno na tzv. očekávaném plynutí informací, které závisí na kontextu, v němž k získání či sdělení informace došlo.¹⁵⁹ Pokud je informace užívána a šíří se v souladu s normami danými kontextem, v němž k jejímu sdělení došlo, nedochází k zásahu do soukromí. Mezi klíčové parametry těchto norem patří dotčené osoby (subjekt informace, osoba sdělující, osoba přijímající), typ informace a podmínky stanovené při sdělení informace.¹⁶⁰ Hlavní výzvou plynoucí takto koncipovanému soukromí z vývoje komunikačních technologií je radikální narušení tradičních modelů očekávaného plynutí informací.¹⁶¹

2.2. Funkce soukromí

Účelem předcházející podkapitoly bylo představit pojem soukromí optikou jeho historicky nejvýznamnějších pojetí. Obzvláště pracuje-li člověk s některou ze širších definic soukromí, zahrnující jeho informační, prostorové a rozhodovací aspekty, je zřejmé, že soukromí hraje v našem každodenním životě významnou roli, a lze předpokládat, že už jen agregace tohoto každodenního působení s sebou nese též důsledky na celospolečenské úrovni.

Účelem této podkapitoly je právě identifikace funkcí, které má soukromí v životě jednotlivců, jakož i funkcí celospolečenských. Primárně je přitom zaměřím na funkce informačního aspektu soukromí, který je s právem být zapomenut svázán především. Funkce tohoto aspektu soukromí je až příliš často vnímána pohledem ekonomické kritiky Richarda Posnera,¹⁶² dle kterého je volání po právu na soukromí (v informační dimenzi) až příliš často voláním po právu klamat a manipulovat ostatními prostřednictvím selektivního

¹⁵⁷ SOLOVE, Daniel J. A Taxonomy of Privacy. *University of Pennsylvania Law Review*. 2005, 154(3), 477–560. s. 548-558.

¹⁵⁸ NISSENBAUM, Helen. Privacy as Contextual Integrity. *Washington Law Review*. 2004, 79, 101–139.

¹⁵⁹ NISSENBAUM, Helen. A contextual approach to privacy online. *Daedalus*. 2011, 140(4), 32–48. s. 33.

¹⁶⁰ NISSENBAUM, Helen. *Privacy in context: Technology, policy, and the integrity of social life*. Stanford: Stanford University Press, 2009. ISBN 978-0-8047-5236-7. s. 129-147.

¹⁶¹ NISSENBAUM, Helen. A contextual approach to privacy online. *Daedalus*. 2011, 140(4), 32–48. s. 33.

¹⁶² POSNER, Richard A. The Right of Privacy. *Georgia Law Review*. 1977, 12, 393–422.

sdílení fakt o sobě samém.¹⁶³ Vnímán tímto prismatem působí informační aspekt soukromí v podstatě jako prostředek prosazování zájmů jednotlivce na úkor druhých.

V následujícím textu se proto pokusím ukázat, kterak soukromí poskytuje jednotlivcům prostor a možnosti, které jsou neodmyslitelně spjaty se životem ve svobodné, demokratické a liberální společnosti, a zároveň naopak umožňuje jednotlivcům vyrůst právě v takové členy společnosti, jejichž existence je pro její liberální a demokratický charakter vitálně důležitá. V neposlední řadě se pak pokusím též ukázat, že soukromí není fenoménem, který je vždy třeba klást na opačnou miskou vah, než na které stojí svoboda projevu, nýbrž že určitá zaručená míra soukromí představuje pro opravdu svobodný projev zcela nezbytnou podmínku.

Vědecký výzkum naznačuje, že soukromí v té či oné podobě je univerzální lidskou, resp. dost možná dokonce živočišnou potřebou.¹⁶⁴ Bez ohledu na konkrétní sociokulturní projevy této potřeby se zdá, že život v určitém společenství, k němuž je člověk jakožto *zoon politikon* předurčen, s sebou zároveň nese touhu po možnosti se z této společnosti dočasně a selektivně vyčlenit.¹⁶⁵ Následující odstavce se nicméně věnují primárně soukromí v podobě, do níž se vyvinulo v moderní západní společnosti. Ačkoli jsou tedy některé z níže zmíněných funkcí nepochybně vlastní též soukromí v jeho nejobecnější podobě, některé jiné plní soukromí pouze v našem sociokulturním prostředí.

Alan Westin identifikuje čtyři základní funkce, které soukromí v lidském životě plní. Jde konkrétně o osobní autonomii, emocionální oddych, sebehodnocení a omezenost a důvěrnost komunikace.¹⁶⁶ Tyto čtyři funkce poslouží jako osnova pro následující text.

2.2.1. Osobní autonomie a rozvoj individuality

Mezilidské vztahy a s nimi zpravidla spojené typy informací představuje Westin ve vrstvách (z hlediska míry intimity) tvořících soustředné kruhy, v jejichž středu stojí jádro lidské osobnosti.¹⁶⁷ Zásahy do tohoto nejněžnějšího jádra vnímá člověk zpravidla obzvláště útrpně. Jak Westin velmi výstižně píše: „Každý člověk si je vědom mezery, která zeje mezi tím, čím chce být, a tím, čím skutečně je; mezi tím, jak jej vidí svět, a jeho mnohdy

¹⁶³ Viz také EPSTEIN, Richard A. Privacy, Property Rights, and Misrepresentations. *Georgia Law Review*. 1977, 12, 455–474.

¹⁶⁴ WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4. s. 7.

¹⁶⁵ SCHWARTZ, Barry. The social psychology of privacy. *American Journal of Sociology*. 1968, 73(6), 741–752. s. 741.

¹⁶⁶ WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4. s. 35.

¹⁶⁷ WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4. s. 36.

komplexní vnitřní realitou. Kromě toho ještě existují aspekty jeho já, kterým plně nerozumí, ale které pomalu prozkoumává a utváří v rámci vlastního vývoje. V tomto smyslu každý člověk žije schován za maskou [...] Je-li tato maska stržena a skutečné já jednotlivce obnaženo světu, v němž ovšem každý stále má svou masku a věří v uspořádání založené na maskovaném vystupování, může být tento jedinec sežehnut horkým světlem selektivního, nuceného obnažení“.¹⁶⁸

Ochrana tohoto jádra osobnosti je taktéž nezbytným předpokladem pro rozvoj individuality, pro vývoj nezávislé osobnosti schopné utvářet si vlastní názory, a to mimo zraky široké veřejnosti, či dokonce (záleží na jeho *soukromém* rozhodnutí) nejužšího okruhu blízkých osob. Své postoje a názory tak může jedinec postupně vytvářet a uzpůsobovat, aniž by musely být podrobovány kritice druhých, a aniž by byl v případě změny svého vnitřního přesvědčení tento jedinec obviňován z pokrytectví.¹⁶⁹

Též Gavison poukazuje na význam ochrany soukromí pro vývoj nezávislých, jedinečných osobností, a to prostřednictvím několika funkcí, které soukromí plní. Soukromí (primárně v prostorové dimenzi, ale s rozvojem dálkových komunikačních technologií již nikoli výhradně) nás chrání před ruchy a rozptýlením a poskytuje nám možnost pro soustředěnou činnost či úvahy.¹⁷⁰ Shodně s Westinem hovoří Gavison o nezbytnosti soukromí pro svobodné utváření vlastních, nezávislých názorů (hovoří v této souvislosti o „morální autonomii“).¹⁷¹ Soukromí je také nepostradatelné pro skutečnou svobodu jednání jednotlivců,¹⁷² a to prostřednictvím kontroly nad tím (či přinejmenším povědomí o tom), kdo se o konkrétním jednání dozví.¹⁷³

Je důležité na tomto místě poznamenat, že není řeč o výrazovém aspektu soukromí, jak o něm pojednává např. DeCew¹⁷⁴ (tedy o svobodě pro určitý okruh rozhodnutí o sobě

¹⁶⁸ WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4. s. 36-37.

¹⁶⁹ SOLOVE, Daniel J. *The Virtues of Knowing Less: Justifying Privacy Protections against Disclosure*. *Duke Law Journal*. 2003, 53, 967–1065. s. 991.

¹⁷⁰ GAVISON, Ruth. *Privacy and the Limits of Law*. *The Yale Law Journal* [online]. 1980, 89(3), 421–471. ISSN 0044-0094. Dostupné z: doi:10.2307/795891. s. 446-447.

¹⁷¹ GAVISON, Ruth. *Privacy and the Limits of Law*. *The Yale Law Journal* [online]. 1980, 89(3), 421–471. ISSN 0044-0094. Dostupné z: doi:10.2307/795891. s. 449.

¹⁷² „*Soukromí tak předchází ovlivňování, tlaku na conformitu, zesměšňování, trestání, nepříznivým rozhodnutím a dalším formám nepřátelských reakcí. V míře, v níž takto působí, napomáhá soukromí svobodě jednání, neboť předchází nepříznivým následkům některých jednání, čímž nám k nim poskytuje větší prostor“*. GAVISON, Ruth. *Privacy and the Limits of Law*. *The Yale Law Journal* [online]. 1980, 89(3), 421–471. ISSN 0044-0094. Dostupné z: doi:10.2307/795891. s. 448.

¹⁷³ Shodně viz FRIED, Charles. *Privacy*. *The Yale Law Journal*. 1968, 77(3), 475–493. ISSN 0044-0094. s. 483.

¹⁷⁴ DECEW, Judith Wagner. *In pursuit of privacy: Law, ethics, and the rise of technology*. Londýn: Cornell University Press, 1997. ISBN 0-8014-3380-0. s. 78.

samém a svém rodinném a soukromém životě), nýbrž spíše o vlivu, jaký má informační soukromí (či spíše zásahy do něj – ve vztahu ke konkrétním jednáním nebo i názorům jednotlivce) na naše chování.¹⁷⁵ V tomto smyslu tedy soukromí představuje ochranu před Hawthornským efektem.¹⁷⁶

Význam soukromí pro vytváření a udržování identity jednotlivce zdůrazňuje též Kahn, který ovšem hovoří o utváření identity v rámci mezilidských vztahů, čímž osobní autonomii svazuje s omezenou a důvěrnou komunikací (viz níže).¹⁷⁷

Při tom všem nemůže být pochyb, že právě existence nezávislých osobností utvářejících si vlastní názory, které v okamžiku, který uznají za vhodný (tedy zpravidla tehdy, když dojdou k závěru o dostatečné zformovanosti těchto názorů), prezentují navenek a podrobují širší diskusi, je jednou z nezbytných podmínek pro vývoj demokratické liberální společnosti.¹⁷⁸ Neméně důležitá je v tomto smyslu také šíře spektra názorů, k níž ochrana soukromí plněním výše uvedených funkcí taktéž dopomáhá (ta ostatně přispívá též k technologickému rozvoji společnosti, pro který je možnost experimentování s neortodoxními názory a nápady životně důležitá).¹⁷⁹

2.2.2. Emocionální oddych

Další funkci soukromí spatřuje Westin v možnosti emocionálního uvolnění, resp. relaxace, která hraje významnou úlohu pro zachování psychického, ale i fyzického zdraví.¹⁸⁰ Život v moderní společnosti vyžaduje od jednotlivce, aby v různých sociálních kontextech zastával různé sociální role – tato potřeba kontextuální sociální konformity

¹⁷⁵ SOLOVE, Daniel J. The Virtues of Knowing Less: Justifying Privacy Protections against Disclosure. *Duke Law Journal*. 2003, 53, 967–1065. s. 991.

¹⁷⁶ Hawthornský efekt popisuje sociálně-psychologický jev spočívající v tendenci lidí měnit své chování čistě na základě vědomí, že jsou někým pozorováni. Viz Definition: Hawthorne Effect. *Association for Qualitative Research (AQR)* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.aqr.org.uk/glossary/hawthorne-effect>

¹⁷⁷ „Soukromí tedy může být chápáno jako princip rozpoznávající a chránící vztahy, které jsou nezbytné pro rozvoj autonomie. Soukromí ovšem především zahrnuje ochranu oněch vztahů, prostřednictvím kterých si jednotlivec vytváří pocit sebe sama jako jedinečné bytosti, tedy vlastní identitu. KAHN, Jonathan. Privacy as a Legal Principle of Identity Maintenance. *Seton Hall Law Review*. 2002, 33, 371. s. 395.

¹⁷⁸ ROUVROY, Antoinette a POULLET, Yves. The Right to Informational Self-Determination and the Value of Self-Development: Reassessing the Importance of Privacy for Democracy. In: Serge GUTWIRTH, Yves POULLET, Paul DE HERT, Cécile DE TERWANGNE a Sjaak NOUWT, ed. *Reinventing Data Protection?* [online]. Dordrecht: Springer Netherlands, 2009 [cit. 1. 3. 2019], s. 45–76. ISBN 978-1-4020-9497-2. Dostupné z: doi:10.1007/978-1-4020-9498-9_2. s. 56.

¹⁷⁹ COHEN, Julie E. Examined Lives: Informational Privacy and the Subject as Object. *Stanford Law Review*. 1999, 52, 1373–1438. s. 1426.

¹⁸⁰ WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4. str. 37.

nicméně vytváří značný tlak na lidskou psychiku.¹⁸¹ Soukromí vytváří prostor (nejen ve fyzickém smyslu – tímto „prostorem“ může být např. i mezilidský vztah založený na vzájemné¹⁸² otevřenosti při současném příslibu důvěrnosti), v němž se jednatel může od sociálních rolí oprostít a být sám sebou, bez zmíněného tlaku na konformitu.

2.2.3. Sebereflexe

Jako třetí zastřešující funkci soukromí v životě jednotlivce rozeznává Westin v příležitosti pro sebezpytování a kontextualizaci vlastních prožitků a získaných zkušeností.¹⁸³ Alan P. Bates v souvislosti s výše zmíněnými sociálními rolemi, které jednatel v rámci svého společenského života hraje, upozorňuje na potřebu soukromí a času pro hodnocení reakcí okolí na „herecký výkon“ těchto rolí. Jejich provádění je totiž na jednu stranu ovlivňováno na základně bezprostředního, v podstatě instinktivního přizpůsobování se těmto reakcím na místě, na druhou stranu však vyžaduje i možnost aposteriori kontempace a kontextualizace, pro níž je soukromí a emocionální oddech (viz výše) nezbytnou podmínkou.¹⁸⁴

Možnost kontempace poskytovaná soukromím však není důležitá pouze pro hodnocení vnějších reakcí, ale též pro zpytování vlastního svědomí. Tento proces, který Westin popisuje jako „morální inventuru vlastního chování a jeho hodnocení ve světle osobních ideálů“, taktéž probíhá primárně v okamžicích soukromí, které jednateli umožňuje vystoupit ze sociálních rolí a interakcí.¹⁸⁵

2.2.4. Omezenost a důvěrnost komunikace

Omezenost a důvěrnost komunikace představuje dle mého názoru nejvýznamnější funkci soukromí – funkci s dalekosáhlými důsledky, funkci nabývající stále většího významu se zvyšující se (prostorovou i časovou) propojeností světa. Též Westin označuje představu pozbytí této funkce, vedoucí ke zcela otevřené, veřejné komunikaci bez ohledu na konkrétní mezilidské vztahy či obecné sociální kontexty, za „největší hrozbu civilizovanému lidskému životu“.¹⁸⁶ Veškerá lidská komunikace je totiž (a to z hlediska

¹⁸¹ JOURARD, Sidney M. Some Psychological Aspects of Privacy. *Law and Contemporary Problems*. 1966, 31, 307–318. s. 309.

¹⁸² Nebo i jednostranné, např. psychoterapie.

¹⁸³ WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4. s. 40.

¹⁸⁴ BATES, Alan P. Privacy - A Useful Concept. *Social Forces*. 1963, 42, 429–434. s. 432

¹⁸⁵ WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4. s. 40-41.

¹⁸⁶ WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4. s. 41.

formy i obsahu) více či méně ovlivněna kontextem, v němž se odehrává, a to především s ohledem na konkrétní situaci a okruh posluchačů (bezprostředních i potenciálních).

Milan Kundera ve svém románu *Nesnesitelná lehkost bytí* popisuje příběh spisovatele a člena reformního křídla KSČ z období pražského jara Jana Procházky. Toto se v roce 1970 rozhodla tajná policie zdiskreditovat veřejným vysíláním jeho soukromých konverzací, které před dvěma lety vedl se svým dobrým přítelem, univerzitním profesorem Václavem Černým. „Žádný z nich tehdy netušil, že je v profesorově bytě tajné odposlouchávací zařízení a že jsou dávno sledováni na každém kroku! Procházka vždycky bavil své přátele hyperbolami a nehoráznostmi. Teď se ty nehoráznosti ozývaly na pokračování z rozhlasu. Tajná policie, která redigovala pořad, podtrhla pečlivě místa, kde se romanopisec posmíval svým přátelům, například Dubčekovi. Lidé, i když sami pomlouvají své přátele při každé příležitosti, se pohoršovali nad milovaným Procházkou víc než nad nenáviděnou tajnou policií.“¹⁸⁷

Westin identifikuje dva základní aspekty omezené a důvěrné komunikace. Tím prvním je možnost sdílení intimních a důvěrných záležitostí s blízkými osobami, jejichž vztah k jednotlivci dává záruku, že důvěrnost sdílení nebude porušena.¹⁸⁸ Druhý aspekt omezené a důvěrné komunikace pak spočívá v možnost ustavování a udržování hranic mentálního odstupu v mezilidských situacích,¹⁸⁹ a to od těch nejintimnějších po ty nejveřejnější a nejformálnější.¹⁹⁰

Dle některých autorů hraje nicméně tato funkce soukromí ještě mnohem fundamentálnější roli. Charles Fried kupříkladu považuje soukromí za nezbytnou podmínku existence těch nejintimnějších lidských vztahů – lásky, přátelství, důvěry.¹⁹¹ Fried, který uplatňuje pojetí soukromí založené na kontrole nad soukromými informacemi, považuje tyto informace (resp. soukromí jako takové) za „morální kapitál“, jehož vzájemná směna stojí v základu výše uvedených mezilidských vztahů.¹⁹² Zdůrazňuje přitom význam, který při této směně hraje nejen množství, ale též povaha sdílených informací.¹⁹³ Bez možnosti efektivně omezit okruh adresátů sdílené informace pozbývají soukromé

¹⁸⁷ KUNDERA, Milan. *Nesnesitelná lehkost bytí*. 2. vydání. Brno: Atlantis, 2006. ISBN 80-7108-281-3. s. 142.

¹⁸⁸ WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4. s. 41.

¹⁸⁹ BATES, Alan P. *Privacy - A Useful Concept*. *Social Forces*. 1963, 42, 429–434. s. 430.

¹⁹⁰ WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4. s. 42.

¹⁹¹ FRIED, Charles. *Privacy*. *The Yale Law Journal*. 1968, 77(3), 475–493. ISSN 0044-0094. s. 480.

¹⁹² FRIED, Charles. *Privacy*. *The Yale Law Journal*. 1968, 77(3), 475–493. ISSN 0044-0094. s. 484.

¹⁹³ FRIED, Charles. *Privacy*. *The Yale Law Journal*. 1968, 77(3), 475–493. ISSN 0044-0094. s. 483.

informace hodnoty, kterou ve vytváření intimních mezilidských vztahů (vymezených mj. právě omezeností okruhu adresátů těchto informací) hrají.

Obdobný význam jako Fried přisuzuje soukromí James Rachels, dle kterého je nicméně soukromí nikoli pouze nezbytnou podmínkou těch nejintimnějších mezilidských vztahů, nýbrž zajišťuje samotnou možnost mít s různými lidmi různé typy mezilidských a společenských vztahů.¹⁹⁴ S tímto pojetím, byť takříkajíc „z druhé strany“, se ztotožňuje též Gavison, dle níž hraje omezená a důvěrná komunikace nepostradatelnou roli při oddělování různých sociálních rolí, resp. vystupování člověka v těchto rolích.¹⁹⁵

V neposlední řadě (a na první pohled možná poněkud kontraintuitivně) je omezenost a důvěrnost mezilidské komunikace nezbytnou podmínkou opravdové svobody projevu.¹⁹⁶ Je-li totiž, jak předpokládá Westin, veškerá mezilidská komunikace více či méně ovlivňována kontextem, v němž se odehrává, a to především s ohledem na konkrétní situaci a okruh potenciálních adresátů, nemožnost kontroly nad tímto kontextem (resp. nad kontextem, v němž se bude informace šířit dále) hrozí odrazujícím účinkem pro svobodný projev jednotlivců. Solove v této souvislosti upozorňuje, že nezanedbatelné množství debat významných pro účast na demokratickém fungování společnosti se neodehrává na veřejných pódii, nýbrž v rámci úzkých okruhů mezilidských vztahů, které zajišťují důvěrnost (či alespoň praktickou omezenost dalšího šíření) upřímně vyjeleného názoru bez přehnané autocenzury.¹⁹⁷ „Hrozba zveřejnění nejspíše nezpůsobí konec všech konverzací, ale ovlivní obsah sdělovaného“.¹⁹⁸

2.3. Funkce zapomínání

Obdobně jako v případě soukromí lze i u zapomínání rozeznat tři distinktivní úrovně funkcí, které v našem životě plní. V první řadě se jedná o funkce zapomínání pro život a vývoj jednotlivce a rozvoj jeho osobnosti. Dále jde o funkce na celospolečenské úrovni, které jsou zprostředkovaným důsledkem funkcí individuálních. A nakonec jde

¹⁹⁴ RACHELS, James. Why Privacy is Important. *Philosophy & Public Affairs*. 1975, 4(4), 323–333.

¹⁹⁵ GAVISON, Ruth. Privacy and the Limits of Law. *The Yale Law Journal* [online]. 1980, 89(3), 421–471. ISSN 0044-0094. Dostupné z: doi:10.2307/795891. s. 450.

¹⁹⁶ ASH, Timothy Garton. *Free Speech: Ten Principles for a Connected World*. Londýn: Atlantic Books, 2016. ISBN 978-1-84887-092-5. s. 285.

¹⁹⁷ SOLOVE, Daniel J. The Virtues of Knowing Less: Justifying Privacy Protections against Disclosure. *Duke Law Journal*. 2003, 53, 967–1065. s. 993.

¹⁹⁸ SOLOVE, Daniel J. The Virtues of Knowing Less: Justifying Privacy Protections against Disclosure. *Duke Law Journal*. 2003, 53, 967–1065. s. 994.

o celospolečenské funkce „kolektivního“ zapomínání, resp. ztráty informací z veřejně dostupných zdrojů především důsledkem plynutí času.

2.3.1. Funkce zapomínání na úrovni jednotlivců

Technologický vývoj v oblasti uchovávání dat proměnil také povahu diskursu o lidské paměti. Tak jako v případě technologických datových nosičů je dnes i v případě lidské paměti považováno zapomínání – „ztráta dat“ – za selhání, kterého se chceme vyvarovat.¹⁹⁹ Toto pojetí zapomínání jako chyby lidské paměti nabývá v našich očích významu, pokud – jak věc formuloval J. S. Mill v jedné z anotací k dílu svého otce – považujeme lidskou osobnost a paměť za dvě strany jedné mince.²⁰⁰

Skutečnost je ovšem taková, že z hlediska tvorby identity jednotlivce hraje zapomínání srovnatelnou úlohu jako pamatování.²⁰¹ Lidské vzpomínání není totiž pasivním procesem vyvolání dat v podobě, v jaké byla uložena (jako je tomu v případě počítačů), ale aktivní, rekonstruktivní činností.²⁰² Jinými slovy – vzpomínky si vybavujeme ovlivněné kontextem, v němž ke vzpomínání dochází, a minulost tak vnímáme optikou našeho současného já.²⁰³ Důsledkem toho není naše identita založena výhradně na dokonale uchovaných střípcích minulosti, nýbrž na doplňování a zkreslování historie ve světle současnosti, jichž je zapomínání nezbytnou podmínkou.²⁰⁴

Digitální paměť a permanence dat pak tuto přirozenou funkci paměti a její význam při vytváření vlastní identity narušují, neboť nám možnost rekontextualizující rekonstrukce upírají. Naše současné já, tvořené rekontextualizovanými zážitky, vnímá minulost jinak, než jak se skutečně odehrála, a tedy jak je zaznamenána v digitální paměti. Z toho vyplývá, že obraz, který o sobě máme, se může podstatně lišit od obrazu, který si

¹⁹⁹ BANNON, Liam J. Forgetting as a feature, not a bug: the duality of memory and implications for ubiquitous computing. *CoDesign*. 2006, 2(1), 3–15. ISSN 1571-0882, 1745-3755. s. 5.; COYNE, Nora H. Exploring the Notion of Forgetting. *The Gettysburg College Student Publications* [online]. 2017, (509). Dostupné z: http://cupola.gettysburg.edu/student_scholarship/509/. s. 4.

²⁰⁰ MILL, James. *Analysis of the Phenomena of the Human Mind, Volume II* [online]. Londýn: Longmans, Green, Reader and Dyer, 1878. Dostupné z: <https://www.gutenberg.org/files/56441/56441-h/56441-h.htm>. s. 175.

²⁰¹ PAGALLO, Ugo a DURANTE, Massimo. Legal memories and the right to be forgotten. In: Luciano FLORIDI, ed. *Protection of Information and the Right to Privacy-A New Equilibrium?* B.m.: Springer, 2014, s. 17–30. ISBN 978-3-319-05719-4.

²⁰² SCHACTER, Daniel L. The seven sins of memory: Insights from psychology and cognitive neuroscience. *American Psychologist* [online]. 1999, 54(3), 182–203. ISSN 0003-066X. Dostupné z: doi:10.1037//0003-066X.54.3.182. s. 194.

²⁰³ BANNON, Liam J. Forgetting as a feature, not a bug: the duality of memory and implications for ubiquitous computing. *CoDesign*. 2006, 2(1), 3–15. ISSN 1571-0882, 1745-3755.

²⁰⁴ SCHACTER, Daniel L., CHIAO, Joan Y. a MITCHELL, Jason P. The seven sins of memory: implications for self. *Annals of the New York Academy of Sciences*. 2003, 1001, 226–239. ISSN 0077-8923. s. 227.

o nás lze vytvořit na základě objektivních informací uložených v digitální paměti.²⁰⁵ V tomto smyslu vede ztráta kontroly nad informacemi o nás samých ke ztrátě kontroly nad svobodou utvářet vlastní identitu (kterýžto proces je závislý na rekontextualizaci minulosti), a to nejen ve zcela niterném smyslu, ale též navenek, ve vztahu k druhým (viz dále).

Zapomínání hraje také nezastupitelnou úlohu v lidském rozhodování, jakož i schopnosti zobecňovat přijímané informace a identifikovat vzorce (v širokém slova smyslu) ve světě okolo nás.

V první řadě funguje zapomínání jako filtr informací ukládaných do krátkodobé a především do dlouhodobé paměti.²⁰⁶ Efektivní fungování paměti vyžaduje efektivní odstraňování nepotřebného „harampádí“.²⁰⁷ Absence zapomínání by nicméně mohla vést nejen k zahlcení naší paměťové kapacity, ale také celkové kapacity mentální.

Opět si lze dopomoci v odborné literatuře hojně citovaným²⁰⁸ příkladem, který ve své povídce „*Funes, muž se zázračnou pamětí*“ představil Jorge Luis Borges. V ní podává příběh muže, který po pádu z koně ztratí schopnost zapomínání. V důsledku nehody tak zůstane paralyzován nikoli jen tělesně, ale též myšlenkově: „*Myslit znamená zapomenout na rozdíly, generalizovat, abstrahovat. Ve Funesově napěchovaném světě existovaly jen detaily, téměř bezprostřední detaily*“.²⁰⁹ Co více, zdá se, že reálné případy hyperthymesie výskyt problémů, které Borges přisoudil své fiktivní postavě, potvrzují.²¹⁰

Ačkoli digitální paměť zatím nehrozí bezvýjimečným zachycením všech detailů našeho života,²¹¹ přesto je vhodné mít na paměti úlohu, kterou přirozené zapomínání hraje

²⁰⁵ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 110.

²⁰⁶ BANNON, Liam J. Forgetting as a feature, not a bug: the duality of memory and implications for ubiquitous computing. *CoDesign*. 2006, 2(1), 3–15. ISSN 1571-0882, 1745-3755. s. 7.

²⁰⁷ BJORK, Robert A. Positive forgetting: The noninterference of Items intentionally forgotten. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*. 1970, 9(3), 255–268. ISSN 00225371.

²⁰⁸ WINTER, Jessica. The Advantages of Amnesia. *Boston.com* [online]. 9 2007 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: http://archive.boston.com/news/globe/ideas/articles/2007/09/23/the_advantages_of_amnesia/; ROSEN, Jeffrey. The Web Means the End of Forgetting. *The New York Times* [online]. 2010 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 0362-4331. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2010/07/25/magazine/25privacy-t2.html>; MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. ; TIROSH, Noam. Reconsidering the ‘Right to be Forgotten’—memory rights and the right to memory in the new media era. *Media, Culture & Society*. 2017, 39(5), 644–660.

²⁰⁹ BORGES, Jorge Luis. *Funes, muž se zázračnou pamětí*. In: Jorge Luis BORGES *Spisy I*. Praha: Argo, 2009. ISBN 978-80-257-0146-1.

²¹⁰ PARKER, Elizabeth S., CAHILL, Larry a MCGAUGH, James L. A case of unusual autobiographical remembering. *Neurocase*. 2006, 12(1), 35–49.

²¹¹ Nejedná se však o zcela nereálnou představu, viz např. DODGE, Martin a KITCHIN, Rob. ‘Outlines of a World Coming into Existence’: Pervasive Computing and the Ethics of Forgetting. *Environment and Planning B: Planning*

pro zcela nejzákladnější schopnost uvažování a rozhodování, jakož i skutečnost, že přinejmenším v kontextu mezilidských vztahů může mít i jen částečné narušení této úlohy dopady nikoli nevýznamné. Obdobně jako naše identita, též náš vztah k druhým lidem je tvořen agregací vzpomínek o nich rekontextualizovaných na základě momentální situace a rozpoložení.²¹² Digitální paměť nám však poskytuje snadný přístup k řadě partikulárních informací o určité osobě, které daný kontext nereflektují, čímž se vymykají přirozenému fungování mezilidských vztahů.

2.3.2. Funkce zapomínání na celospolečenské úrovni

Předchozí text byl věnován důsledkům, které může mít digitální paměť a permanence dat prostřednictvím narušení funkcí zapomínání ve vývoji a uvažování jednotlivců. Zdá se přitom zřejmé, že uvedené funkce hrají zprostředkovaně významnou úlohu též ve fungování moderní společnosti. „*Demokracie je závislá na nezávislých jedincích, kteří jsou schopni formulovat vlastní životní plány, jednat, kriticky myslet a činit vlastní rozhodnutí*“.²¹³

Digitální paměť je ovšem způsobilá narušit též funkce, které plní na celospolečenské úrovni a nezprostředkovaně tzv. kolektivní zapomínání.

V první řadě se jedná o nebezpečí tlumícího efektu na svobodu projevu. Digitální paměť totiž rozšiřuje nejistotu ohledně okruhu adresátů sdílené informace (zmíněnou v předchozí podkapitole) o časovou dimenzi. Hrozí tak, že sdílené informace budou navždy veřejně a dohledatelně svázány s naší osobou, bez ohledu na proměny, kterými případně od jejich zveřejnění projdeme. Jak uvádí Mayer-Schönberger: „*Pokud bychom se museli strachovat, že všechny naše soukromé informace budou uchovány po celý náš život, vyjadřovali bychom se stále k nepodstatným klevetám, sdíleli bychom své osobní zkušenosti, činili nejrůznější politická prohlášení, nebo bychom se uchýlili k autocenzuře? Tlumící efekt*

and Design. 2007, 34(3), 431–445. ISSN 0265-8135. ; ALLEN, Anita L. Dredging up the Past: Lifelogging, Memory, and Surveillance. *University of Chicago Law Review*. 2008, 75, 47–74.

²¹² MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 116.

²¹³ BLANCHETTE, Jean-François a JOHNSON, Deborah G. Data retention and the panoptic society: The social benefits of forgetfulness. *The Information Society*. 2002, 18(1), 33–45. s. 36.

*dokonalé paměti ovlivňuje naše chování.*²¹⁴ [...] *Bez možnosti retrospektivního vykoupení nám zůstává již jen prospektivní opatrnost.*²¹⁵

S výše uvedeným souvisí též negativní efekt digitální paměti a permanence dat na možnosti tzv. „čerstvého začátku“,²¹⁶ nebo i jen možnosti změny (např. v podobě osobnostního růstu) a jejího přijetí ze strany ostatních lidí,²¹⁷ a tedy i na motivaci ke změně. Odepřeme-li člověku možnost uniknout před jeho (veřejně snadno dostupnou a provždy uchovanou) minulostí, bude mít vůli měnit svou přítomnost, resp. budoucnost?

2.4. Shrnutí

Z výše uvedeného shrnutí je zřejmé, že by bylo chybou vnímat soukromí jako pouhý prostředek ochrany individuálních zájmů jednotlivce, nýbrž že je nezbytné brát v úvahu též jeho celospolečenský rozměr. Ten je tvořen jednak zprostředkovaně, vlivem přínosů, které má soukromí pro jednotlivce a jeho vývoj v autonomní, individuální osobnost schopnou konstruktivní participace na fungování liberální demokratické společnosti. Především je však třeba mít na zřeteli fundamentální úlohy, které soukromí hraje ve fungování takovéto společnosti, ať už jde o možnosti vytváření a udržování různých vztahů, či záruky ohledně možností určit (či alespoň předvídat) okruh adresátů projevu jednotlivce.

Některé z uvedených funkcí jsou přitom technologickým vývojem vykresleným v první kapitole zjevně ohroženy. Především zvyšování přístupnosti informací a možností jejich sdílení v kombinaci se souhrnností a prohledatelností veřejně dostupných informací nás zbavuje jistoty o tom, k jakému okruhu adresátů se námi sdílené informace dostanou. Tato nejistota pak může působit tlumícím efektem na rozvoj naší osobnosti, na variabilitu v navazovaných a udržovaných vztazích i na různorodost sdílených názorů.

Uvedené hrozby zcela zásadním způsobem dále posiluje efekt digitální paměti a permanence dat. Ten spočívá nikoli pouze ve změnách procesu a mechanismu zapomínání jednotlivců, ale narušuje též časový rozměr soukromí, resp. přirozenou tendenci znovunabývání soukromí v důsledku plynutí času, a na něm založené ztráty

²¹⁴ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 10.

²¹⁵ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 112.

²¹⁶ BLANCHETTE, Jean-François a JOHNSON, Deborah G. Data retention and the panoptic society: The social benefits of forgetfulness. *The Information Society*. 2002, 18(1), 33–45. s. 35.

²¹⁷ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 118.

informací. Tato ztráta informací není pouhou chybou, jíž se chceme vyvarovat, nýbrž nezbytnou podmínkou zdravého fungování lidské paměti, přirozeného utváření lidské identity a dosažitelnosti čerstvého začátku, resp. uznání osobní proměny v očích společností (a v jistém smyslu i v očích vlastních).

3. Koncept práva být zapomenut a jeho východiska

Když Sameul Warren a Louis Brandeis představili ve svém článku koncept práva být ponechán sám sobě jako adekvátní reakci práva na technologické pokroky konce devatenáctého století, okomentoval to anonymní autor časopisu „Atlantic Monthly“ následovně: *„Zdá se, že velká doktrína kupředu spějícího vývoje se neuplatňuje pouze v biologii a teologii, ale také v právu; kdykoli tedy člověk v rámci rozvoje civilizace vynalezne nový způsob, jímž mu ostatní lidé mohou působit útrapy, právo po přiměřené odmlce zakročí, aby jej ochránilo.“*²¹⁸

V kapitole první bylo představeno několik takových nových způsobů, jimiž si v důsledku vývoje komunikačních technologií mohou lidé (vedle zcela nesporných a v moderní společnosti již v podstatě nepostradatelných výhod) vzájemně působit útrapy, a to konkrétně prostřednictvím zásahů do informačního aspektu soukromí. Skutečnost, že absence efektivní regulace těchto „útrap“ by mohla mít poměrně dalekosáhlé společenské důsledky, byla nastíněna v kapitole druhé.

Účelem této kapitoly je představit právo být zapomenut jakožto koncept, který má být oním „zákrokem“, k němuž právo po přiměřené odmlce přikročilo. Právo být zapomenut tak lze považovat za nejposlednější významné vyústění vývoje právní ochrany informačního aspektu soukromí (tedy práva na informační sebeurčení). Právo být zapomenut v užším smyslu (jak byl vyložen v úvodu diplomové práce) pak v sobě snoubí právo na informační sebeurčení a právo na ochranu osobní cti a dobré pověsti, neboť se soustředí na veřejně sdílené informace ze soukromí dotčené osoby. Jak přitom ukázal James Q. Whitman ve svém věhlasném článku o rozdílech ve dvou západních kulturách soukromí, evropské pojetí práva na soukromí je s problematikou osobní cti úzce spojeno.²¹⁹

²¹⁸ Citováno dle GLANCY, Dorothy J. Invention of the Right to Privacy, *The Arizona Law Review*. 1979, 21(1), 1. s. 6.

²¹⁹ WHITMAN, James Q. The two western cultures of privacy: Dignity versus liberty. *Yale Law Journal*. 2003, 113, 1151.

3.1. Stručný přehled právní úpravy ochrany informačního aspektu soukromí

3.1.1. Ochrana informačního aspektu soukromí na nadnárodní úrovni

Prvním významným dokumentem mezinárodního práva veřejného, který obsahoval právo na soukromí, byla Všeobecná deklarace lidských práv, schválená Valným shromážděním OSN dne 10. 12. 1948. Dle jejího čl. 12 „[n]ikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence ani útokům na svou čest a pověst. Každý má právo na právní ochranu proti takovým zásahům nebo útokům.“²²⁰ Explicitní, distinktivní úpravu informačního aspektu v podobě práva na informační soukromí tedy tato (pro signatářské státy právně nezávazná) deklarace postrádá – ochranu korespondence, cti a pověsti lze však považovat za problematiku úzce související. Obdobně je tomu v případě (pro 172 smluvních stran již právně závazného) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (dále též „MPOPP“), přijatého Valným shromážděním OSN dne 16. 12. 1966, dle jehož čl. 17 nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence ani útokům na svou čest a pověst.²²¹ Každý má přitom právo na zákonnou ochranu proti takovým zásahům nebo útokům.²²² V případě MPOPP však potřebu ochrany informačního aspektu soukromí explicitně stanovil Výbor Spojených národů pro lidská práva ve svém obecném stanovisku z roku 1988.²²³ V něm nejprve zdůraznil pozitivní povinnosti státu chránit soukromí jednotlivců před zásahy ze strany veřejných i soukromých subjektů. Především však vyslovil, že příslušné orgány veřejné moci mohou po jednotlivcích požadovat pouze takové soukromé informace, jejichž znalost je nezbytná pro účely společenských zájmů ve smyslu MPOPP, a dále že jednotlivci musí mít možnost zjistit, zda a kdo (ať už veřejná či soukromá osoba) zpracovává jejich soukromé informace, a případně jaké. V případě nepřesných údajů či údajů zpracovávaných v rozporu se zákonem musí být jednotlivcům poskytnuta možnost požadovat opravu či odstranění dat.²²⁴

²²⁰ Všeobecná deklarace lidských práv, čl. 12

²²¹ Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, čl. 17 odst. 1.

²²² Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, čl. 17 odst. 2.

²²³ Výbor Spojených národů pro lidská práva. *General Comment No. 16: The right to respect of privacy, family, home and correspondence, and protection of honour and reputation (Art. 17)* : . 08/04/88

²²⁴ Výbor Spojených národů pro lidská práva. *General Comment No. 16: The right to respect of privacy, family, home and correspondence, and protection of honour and reputation (Art. 17)* : . 08/04/88

V souvislosti s výše uvedenými mezinárodními úmluvami je též třeba poukázat na sérii rezolucí Valného shromáždění OSN, resp. Rady pro lidská práva k právu na soukromí v digitálním věku. První z nich²²⁵ upozornila na skutečnost, že moderní informační technologie podstatným způsobem zvýšily možnosti vlád, společností i jednotlivců zasahovat do práva na soukromí druhých, primárně se však soustředila na problematiku sledování ze strany veřejné moci. Další ze série rezolucí k právu na soukromí v digitálním věku²²⁶ již však věnovaly větší pozornost též zásahům do práva na soukromí ze strany soukromých subjektů a mj. vyzvaly státy k tomu, aby chránily jednotlivce před neoprávněným či svévolným shromažďováním, zpracováváním, uchováváním či užíváním jejich osobních údajů fyzickými osobami, vládami a obchodními a jinými společnostmi, a to prostřednictvím efektivním sankcí i nápravných prostředků.

Snad až překvapivě stroze upravuje právo na soukromí Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále též „EÚLP“).²²⁷ Její čl. 8 odst. 1 garantuje každému právo na respektování jeho soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. Čl. 8 odst. 2 obsahuje podmínky přípustnosti zásahu do výkonu práva na soukromí.²²⁸

Na první pohled je nápadné, že oproti Všeobecné deklaraci lidských práv i MPOPP postrádá čl. 8 EÚLP explicitní ochranu pověsti jednotlivce – nalezneme ji však v čl. 10, věnovanému svobodě projevu, a to konkrétně mezi podmínkami přípustnosti omezení této svobody. A právě převážně judikatura Evropského soudu pro lidská práva (dále též „ESLP“) ke svobodě projevu a jejím konfliktům s právem na soukromí opakovaně stanovila, že právo na ochranu dobré pověsti vskutku spadá do obsahu čl. 8 EÚLP.²²⁹

Pokud jde o informační aspekt soukromí, již v roce 1970 Rezoluce Rady Evropy 428 (1970) o masových komunikacích a lidských právech zahrnuje mezi problematiku související s právem na soukromí dle čl. 8 EÚLP „*soukromý, rodinný a domácí život, fyzickou*

²²⁵ Valné shromáždění OSN. *Resolution adopted by the General Assembly on 18 December 2013, A/RES/68/167*

²²⁶ Rada pro lidská práva. *Resolution adopted by the Human Rights Council on 23 March 2017, A/HRC/RES/34/7*

²²⁷ Rada Evropy. *Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod* [online]. Dostupné z: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf

²²⁸ „*Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví a morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.*“

²²⁹ Srov např. *Rozsudek ESLP ze dne 15. 11. 2007, stížnost č. 12556/03 (Pfeifer proti Rakousku* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-83294>; *Rozsudek ESLP ze dne 21. 9. 1994, stížnost č. 17101/90 (Fayed proti Spojenému království)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57890>; *Rozsudek ESLP ze dne 29. 6. 2004, stížnost č. 64915/01 (Chauvy a ostatní proti Francii)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61861>; ale též *Rozsudek ESLP ze dne 29. 11. 2002, stížnost č. 42435/02 (White proti Švédsku)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-76894>

a morální integritu, čest a pověst, vyhýbání se uvedení osoby do falešného světla, nesdílení irelevantních či znevažujících skutečností, neautorizovanou publikaci soukromých fotografií, ochranu proti zneužití soukromé komunikace, ochranu před zveřejněním informací vyjevených či přijatých pod podmínkou mlčenlivosti“.²³⁰ Též ESLP prostřednictvím rozsáhlé judikatury²³¹ potvrdil právo na ochranu informačního aspektu soukromí, resp. právo na informační sebeurčení, jako součást čl. 8 EÚLP, když např. vyslovil, že „koncept soukromého života zahrnuje též soukromé informace, o nichž jednotlivci mohou legitimně předpokládat, že nebudou bez jejich souhlasu zveřejněny“.²³² Přímo právo na informační sebeurčení je pak explicitně vyjádřeno např. v rozsudku *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku*.²³³

Ačkoli jsou státy především povinny respektovat soukromí jednotlivců a zdržet se zásahů do něj (s výjimkou odůvodněných případů dle čl. 8 odst. 2 EÚLP), ESLP ve své judikatuře jednoznačně dovodil též pozitivní závazek státu chránit soukromí jednotlivce (včetně jeho informačního aspektu), a to i v rámci horizontálních vztahů.²³⁴ Hranice mezi pozitivními a negativními závazky státu se dle ESLP vzpírá přesné definici, uplatní se však obdobné principy – primárním účelem bude nalezení spravedlivé rovnováhy mezi soupeřícími zájmy.²³⁵ Součástí pozitivního závazku státu chránit soukromí jednotlivců

²³⁰ Zároveň ovšem rezoluce též uvádí, že „[t]i, kteří vlastním jednáním podníti odhalení svých soukromých informací, na jejichž šíření si následně stěžují, se však práva na soukromí dovolávat nemohou“, což je samozřejmě z hlediska práva být zapomenut poněkud problematický přístup, zakotvený zjevně v sociokulturních a technologických okolnostech zjevně se podstatě lišících od těch dnešních. Viz Parlamentní shromáždění Rady Evropy. *Rezoluce Rady Evropy 428 (1970) o masových komunikacích a lidských právech*

²³¹ Viz např. *Rozsudek ESLP ze dne 4. 5. 2000, stížnost č. 28341/95 (Rotaru proti Rumunsku)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58586>; *Rozsudek ESLP ze dne 4. 12. 2008, stížnost č. 30562/04 (S. a Marper proti Spojenému království)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-90051>; *Rozsudek ESLP ze dne 25. 2. 1997, stížnost č. 22009/93 (Z. proti Finsku)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58033>; *Rozsudek ESLP ze dne 25. 9. 2001, stížnost č. 44787/98 (P.G. a J.H. proti Spojenému království)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59665>

²³² *Rozsudek ESLP ze dne 12. 10. 2010, stížnost č. 184/06 (Saaristo a ostatní proti Finsku)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-101017>. Bod 61.

²³³ „137. Ochrana osobních údajů je nepostradatelná pro možnost jednotlivce využívat svého práva na respekt k soukromí a rodinnému životu, jak jej garantuje článek 8 Úmluvy. Národní právo musí poskytovat dostatečné záruky před užíváním osobních údajů v rozporu s tímto článkem. Článek 8 Úmluvy tedy explicitně zahrnuje právo na určitou formu informačního sebeurčení, čímž jednotlivcům umožňuje spoléhat se na právo na soukromí v souvislosti s jejich osobními údaji [...]“ *Rozsudek ESLP ze dne 27. 6. 2017, stížnost č. 931/13 (Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-175121>

²³⁴ *Rozsudek ESLP ze dne 24. 6. 2004, stížnost č. 59320/00 (Von Hannover proti Německu)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61853>

²³⁵ *Rozsudek ESLP ze dne 13. 2. 2002, stížnost č. 42326/98 (Odievre proti Francii)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-60935>

v rámci horizontálních vztahů je též existence účinné procedury, která jednotlivci umožňuje se ochrany soukromí realisticky dobrat.²³⁶

Některé z výše uvedených rozsudků ESLP pak kromě EÚLP odkazují též na Úmluvu Rady Evropy č. 108/1981, o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat²³⁷ (dále též „Úmluva 108“). Úmluva 108 byla přijata 28. 1. 1981 a představuje první mezinárodní úmluvu explicitně aspekt práva na soukromí spočívající v ochraně osobních údajů. Jak již název Úmluvy napovídá, zaměřuje se primárně na osobní údaje zpracované automatizovaně. Ve svém článku 3 odst. 2 písm. c) nicméně umožňuje smluvním stranám zavázat se, že Úmluvu uplatní též na soubory osobních údajů, které se nezpracovávají automatizovaně. Česká republika se k tomuto zavázala v souvislosti s přijetím Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat o orgánech a toku dat přes hranice dne 24. 9. 2003²³⁸ (s platností od 25. 12. 2003). Úmluva 108 byla přijata se záměrem ochrany jednotlivce před zneužíváním jeho osobních údajů v souvislosti s jejich shromažďováním a zpracováním, a za tímto účelem umožňuje dotčeným osobám zjistit, jaké jejich údaje jsou zpracovávány a docílit dle povahy případu jejich opravy nebo i smazání.

V reakci na přijetí Úmluvy 108 vydala dne 29. 7. 1981 Komise Evropských společenství Doporučení o Úmluvě Rady Evropy o ochraně osob při automatizovaném zpracování osobních údajů (81/679/EHS).²³⁹ V něm zdůraznila význam ochrany osobních údajů a harmonizace odpovídající právní úpravy, a doporučila členským státům Společenství, aby během roku 1981 Úmluvu 108 podepsaly a do konce roku 1982 ratifikovaly. Zároveň Komise uvedla, že pokud členské státy v rozumné lhůtě Úmluvu 108 nepodepíší a neratifikují, vyhrazuje si právo navrhnout Radě přijetí příslušného aktu na úrovni evropského práva.

²³⁶ *Rozsudek ESLP ze dne 14. 2. 2006, stížnost č. 57986/00 (Turek proti Slovensku)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-72354>

²³⁷ Rada Evropy. *Úmluva č. 108/1981 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat* [online]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3571>

²³⁸ *Dodatkový protokol Rady Evropy z 8. 11. 2001 č. 181 k Úmluvě o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat o orgánech dozoru a toku dat přes hranice* [online]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4555>

²³⁹ Komise Evropských společenství. *Doporučení Komise ze dne 29. července 1981 o Úmluvě Rady Evropy o ochraně osob při automatizovaném zpracování osobních údajů (81/679/EHS)* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://isap.vlada.cz/kopie/revize.nsf/2fd339ed5be822e2c12578680031b2ae/c09eedc79f76808ac1257bf0004097d9?OpenDocument>

Pomalá ratifikace Úmluvy 108 ze strany členských států Evropských společenství, jakož i některé další problémy s Úmluvou 108 související,²⁴⁰ nakonec vedly k přijetí Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů²⁴¹ (dále též „Směrnice 95/46/ES“). Směrnice 95/46/ES představovala nejen významný krok na poli sjednocování právní úpravy ochrany informačního aspektu soukromí mezi členskými státy, ale také na poli přerodu Evropských společenství z hospodářské a měnové unie též v unii politickou.²⁴² Především však položila základy právní úpravy práva být zapomenut, jak jej o bezmála dvacet let později dovodil SDEU v rozsudku Google Spain. Právní úpravě Směrnice 95/46/ES relevantní z hlediska práva být zapomenut je věnována následující kapitola.

K významné změně na poli právní ochrany informačního aspektu soukromí došlo v souvislosti s přijetím a účinností Lisabonské smlouvy dne 1. 12. 2009. Na základě nového znění čl. 6 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii²⁴³ nabyla totiž Listina základních práv EU (dále též „LZPEU“) stejné právní síly, jakou mají zakládací smlouvy EU. Tím tedy pochopitelně došlo k významnému posílení ochrany soukromí, kterou LZPEU poskytuje prostřednictvím čl. 7 (dle něhož má každý právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a komunikace) a čl. 8, který zaručuje právo na ochranu osobních údajů, přístup k nim a případně i jejich opravu.²⁴⁴ Zároveň stojí za povšimnutí, že LZPEU neobsahuje explicitní úpravu ochrany cti a pověsti člověka, nicméně dle čl. 52 odst. 3 je smysl a rozsah práv LZPEU, která odpovídají právům upraveným EÚLP, stejný, jako u této Úmluvy. Vysvětlení k LZPEU²⁴⁵ pak už nenechává žádné pochyby o tom, že čl. 7 LZPEU svým obsahem odpovídá čl. 8 EÚLP (tedy včetně judikatorně dovozeného práva na ochranu pověsti). Čl. 52 odst. 1 LZPEU pak stanoví obecné podmínky pro přípustnost zásahů do

²⁴⁰ CATE, Fred H. The Changing Face of Privacy Protections in the European Union and the United States. *Indiana Law Review*. 1999, 33, 173–232. s. 181.

²⁴¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex%3A31995L0046>

²⁴² CATE, Fred H. The Changing Face of Privacy Protections in the European Union and the United States. *Indiana Law Review*. 1999, 33, 173–232. s. 181.

²⁴³ Smlouva o Evropské unii (konsolidované znění) [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A12012M%2FTXT>

²⁴⁴ Listina základních práv Evropské unie [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A12012P%2FTXT>

²⁴⁵ Vysvětlení k Listině základních práv [online]. [vid. 2019-03-12]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:32007X1214\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:32007X1214(01))

upravených práv (které se do značné míry shodují s podmínkami stanovenými v čl. 8 odst. 2 EÚLP).²⁴⁶

Nedostatky na poli ochrany osobních údajů ve světle nových komunikačních technologií vedly nakonec k záměru reformovat Směrnicí 95/46/ES,²⁴⁷ resp. evropskou úpravu ochrany osobních údajů vůbec. Jak přitom v listopadu roku 2010 uvedla evropská komisařka pro spravedlnost, základní práva a občanství Viviane Reding, její součástí se měla stát též explicitní úprava práva být zapomenut.²⁴⁸ Výsledkem reformních snah se nakonec stalo GDPR, v jehož článku 17 skutečně nalezneme úpravu práva být zapomenut [nazvaného „Právo na výmaz („právo být zapomenut“)], jejíž shrnutí je jedním z předmětů kapitoly čtvrté.

3.1.2. Ochrana informačního aspektu soukromí na ústavní úrovni

Jak již bylo zmíněno výše, LZPS volí pro úpravu práva na soukromí podstatně jinou techniku, než většina výše zmíněných lidskoprávních úmluv. Zakotvuje totiž jednak obecnou záruku soukromí jednotlivce v čl. 7 odst. 1,²⁴⁹ dle kterého je nedotknutelnost osoby a jejího soukromí zaručena a může být omezena jen v případech stanovených zákonem, zároveň však v celé řadě dalších ustanovení upravuje ochranu jednotlivých aspektů soukromí. Jak uvádí Eliška Wagnerová, jen v čl. 10 LZPS nalezneme v podstatě úpravu hned sedmi různých základních práv, „*která jsou zčásti vymezována velmi punktuálně a poměrně zvláště shluknuta (samotný základ chápání lidství – lidská důstojnost je vřazena do jedné roviny s právem na jméno, čest, dobrou pověst, a to v odst. 1,²⁵⁰ přičemž je třeba dodat, že Úmluva tato práva jako základní práva samostatně nezmiňuje vůbec; v odst. 3²⁵¹ je pak výslovně zmíněno právo na informační sebeurčení, které ESLP opět vyvozuje*

²⁴⁶ „Každé omezení výkonu práv a svobod uznaných touto listinou musí být stanoveno zákonem a respektovat podstatu těchto práv a svobod. Při dodržení zásady proporcionality mohou být omezení zavedena pouze tehdy, pokud jsou nezbytná a pokud skutečně odpovídají cílům obecného zájmu, které uznává Unie, nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého.“ Listina základních práv Evropské unie [online]. [vid. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A12012P%2FTXT>. Čl. 52 odst. 1.

²⁴⁷ REDING, Viviane. Press release - SPEECH/10/327: Building Trust in Europe's Online Single Market Speech at the American Chamber of Commerce to the EU Brussels, 22. 6. 2010. *Europa.eu* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-10-327_en.htm

²⁴⁸ REDING, Viviane. Press release - SPEECH/10/700: Why the EU needs new personal data protection rules The European Data Protection and Privacy Conference Brussels, 30. 11. 2010. *Europa.eu* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-10-700_en.htm

²⁴⁹ „Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.“

²⁵⁰ „Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.“

²⁵¹ „Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.“

z prostého práva na soukromý život), zčásti náhle a jedním dechem jsou vymezena obecně (soukromý a rodinný život – odst. 2²⁵²).“²⁵³ V úvodu této kapitoly zmíněné složky právní ochrany informačního aspektu soukromí, konkrétně právo na ochranu pověsti a cti a právo na informační sebeurčení, jsou tedy v LZPS upraveny explicitně.

Ačkoli by formulace čl. 10 odst. 3 LZPS mohla zdánlivě naznačovat relativně úzké chápání práva na informační sebeurčení, judikatura Ústavního soudu jednoznačně ukazuje na pojetí široké, odpovídající v podstatě konceptu soukromí dle Alana Westina.²⁵⁴ Již první nálezy Ústavního soudu, pracující přímo s pojmem „informační sebeurčení“, uvádí, že „[j]en osoba sama je oprávněna rozhodnout o tom, jaké údaje o sobě poskytne, včetně údajů o své pracovní či ekonomické aktivitě“.²⁵⁵ Zároveň však uvedený nálezy klade právo na informační sebeurčení do souvislosti s čl. 2 odst. 2 ve spojení s čl. 4 odst. 1 LZPS, aniž by vůbec zmínil čl. 10 odst. 3, resp. čl. 10 LZPS obecně.²⁵⁶ Informační sebeurčení tak zjevně vnímá v kontextu limitů kladených veřejné moci, a otázku informačního sebeurčení v horizontálních vztazích pomíjí.

Již chronologicky následující nálezy Ústavního soudu užívající pojmu „informační sebeurčení“ je v tomto ohledu výrazně sdělnější, a zároveň poukazuje na souvislost informačního sebeurčení a práva na čest: „Základní právo na čest se uplatňuje ve více sférách. Jde o soukromou sféru, sféru společenskou, občanskou a profesionální, přičemž poslední tři lze označit za sociální sféru. V první sféře jde vlastně o ochranu soukromí, v jehož rámci se nepochybně také uplatňuje i právo na čest. Zásadně je věcí každého, co a v jakém rozsahu z této sféry uvolní jako informaci pro okolní svět. Jinými slovy, v tomto segmentu zpravidla platí informační sebeurčení, do kterého nelze zvenčí vstupovat. Vrstva společenská, občanská a profesionální reflektují sociální povahu základních práv, resp. odrážejí fakt, že jednotlivec žije ve společenství a vstupuje s ostatními jeho členy do komunikace a skrze své chování, ba dokonce skrze své samotné bytí, ovlivňuje ostatní členy společenství. V tomto

²⁵² „Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.“

²⁵³ WAGNEROVÁ, Eliška. Čl. 10 - Právo na soukromí v širším smyslu. In: Eliška WAGNEROVÁ, Vojtěch ŠIMÍČEK, Tomáš LANGÁŠEK a Ivo POSPÍŠIL, ed. *Listina základních práv a svobod - Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 277–300. ISBN 978-80-7357-750-6. s. 280.

²⁵⁴ WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4.

²⁵⁵ *Nález Ústavního soudu ze dne 20. 11. 2002, sp. zn. I. ÚS 512/02 (Postup finančních orgánů po zrušení jejich rozhodnutí ve správním soudnictví)* [online]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-512-02>

²⁵⁶ *Nález Ústavního soudu ze dne 1. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 29/05 (Důkazní břemeno v daňovém řízení)* [online]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-29-05>; *Nález Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 705/06 (Pořizování důkazů při daňové kontrole)* [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-705-06_1

druhém pásmu nelze trvat na naprostém informačním sebeurčení, jinými slovy lze do tohoto pásma za určitých podmínek vstupovat. Sociální sféry tak mohou být narušeny proporcionálními vstupy uskutečňovanými za účelem ochrany zájmů společnosti.²⁵⁷ Citovaný nálezn tak naznačuje též význam povahy a kontextu zveřejněné informace při posuzování konfliktu svobody projevu a práva na soukromí (resp. práva být zapomenut).²⁵⁸

Nepochybně nejvýznamnějším nálezem Ústavního soudu ve věci práva na informační sebeurčení zůstává nálezn sp. zn. Pl. ÚS 24/10.²⁵⁹ Jeho význam spočívá jednak v uceleném výkladu práva na informační soukromí jako zcela zásadního aspektu obecnějšího práva na soukromí.²⁶⁰ Především však uvedený nálezn rozsáhle vyložil význam ochrany informačního aspektu soukromí jednotlivců, a to mj. též odkazem na dnes již klasický rozsudek Spolkového ústavního soudu SRN ze dne 15. 12. 1983, BVergGE 65, 1 (Volkszählungsurteil), který v podstatě položil základy práva na informační soukromí a označil jej za nezbytnou podmínku pro svobodný rozvoj osobnosti jednotlivce, ale též za základní podmínku fungování demokratické společnosti založené na jednání a spolupráci občanů.²⁶¹ Též dle českého Ústavního soudu spadá právo na informační sebeurčení svou povahou i významem mezi základní lidská práva, „neboť spolu se svobodou osobní, svobodou v prostorové dimenzi (domovní), svobodou komunikační a zajisté i dalšími ústavně garantovanými základními právy dotváří osobnostní sféru jedince, jehož individuální integritu jako zcela nezbytnou podmínku důstojné existence a rozvoje lidského života vůbec je

²⁵⁷ *Nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 453/03 (Zeman proti Březinovi)* [online]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-453-03>. Podtržení provedeno autorem.

²⁵⁸ Viz např. též *Nález Ústavního soudu ze dne 15. 5. 2012, sp. zn. II. ÚS 171/12 (Ochrana soukromí versus právo na informace ve vztahu k osobám veřejně činným)* [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-171-12_1; *Nález Ústavního soudu ze dne 17. 7. 2007, sp. zn. IV. ÚS 23/05 (K ochraně práva na zveřejnění informací o činnosti soudců jako osob působících ve veřejném životě)* [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-23-05_2; *Nález Ústavního soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 3/14 (Zpřístupnění archiválií bývalých bezpečnostních složek a ochrana osobních údajů)* [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-3-14_1

²⁵⁹ *Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10 (Shromažďování a využívání provozních a lokalizačních údajů o telekomunikačním provozu)* [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-24-10_1

²⁶⁰ „Primární funkcí práva na respekt k soukromému životu je zajistit prostor pro rozvoj a seberealizaci individuální osobnosti. Vedle tradičního vymezení soukromí v jeho prostorové dimenzi (ochrana obydlí v širším slova smyslu) a v souvislosti s autonomní existencí a veřejnou mocí nerušenou tvorbou sociálních vztahů (v manželství, v rodině, ve společnosti), právo na respekt k soukromému životu zahrnuje i garanci sebeurčení ve smyslu zásadního rozhodování jednotlivce o sobě samém. Jinými slovy, právo na soukromí garantuje rovněž právo jednotlivce rozhodnout podle vlastního uvážení, zda, popř. v jakém rozsahu, jakým způsobem a za jakých okolností mají být skutečnosti a informace z jeho osobního soukromí zpřístupněny jiným subjektům. Jde o aspekt práva na soukromí v podobě práva na informační sebeurčení, výslovně garantovaný čl. 10 odst. 3 Listiny.“. Viz *Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10 (Shromažďování a využívání provozních a lokalizačních údajů o telekomunikačním provozu)* [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-24-10_1. Bod 29.

²⁶¹ *Rozsudek Spolkového ústavního soudu SRN ze dne 15. 12. 1983, BVergGE 65, 1 (Volkszählungsurteil)*

*nutno respektovat a důsledně chránit; zcela právem jsou proto respekt a ochrana této sféry garantovány ústavním pořádkem, neboť – posuzováno jen z poněkud jiného úhlu – jde o výraz úcty k právům a svobodám člověka a občana“.*²⁶²

Ústavní soud taktéž ve své judikatuře explicitně rozpoznal pozitivní závazek státu chránit soukromí jednotlivce v horizontálních vztazích: „*Osobní soukromou sféru v českém ústavním pořádku charakterizují především tzv. osobnostní práva, která tvoří jistou ucelenou kapitolu v rámci široce chápaného práva na soukromí, tj. především právo na lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst a jméno. Právo na soukromý život se v této dimenzi projevuje především jako negativní právo - svoboda, tj. jako právo bránící v první řadě veřejné moci ve vměšování (v zásazích) do osobní soukromé sféry jednotlivce, který ji autonomně vyplňuje svými úkony jako projevy své svobodné vůle. Nicméně lze z něho dovodit i pozitivní závazek státu, který vyžaduje, aby veřejná moc vyvinula činnost, která má vytvořit podmínky pro nerušenou realizaci základních práv, spočívající zejména v přijetí takové právní úpravy, která zabrání i třetím, soukromým osobám zasahovat do osobní soukromé sféry, a to pomocí právních nástrojů různé intenzity.*“²⁶³ Zároveň si Ústavní soud uvědomuje, že tato ochrana bude v řadě případů spočívat v posuzování konfliktů práva na soukromí s jinými právy, resp. jinými Ústavou aprobovanými veřejnými statky, protože „*je úkolem zákonodárce uvést ony dva konkurující si statky pokud možno do rovnováhy tak, aby byly oba v co nejvyšší míře zachovány. Při uznávané absenci hierarchie základních práv není jiné cesty, než vyvažování konkurujících si základních práv, přičemž nesmí být zákonodárcem vykonáno ,ani příliš mnoho‘ ani ,příliš málo‘.*“²⁶⁴

²⁶² *Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10 (Shromažďování a využívání provozních a lokalizačních údajů o telekomunikačním provozu)* [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-24-10_1. Bod 31.; Srov. též *Nález Ústavního soudu ze dne 20. 12. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 24/11 (K přístupu k údajům o telekomunikačním provozu v trestním řízení)* [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-24-11_1; *Nález Ústavního soudu ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 1/12 (K povinnosti vykonávat veřejnou službu a zákazu nucených prací)* [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-1-12_1

²⁶³ *Nález Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 1586/09 (Vivewegh proti Aha!)* [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-1586-09_1

²⁶⁴ *Nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09 (K prohlídce jiných prostor a pozemků)* [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-3-09_1

3.2. Koncept práva být zapomenut jakožto řešení hrozeb technologického vývoje pro právo na soukromí

S přibývajícím vlivem technologického vývoje na fungování společnosti, a především na přirozené mechanismy soukromí a zapomínání, začalo být zřejmé, že je třeba právní ochranu informačního aspektu soukromí přizpůsobit nové realitě, v níž je lidský život již zcela nerozlučně spjat s virtuálním světem internetu, resp. se na něm dokonce z nezanedbatelné části odehrává. Vystala potřeba umožnit jednotlivcům efektivně vykonávat kontrolu nad informační stopou, kterou za sebou zanechávají, a kterou zároveň snadněji než kdy dříve utvářejí také další osoby. Především s ohledem na význam efektu digitální paměti²⁶⁵ se pak začalo jevit nezbytným, aby tato kontrola mohla být vykonávána nejen prospektivně,²⁶⁶ nýbrž také retroaktivně. Řečeno obrazně – je-li prostřednictvím internetu „naše minulost tetována do našich digitálních kůží“,²⁶⁷ možnost efektivního výkonu práva na informační seburčení si žádá vytvoření digitální obdoby laserové operace odstranění tetování.

Na zcela obecné úrovni se přitom nejedná o koncept, který by byl právu neznámý. V obecnější rovině lze spatřovat určité paralely v institutech, které jednotlivcům umožňují uniknout své minulosti v některých partikulárních ohledech, např. v zahlazení odsouzení, v prohlášení o úpadku či v institutech promlčení a prekluze.²⁶⁸ Řada autorů pak spatřuje konceptuální východiska práva být zapomenut ve (shodně pojmenovaném) francouzském *droit à l'oubli* (příp. italském *diritto all'oblio*), zformulovaném již v 70. letech minulého století.²⁶⁹ To zjednodušeně řečeno spočívalo v možnosti odsouzených pachatelů trestných činů, jejichž odsouzení bylo zahlazeno, domáhat se toho, aby informace o jejich kriminální

²⁶⁵ Ovšem v kombinaci s dalšími aspekty, o nichž byla řeč v kapitole první.

²⁶⁶ Jak totiž uvádí např. Ausloos, negativní důsledky sdílení soukromých informací na internetu jsou abstraktní, vzdálené a nejisté, protože s nimi jednotlivci nejsou schopni v náležitě perspektivě kalkulovat, kterážto skutečnost dále ovlivňuje sociální normy ohledně sdílení a *vice versa*. Srov. AUSLOOS, Jef. The 'Right to be Forgotten' – Worth remembering? *Computer Law & Security Review*. 2012, 28(2), 143–152. ISSN 0267-3649. s. 145.

²⁶⁷ LASICA, J. D. The Net never forgets. *Salon* [online]. 25. listopad 1998 [vid. 2019-03-13]. Dostupné z: https://www.salon.com/1998/11/25/feature_253/

²⁶⁸ K podrobnému rozboru některých projevů zapomínání a odpuštění v americkém právu srov. BLANCHETTE, Jean-François a JOHNSON, Deborah G. Data retention and the panoptic society: The social benefits of forgetfulness. *The Information Society*. 2002, 18(1), 33–45.

²⁶⁹ XANTHOULIS, Napoleon. *Conceptualising a Right to Oblivion in the Digital World: A Human Rights-Based Approach* [online]. SSRN Scholarly Paper. ID 2064503. Rochester, NY: Social Science Research Network. 2012 [vid. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://papers.ssrn.com/abstract=2064503>

minulosti nebyly dále zveřejňovány,²⁷⁰ a obecněji pak v právu nebýt veřejně spojován s nerelevantními aspekty své minulosti vůbec.²⁷¹

Právě obdoba tohoto historického práva být zapomenut v širokém smyslu se poměrně brzy dostala do popředí jako institut, který by měl uzpůsobit právo na informační sebeurčení realitě internetového věku. Jeho pozici pak jednoznačně stvrdila Evropská komise již zmíněným záměrem učinit právo být zapomenut součástí reformy evropské právní úpravy ochrany osobních údajů.²⁷²

Záhy se ovšem ukázalo, že poměrně srozumitelně znějící obecná definice práva být zapomenut v kontextu internetu (tedy práva subjektu soukromých informací domáhat se jejich odstranění, nejsou-li nadále relevantní) je spojena s celou řadou problémů, resp. obnáší řadu parametrů, jejichž nastavení je třeba zvážit.

3.2.1. Věcný rozsah práva být zapomenut

Na první z těchto parametrů výstižně upozornil dlouholetý poradce společnosti Google pro globální soukromí Peter Fleischer.²⁷³ Ten identifikoval tři potenciální úrovně práva být zapomenut z hlediska původce smazávané informace, resp. z hlediska konfliktu se svobodou projevu osoby odlišné od žadatele (subjektu soukromých informací).

V první úrovni by subjekt žádal o smazání informací, které veřejně sdílel on sám. Toto velmi úzké pojetí tedy nijak přímo nezasahuje do svobody projevu druhé osoby, a je pouze potenciálně v konfliktu se zájmem na informovanosti veřejnosti. Z původních vyjádření Viviane Reding se zdá, že právě toto úzké pojetí stálo v počátcích úvah o

²⁷⁰ ROSEN, Jeffrey. The Right to Be Forgotten. *Stanford Law Review Online*. 2011, 64, 88–92. s. 88.; TAMO, Aurelia a GEORGE, Damian. Oblivion, Erasure and Forgetting in the Digital Age. *Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law*. 2014, 5, 71–87. s. 72.

²⁷¹ PINO, Giorgio. *The Right to Personal Identity in Italian Private Law: Constitutional Interpretation and Judge-Made Rights* [online]. SSRN Scholarly Paper. ID 1737392. Rochester, NY: Social Science Research Network. 2000 [vid. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://papers.ssrn.com/abstract=1737392>; VOSS, W. Gregory a CASTETS-RENARD, Celine. Proposal for an International Taxonomy on the Various Forms of the Right to Be Forgotten: A Study on the Convergence of Norms. *Colorado Technology Law Journal*. 2015, 14, 281–344. ; BARTOLINI, Cesare a SIRY, Lawrence. The right to be forgotten in the light of the consent of the data subject. *Computer Law & Security Review* [online]. 2016, 32(2), 218–237. ISSN 0267-3649. Dostupné z: doi:10.1016/j.clsr.2016.01.005.

²⁷² European Commission - Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, A comprehensive approach on personal data protection in the European Union, COM(2010) 609, 4. 11. 2010 [online]. Dostupné z: https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/11-01-14_personal_data_protection_en.pdf; European Commission - Press release - MEMO/10/542: Data protection reform – frequently asked questions, 4. 11. 2010 [online]. [vid. 2019-03-12]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-10-542_en.htm

²⁷³ FLEISCHER, Peter. Peter Fleischer: Privacy...?: Foggy thinking about the Right to Oblivion. *Peter Fleischer* [online]. 9. března 2011 [vid. 2019-03-16]. Dostupné z: <http://peterfleischer.blogspot.com/2011/03/foggy-thinking-about-right-to-oblivion.html>

implementaci práva být zapomenut v rámci reformy evropské právní úpravy ochrany osobních údajů.²⁷⁴ Možnost mazání vlastních příspěvků je dnes nicméně už součástí prakticky veškerých internetových platforem, které jednotlivcům umožňují sdílet informace (výjimkou mohou být pouze zcela anonymní „message boards“, které nedokáží původce sdílené informace znovu identifikovat, poskytují mu však praktickou zastřenost právě v důsledku anonymity), právo být zapomenut by tak v podstatě garantovalo možnosti, které jsou na trhu webových služeb naprostým standardem. Především by však nijak neřešilo problémy vystávající z širokých možností sdílení soukromých informací osobami odlišnými od jejich subjektu. A to ať už v rámci následného šíření informace sdílené původně jejím subjektem (retweety apod.), či v rámci „původního“ zveřejňování informací o subjektu osobami od něj odlišnými.

Právě tyto případy představují dle Fleischera druhou a třetí úroveň práva být zapomenut. V obou z nich už je přitom zcela zjevně přítomen konflikt práva být zapomenut (resp. práva na soukromí) subjektu informace se svobodou projevu osoby, která informaci sdílela. Zatímco Rosen považuje druhou a třetí úroveň za signifikantní hrozbu svobodnému internetu a svobodě projevu,²⁷⁵ dle mého názoru musí být v právu být zapomenut nezbytně zahrnuty, má-li být efektivním nástrojem ochrany informačního aspektu soukromí. Případné hrozby pro svobodu projevu, které v sobě obě tyto úrovně nepochybně zahrnují, musí být řešeny prostřednictvím nastavení kritérií pro posuzování jednotlivých žádostí o smazání soukromých informací (sdílených osobou odlišnou od jejich subjektu).

Jiné rozlišování z hlediska věcného rozsahu nabízí Conley,²⁷⁶ dle kterého by mělo být právo být zapomenut omezeno pouze na soukromé informace sdílené v rámci tvrzení skutečností, nikoli však na hodnotové soudy. Takový pohled na věcný rozsah práva být zapomenut však naprosto nezohledňuje skutečnost, že uvedené typy informací nejsou binárními možnostmi, nýbrž spíše opačnými konci širokého spektra, jak ostatně naznačuje

²⁷⁴ REDING, Viviane. Press release - SPEECH/10/327: Building Trust in Europe's Online Single Market Speech at the American Chamber of Commerce to the EU Brussels, 22. 6. 2010. *Europa.eu* [online]. [vid. 2019-03-07]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-10-327_en.htm; Press release - SPEECH/10/700: Why the EU needs new personal data protection rules The European Data Protection and Privacy Conference Brussels, 30. 11. 2010. *Europa.eu* [online]. [vid. 2019-03-07]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-10-700_en.htm

²⁷⁵ ROSEN, Jeffrey. The Right to Be Forgotten. *Stanford Law Review Online*. 2011, 64, 88–92. s. 90-92.

²⁷⁶ CONLEY, Chris. The Right to Delete. *AAAI Spring Symposium: Intelligent Information Privacy Management*. 2010, 53–58.

i judikatura ESLP.²⁷⁷ Zároveň by právu být zapomenut upřel jednu z jeho nejdůležitějších funkcí, již je možnost uniknout svému minulému veřejnému obrazu (který je hodnotovými soudy druhých významně spoluutvářen), neodpovídá-li současné identitě jednotlivce. I v tomto případě je tedy dle mého názoru na místě pracovat s širokým věcným rozsahem práva být zapomenut a hrozby pro svobodu projevu korigovat prostřednictvím kritérií pro vyvažování konkurujících si práv, v rámci kterých bude hrát větší či menší úlohu zohlednění typu informace, o kterou se jedná, mj. z hlediska jejího faktuálního či hodnotícího ukotvení.

Ze stejného důvodu považuji za zcela adekvátně široký obsah pojmu „soukromé informace“, resp. „osobní údaje“, pod nímž evropské právo ochrany osobních údajů již dlouhodobě rozumí všechny informace o identifikované nebo identifikovatelné osobě (tedy osobě, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat).²⁷⁸

3.2.2. Obsah práv a povinností

Ačkoli se nezdá, že by v původních úvahách o implementaci práva být zapomenut prostřednictvím reformy evropské úpravy ochrany osobních údajů figurovala jiná jemu odpovídající povinnost, nežli smazání předmětného obsahu,²⁷⁹ přinejmenším odborná literatura některé mírnější alternativy tohoto poměrně krajního řešení nabídla.

První z nich je možnost anonymizace osobních údajů, spočívající v odstranění všech parametrů údajů, které vnímajícímu umožňují spojit je s identifikovanou či identifikovatelnou osobou.²⁸⁰ V kontextu právní ochrany osobních údajů (a tedy i v kontextu práva být zapomenut) lze nicméně říci, že anonymizace ve své podstatě

²⁷⁷ V té se kromě základního rozlišení mezi tvrzeními skutečností a hodnotícími soudy objevují též kategorie jako „tvrzení skutečnosti s hodnotícím podtextem“ či „excesivní hodnotící soud bez adekvátního skutkového podkladu“, srov. *Rozsudek ESLP ze dne 1. 12. 2009, stížnost č. 5380/07 (Karsai proti Maďarsku)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-95920>; *Rozsudek ESLP ze dne 13. 12. 1984, stížnost č. 9815/82 (Lingens proti Rakousku)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57523>; *Rozsudek ESLP ze dne 27. 2. 2001, stížnost č. 26958/95 (Jerusalem proti Rakousku)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59220>

²⁷⁸ Srov. čl. 2 písm. a) Směrnice, resp. čl. 4 odst. 1 GDPR.

²⁷⁹ Určitou formu variability poskytuje možnost volby mezi usilováním o smazání odkazu na internetovou stránku v internetovém vyhledávači (či jiném agregátoru odkazů), tedy o deindexaci osobních informací, a o smazání soukromé informace přímo ze zdrojové stránky (tedy „zapomenutí“ v užším smyslu, resp. „výmaz“ dle terminologie GDPR).

²⁸⁰ DE ANDRADE, Norberto Nuno Gomes. Oblivion: The right to be different from oneself-reproposing the right to be forgotten. In: *VII international conference on internet, law & politics. Net neutrality and other challenges for the future of the Internet*, IDP. *Revista de Internet, Derecho y Política* [online]. 2012, s. 122–137. Dostupné z: <http://core.ac.uk/download/pdf/38996580.pdf>. s. 133.

odpovídá požadavku odstranění osobních údajů.²⁸¹ GDPR ostatně v bodě 26 svého odůvodnění jednoznačně říká, že zásady ochrany osobních údajů by se „neměly vztahovat na anonymní informace, totiž informace, které se netýkají identifikované či identifikovatelné fyzické osoby, ani na osobní údaje anonymizované tak, že subjekt údajů není nebo již přestal být identifikovatelným“.²⁸² Určité nebezpečí z hlediska anonymizace však představují stále dokonalejší možnosti deanonymizace údajů,²⁸³ tedy schopnosti moderních technologií „poskládat“ ze zdánlivě nesouvisejících, anonymizovaných souborů dat identitu subjektu údajů. Protože evropská právní úprava ochrany osobních údajů pracuje v rámci definice osobních údajů s pojmem „identifikovatelné osoby“ jakožto osoby, kterou lze identifikovat přímo i nepřímo, zdánlivě anonymizované údaje umožňující zpětnou identifikaci prostřednictvím deanonymizace by i nadále byly údaji osobními.

Další alternativu výmazu by mohlo v obecné rovině představovat pouhé omezení přístupu k soukromým informacím. To by mohlo spočívat jednak ve zdržení se jejich dalšího zveřejňování, resp. v zamezení v přístupu k dosud zveřejněným informacím (a zároveň zachování možnosti zpracovávat soukromé informace vnitřně, neveřejně), jednak v (poněkud složitě uskutečnitelných) možnostech subjektu soukromých informací stanovit i velmi specifické podmínky ohledně jejich zveřejnění, tedy ohledně toho, komu, kdy a jak budou soukromé informace přístupné.²⁸⁴

Ještě jinou možností přicházející v úvahu je deindexace soukromých informací zpracovávaných nejrůznějšími internetovými vyhledávači a dalšími agregátory dostupných dat na internetu.²⁸⁵ Podstatná výhoda této alternativy spočívá v nižší míře zásahu do svobody projevu původce informace. Subjekt údajů totiž nepožaduje její odstranění, nýbrž se pokouší učinit ji hůře naležitelnou, resp. ji chce přinejmenším odstranit z „profilu“, který ve vztahu k jeho osobě služby katalogizující celý internet (nebo i jeho tematicky soudržné části) vytvářejí. Právě požadavek deindexace odkazu narušujícího soukromí byl

²⁸¹ KOOPS, Bert-Jaap. Forgetting Footprints, Shunning Shadows: A Critical Analysis of the Right to Be Forgotten in Big Data Practice. *SCRIPTed: A Journal of Law, Technology and Society*. 2011, 8, 229–257. s. 243.

²⁸² Srov. též bod 26 odůvodnění Směrnice.

²⁸³ OHM, Paul. Broken Promises of Privacy: Responding to the Surprising Failure of Anonymization. *UCLA Law Review*. 2009, 57, 1701–1777.

²⁸⁴ DE TERWANGNE, Cécile. The Right to be Forgotten and Informational Autonomy in the Digital Environment. In: Alessia GHEZZI, Ângela Guimarães PEREIRA a Lucia VESNIĆ-ALUJEVIĆ, ed. *The Ethics of Memory in a Digital Age: Interrogating the Right to be Forgotten*. B.m.: Palgrave Macmillan UK, 2014, s. 82–101. s. 95.

²⁸⁵ VOSS, W. Gregory a CASTETS-RENARD, Celine. Proposal for an International Taxonomy on the Various Forms of the Right to Be Forgotten: A Study on the Convergence of Norms. *Colorado Technology Law Journal*. 2015, 14, 281–344. s. 325.

předmětem rozsudku Google Spain, který je podrobněji rozebrán v následující kapitole. Již nyní lze nicméně předelat, že požadavek deindexace může být v podstatě vnímán jako požadavek na vymazání vznesený vůči vyhledavači jako správci osobních údajů, které jsou technicky vzato odlišné od „zdrojových“ osobních údajů, na něž v rámci svého „katalogu“ odkazuje, a není tedy *stricto sensu* „alternativou“ práva být zapomenut spočívajícím v odstranění informací, nýbrž jedním z jeho projevů.

Poslední alternativa, kterou na tomto místě zmíním, představuje pravý opak odstranění informací – spočívá totiž v jejich (re)kontextualizaci prostřednictvím dodatečných informací.²⁸⁶ Ta může spočívat např. v jednoduchém vyjádření subjektu informací,²⁸⁷ ale i ve zcela komprehenzivním doplnění dokonalého kontextu informace.²⁸⁸ Jakkoli této alternativě nelze upřít jistou inovativnost, skutečností zůstává, že se snaží o nápravu zásahu do soukromí prostřednictvím jeho dalšího odkrývání, což se zdá být nejen kontraintuitivní, ale pro většinu osob toužících po návratu do „praktické zastřenosti“ též kontraproduktivní.

3.2.3. Dotčené osoby

Odpověď na otázku, kdo je aktivně legitimován k žádosti o odstranění soukromých informací, se zdá být na první pohled poměrně zřejmá – subjekt příslušných soukromých informací. Bližší pohled však ukazuje na potenciální problémy tohoto přístupu. Jaký postup např. zvolit v případě skupinové fotografie, kterou chtějí všichni ostatní vyfotografovaní uchovat?²⁸⁹ Zdá se, že řešení je obdobné, jako v případě otázek ohledně věcného rozsahu práva být zapomenut – možnost jednotlivce domoci se „zapomenutí“ skupinové fotografie, na níž je zachycen jako jeden z mnoha, je obecně třeba připustit, výsledné posouzení oprávněnosti jeho požadavku však bude záležet na jednotlivých kritériích posuzování. Na okraj lze pak poznamenat, že uvedený problém nenastává, žádá-li subjekt informace

²⁸⁶ ZITTRAIN, Jonathan. *The Future of the Internet--And How to Stop It*. Harrisonburg: Yale University Press, 2008. ISBN 978-0-300-15124-4. s. 229-231.

²⁸⁷ DE TERWANGNE, Cécile. The Right to be Forgotten and Informational Autonomy in the Digital Environment. In: Alessia GHEZZI, Ângela Guimarães PEREIRA a Lucia VESNIĆ-ALUJEVIĆ, ed. *The Ethics of Memory in a Digital Age: Interrogating the Right to be Forgotten*. B.m.: Palgrave Macmillan UK, 2014, s. 82–101. s. 95.

²⁸⁸ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 166.

²⁸⁹ DRUSCHEL, Peter, BACKES, Michael a TIRTEA, Rodica. The right to be forgotten - Between expectations and practice. *Enisa* [online]. [vid. 2019-03-01]. Dostupné z: https://www.enisa.europa.eu/publications/the-right-to-be-forgotten/at_download/fullReport. s. 4.

o deindexaci takové skupinové fotografie ze seznamu výsledků vyhledávání týkajících se čistě jeho osoby.

Překvapivé problémy působí též odpověď na otázku, kdo je pasivně legitimován k vyhovění žádosti o odstranění soukromých informací. Jisté je, že by to měl být správce osobních údajů – toho však v prostředí dnešního Webu 2.0 není vždy jednoduché určit. Jaký bude režim soukromé informace, kterou o někom zveřejnila soukromá fyzická osoba prostřednictvím některé ze sociálních sítí? Odpověď v rámci evropské právní ochrany osobních údajů poskytuje takzvaná výjimka pro osobní či domácí činnosti – způsob, jakým bude v uvedeném hypotetickém případě aplikována, srozumitelně shrnuje bod 18 odůvodnění GDPR: *„Toto nařízení se nevztahuje na zpracování osobních údajů fyzickou osobou v rámci činnosti čistě osobní povahy nebo činnosti prováděné výhradně v domácnosti, a tedy bez jakékoli souvislosti s profesní nebo obchodní činností. Činnosti osobní povahy nebo činnosti v domácnosti by mohly zahrnovat korespondenci a vedení adresářů nebo využívání sociálních sítí a internetu v souvislosti s těmito činnostmi. Toto nařízení se však vztahuje na správce nebo zpracovatele, kteří pro tyto činnosti osobní povahy či činnosti v domácnosti poskytují prostředky pro zpracování osobních údajů.“* Souvisejícím problémem, který však uspokojivě vyřešil SDEU v rozsudku Google Spain, jehož rozbor je součástí následující kapitoly, je status internetových vyhledavačů jakožto správců osobních údajů za situace, kdy působí jako pouzí zprostředkovatelé přístupu.

3.2.4. Kritéria pro posuzování oprávněnosti žádostí

Je zjevné, že právo být zapomenut nemůže být absolutním právem, umožňujícím subjektu odstranit z internetu jakoukoli informaci, kterou již dále nechce spojovat se svou osobou. Proto musí být z práva být zapomenut stanoveny jednak obecné výjimky nezbytné pro naplňování cílů obecného zájmu (srov. výjimky vylučující uplatnění práva být zapomenut dle čl. 17 odst. 3 GDPR v následující kapitole), jednak musí být vhodným způsobem nastavena kritéria posuzování žádostí o odstranění soukromých informací z hlediska konfliktů práva být zapomenut s jinými základními právy a svobodami, především pak se svobodou projevu. Při určování těchto kritérií se lze do značné míry inspirovat poměrně bohatou judikaturou ohledně zásahů do soukromí, resp. přesněji do osobnostních práv jednotlivců, prostřednictvím výkonu svobody projevu. Zároveň je ovšem třeba mít na paměti, že zastřešujícím účelem práva být zapomenut není pouze předcházení

či náprava újmy, která by subjektu osobních údajů mohla být způsobena, nýbrž celkové posílení kontroly jednotlivce nad jeho soukromými informacemi - jeho informačního sebeurčení. Jinými slovy, jednotlivec by měl být za určitých okolností schopný domoci se odstranění i takových informací, které ho žádným zjevným způsobem nepoškozují, s výjimkou skutečnosti, že snižují jeho možnosti utvářet vlastní identitu (navenek, ale i vnitřně – viz kapitolu věnovanou funkcím soukromí a zapomínání). Právě tomuto konceptuálnímu rámci je třeba judikaturou již identifikovaná kritéria přizpůsobit, a případně je doplnit o kritéria další. Odlišná může být též váha, která bude jednotlivým kritériím přisuzována.

První ucelenější soubor kritérií relevantních z hlediska posuzování konfliktu svobody projevu a práva na soukromí uplatnil Ústavní soud ve svém nálezu ve věci I. ÚS 453/03 ze dne 11. 11. 2005.²⁹⁰ Jednalo se o soubor kritérií vytvořených v rámci Poradního stanoviska Evropské komise pro demokracii prostřednictvím práva (Benátská komise) ze dne 17. 3. 2004, dle kterého je třeba v případě kolize osobnostních práv se svobodou projevu hodnotit následující aspekty:

- „1. Závažnost obvinění. Čím závažnější obvinění je, tím více byla veřejnost dezinformována a difamovaná osoba poškozena, pokud tvrzení není pravdivé.*
- 2. Povaha informace a uvážení, do jaké míry je předmětný problém záležitostí veřejného zájmu.*
- 3. Zdroj informace. Někteří šířitelé informace nemají přímou znalost o události. Někteří mají vlastní důvody rozmělnit informaci anebo jsou placeni za své příběhy.*
- 4. Vynaložené úsilí a konkrétní kroky k ověření pravdivosti informace.*
- 5. Status informace. Obvinění již může být předmětem vyšetřování, které vyžaduje ohledy.*
- 6. Naléhavost záležitosti. Zprávy jsou často komoditou podléhající rychlé zkáze.*
- 7. Zda byl žádán komentář od stěžovatele (žalobce). Ten může mít informace, kterými jiní nedisponují nebo které nesdělili. Oslovení stěžovatele (žalobce) nemusí být vždy nutné.*
- 8. Zda médii šířené sdělení obsahovalo podstatu události viděné očima stěžovatele (žalobce).*
- 9. Tón sdělení šířeného médii. Původce mediálně šířené informace může iniciovat diskusi nebo vyšetřování. Nemusí prezentovat obvinění jako sdělování faktu.*
- 10. Okolnosti zveřejnění včetně jeho načasování.“*

²⁹⁰ *Nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 453/03 (Zeman proti Březinovi)* [online]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-453-03>

Z uvedeného výčtu kritérií je zřejmé, že byl vytvářen především s ohledem na problematiku difamace jednotlivce prostřednictvím „kvalifikovaného“ projevu skrze tisk a další média, a nese tedy poměrně nízkou relevanci pro posuzování oprávněnosti žádostí o odstranění či smazání soukromých informací. Od uvedeného nálezu, v němž byl Ústavním soudem poprvé použit, nicméně judikatura Ústavního soudu ohledně konfliktů práv na soukromí se svobodou projevu prošla značným vývojem, který vyústil v osmibodový test, který Ústavní soud přehledně shrnul v nálezu II. ÚS 2051/14 ze dne 3. 2. 2015.²⁹¹ Ten je již díky své obecnosti pro účely posuzování kolize práva být zapomenut se svobodou projevu výrazně vhodnější, byť i v souvislosti s ním je třeba mít na paměti určité odlišnosti oproti jeho použití v rámci případů difamačních. V rámci tohoto testu se posuzují následující faktory:

„1. *Povaha výroku (tj. zda jde o skutkové tvrzení či hodnotový soud)*“. Toto kritérium by mělo být v rámci hodnocení žádostí o zapomenutí hodnoceno poněkud odlišně, než je tomu v difamačních sporech. Z hlediska zásahů do informačního sebeurčení jednotlivce může být totiž zveřejnění zcela pravdivého a prokázaného skutkového tvrzení mnohdy ničivější,²⁹² než sžíravě kritický hodnotový soud. Zatímco s hodnotovým soudem lze polemizovat a bránit se mu hodnotovým soudem protichůdným, zveřejnění pravdivých soukromých informací představuje vypuštění džina z lahve, do níž může být znovunavrácen jen prostřednictvím zapomenutí (v širokém slova smyslu). Zároveň však i hodnotový soud, který nicméně neodhalí žádná *reálná fakta* ze žadatelova soukromého života, může být předmětem výmazu, měl-li by neférově (spolu)utvářet žadatelovu identitu na internetu (a v důsledku toho i mimo něj).

„2. *Obsah výroku (např. zda jde o projev ‚politický‘ či ‚komerční‘)*“. Projev „politický“ se bude i při posuzování oprávněnosti žádosti o zapomenutí těšit větší ochraně, nežli projev „komerční“, a to s ohledem na veřejný zájem na informacích, které jsou prostřednictvím politického projevu zpravidla sdělovány.

„3. *Forma výroku (zejména nakolik je předmětný výrok expresivní, či dokonce vulgární)*“. Význam přiřkládaný tomuto kritériu se nebude zpravidla lišit od významu, který nese v rámci čistě difamačních sporů.

²⁹¹ *Nález Ústavního soudu ze dne 3. 2. 2015, sp. zn. II. ÚS 2051/14 (Hůle proti Řápkové)* [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-2051-14_1

²⁹² *Rozsudek ESLP ze dne 25. 2. 1997, stížnost č. 22009/93 (Z. proti Finsku)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58033>

„4. Postavení [dotčené osoby] (např. zda jde o osobu veřejně činnou, či dokonce o osobu aktivní v politickém životě, případně o osobu veřejně známou – typicky ‚hvězdy showbyznysu‘)“. Bude se jednat o jedno z nejvýznamnějších kritérií – ostatně jej výslovně zmínil ve svém rozsudku k právu být zapomenut též SDEU.²⁹³ Důrazněji však bude dle mého názoru třeba odlišovat osoby veřejně činné (které se bodovému světlu veřejného pohledu a kontrole ve veřejném zájmu vystavují dobrovolně a po zralé úvaze²⁹⁴) a osoby veřejně známé, které se – obzvláště s ohledem na fenomén tzv. mikrocelebritizace²⁹⁵ v míře častější, než tomu bylo v minulosti – mohly stát předmětem veřejného zájmu náhle a nečekaně, bez vlastního přičinění a leckdy i proti své vůli. Roli by mělo hrát též postavení dotčené osoby jak v okamžiku, k němuž se informace vztahuje, tak v okamžiku uplatnění práva být zapomenut.

„5. Zda se výrok (kritika) dotýká soukromé či veřejné sféry [dotčené osoby]“. Je zjevné, že informace ze soukromé sféry jednotlivce budou náchylnější k aplikaci práva být zapomenut, než je tomu v případě informací ze sféry veřejné. Uvedené rozlišení však není zcela binární, nýbrž představuje určité spektrum – sféra veřejná a sféra soukromá se mohou v závislosti na různých dalších okolnostech více či méně překrývat; je proto třeba hodnocení tohoto kritéria vždy přizpůsobit konkrétnímu případu.²⁹⁶

„6. Chování [dotčené osoby] (např. zda kritiku sama „vyprovokovala“ či jak se posléze ke kritice postavila)“. Roli by mělo hrát mj. to, zda se jednatel na poodhalení svého soukromí jakkoli podílel či k němu dal alespoň souhlas. Např. v případě virálního videa bude rozdíl, zda je jeho aktérem „náhodný kolemjdoucí“, či zda byla osoba nahrávána s vlastním vědomím, či dokonce s vlastním úmyslem nějaké virální video vytvořit.

„7. Kdo výrok pronáší (např. zda se jedná o novináře, běžného občana, politika apod.)“. Především bude mít samozřejmě určitý význam, zda byla původcem sdílených soukromých informací dotčená osoba, či osoba od ní odlišná. Při druhé ze zmíněných možností pak bude hrát roli především to, zda byly soukromé informace zveřejněny v rámci novinářské činnosti či případně v rámci akademického, uměleckého a literárního projevu.

²⁹³ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 5. 2014, věc C-131/12. bod 81.

²⁹⁴ Rozsudek ESLP ze dne 13. 12. 1984, stížnost č. 9815/82 (*Lingens proti Rakousku*) [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57523>. bod 42.

²⁹⁵ RYBÁŘ HOLUBOVÁ, Eliška. *Svoboda projevu a její postmoderní výzvy v perspektivě euroamerické právní teorie a judikatury*. Praha, 2018. Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Katedra teorie práva a právních učení. s. 194.

²⁹⁶ Rozsudek ESLP ze dne 10. 11. 2015, stížnost č. 40454/07 (*Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*) [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158861>. bod 107.

„8. [Kdy je výrok pronášen] (*tzv. např. jaké měl či mohl mít jeho autor v daný okamžik k dispozici konkrétní údaje, z nichž vycházel, a v jaké situaci tak učinil*)“. Z vysvětlující poznámky Ústavního soudu se zdá být zřejmé, že spíše než doba, která od sdílení uplynula (k času jakožto dalšímu kritériu viz dále), je předmětem tohoto kritéria míra, v jaké se původce sdílené soukromé informace spoléhal na pravdivost této informace, a jaké učinil kroky k ověření její pravdivosti.²⁹⁷ Jako takové bude mít při posuzování oprávněnosti žádosti dotčené osoby o zapomenutí spíše minimální význam.

Pro úplnost lze upozornit, že výše uvedená kritéria se do značné míry překrývají s (ještě o něco obecnějšími) kritérii, která pro účely posuzování kolize svobody projevu identifikoval ESLP (s minimálními obměnami) ve dvojici souvisejících rozsudků, rozhodnutých ve stejný den.²⁹⁸ Tato kritéria zahrnují:

1. *Přínos sdělovaného pro veřejnou debatu.*
2. *Jak veřejně známá je dotčená osoba a co je předmětem sdělovaného.*
3. *Předchozí jednání dotčené osoby.*
4. *Obsah, forma a důsledky zveřejnění.*
5. *Okolnosti, za kterých byly sdělované informace získány.*²⁹⁹

Faktorem, který ve výše uvedených kritériích shrnutých judikaturou Ústavního soudu a ESLP chybí, a který zároveň bude hrát významnou úlohu právě při posuzování žádostí o zapomenutí, je čas. Ten je sice s některými z výše uvedených kritérií neoddělitelně svázán,³⁰⁰ zároveň by však měl být dle mého názoru brán v úvahu též jako samostatný faktor (byť samozřejmě v konjunkci s faktory ostatními). Je tomu tak mj. proto, že jedním z účelů práva být zapomenut jakožto institutu posilujícího právo na informační sebeurčení jednotlivců je reagovat na hrozby, které s sebou vývoj komunikačních technologií nese pro zapomínání a jeho funkce v životě jednotlivce a společnosti. A právě čas byl v dávných „analogových“ dobách, nepostižených digitální pamětí, jedním

²⁹⁷ *Nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 453/03 (Zeman proti Březinovi)* [online]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-453-03>

²⁹⁸ *Rozsudek ESLP ze dne 7. 2. 2012, stížnost č. 39954/08 (Axel Springer AG proti Německu)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-109034>; *Rozsudek ESLP ze dne 7. 2. 2012, stížnost č. 40660/08 (Von Hannover proti Německu, č. 2)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-109029>

²⁹⁹ *Rozsudek ESLP ze dne 7. 2. 2012, stížnost č. 40660/08 (Von Hannover proti Německu, č. 2)* [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-109029>. body 108-113.

³⁰⁰ Zájem veřejnosti postupem času upadá, status dotčené osoby se v průběhu času změní atp.

z nejvýznamnějších faktorů z hlediska toho, na co si člověk či společnost ještě vzpomínali, a co se takřkajíc ztratilo v propadlišti dějin.³⁰¹

³⁰¹ Pro velmi podrobný rozbor kritéria času a jeho významu při uplatňování práva být zapomenut viz KORENHOF, Paulan, AUSLOOS, Jef, SZEKELY, Ivan, JONES, Meg Leta, SARTOR, Giovanni a LEENES, Ronald E. *Timing the Right to Be Forgotten: A Study into „Time” as a Factor in Deciding About Retention or Erasure of Data* [online]. SSRN Scholarly Paper. ID 2436436. Rochester, NY: Social Science Research Network. 2014 [vid. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://papers.ssrn.com/abstract=2436436>

4. Implementace práva být zapomenut

Ačkoli záměr implementace explicitního práva být zapomenut v rámci reformy evropské právní úpravy ochrany osobních údajů vyvolal v některých kruzích takřkajíc poprask,³⁰² ve skutečnosti byl prezentován jako pouhá evoluce již stávajícího režimu ochrany osobních údajů³⁰³ či dokonce jako pouhé posílení práva již existujícího.³⁰⁴ Správnost tohoto pohledu věc potvrdil v roce 2014 Soudní dvůr Evropské unie ve svém rozsudku Google Spain. A právě rozbořem tohoto rozsudku, jakož i právní úpravy Směrnice 95/46/ES, ze které SDEU vyšel, je věnována následující část.

4.1. Úprava práva být zapomenut ve Směrnici 95/46/ES

Jak již bylo uvedeno výše, právní úprava ochrany osobních údajů ve Směrnici 95/46/ES postrádala explicitní právo být zapomenut – přesto však subjektům osobních údajů poskytovala několik možností výkonu retroaktivní kontroly nad vlastní informační stopou.

V první řadě je třeba brát v potaz zásady pro kvalitu osobních údajů stanovené v čl. 6 Směrnice 95/46/ES, dle kterého musí být údaje mj. přiměřené, podstatné a nepřesahující míru s ohledem na účel jejich shromažďování, přesné, aktuální, a dále musí být uchovávané ve formě umožňující identifikaci subjektu údajů po dobu ne delší, než je nezbytné³⁰⁵ pro uskutečnění cílů, pro které byly shromažďovány nebo dále zpracovávány. Zároveň uvedený článek stanoví, že musí být přijata veškerá rozumná opatření, aby nepřesné nebo neúplné údaje s ohledem na účely, pro které byly shromažďovány nebo dále zpracovávány, byly vymazány nebo opraveny.

Ačkoli v čl. 7 písm. a) počítá Směrnice 95/46/ES se souhlasem subjektu údajů jako s jednou z možných podmínek pro oprávněné shromažďování a zpracovávání údajů, postrádá již explicitní úpravu situace, kdy subjekt vezme svůj souhlas zpět. Jak

³⁰² Jeffrey Rosen jej například označil za největší hrozbu svobodnému projevu na internetu v nadcházejícím desetiletí, viz ROSEN, Jeffrey. The Right to Be Forgotten. *Stanford Law Review Online*. 2011, 64, 88–92.

³⁰³ REDING, Viviane. Press release - SPEECH/12/26: The EU Data Protection Reform 2012: Making Europe the Standard Setter for Modern Data Protection Rules in the Digital Age, 22. 1. 2012 [online]. [vid. 2019-03-12]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-26_en.htm

³⁰⁴ REDING, Viviane. The upcoming data protection reform for the European Union. *International Data Privacy Law* [online]. 2011, 1(1), 3–5. ISSN 2044-3994. Dostupné z: doi:10.1093/idpl/ipq007

³⁰⁵ Jak ale poznamenává např. Ausloos, v prostředí internetu bývají shromážděné osobní údaje zpravidla užívány pro nekonečné množství účelů, a tedy i po nekonečnou dobu. AUSLOOS, Jef. The 'Right to be Forgotten' – Worth remembering? *Computer Law & Security Review*. 2012, 28(2), 143–152. ISSN 0267-3649. s. 149.

poznamenala Pracovní skupina čl. 29 ve svém stanovisku k definici souhlasu, zpětvzetí souhlasu dle Směrnice 95/46/ES nepůsobí retroaktivně, ale mělo by zásadně zabránit dalšímu zpracovávání údajů.³⁰⁶

Z hlediska potenciální práva být zapomenut jsou dále významné některé prvky tzv. „práva na přístup“, upraveného v čl. 12. Dle jeho písm. b) má subjekt údajů právo získat od správce „*podle daného případu opravu, výmaz nebo blokování údajů, jejichž zpracování není v souladu s touto směrnicí, zejména z důvodu neúplné nebo nepřesné povahy údajů*“. Subjekt osobních údajů se tedy může domoci odstranění (ale dle konkrétních okolností také případně jen opravy či blokování) svých osobních informací z internetu především tehdy, jsou-li neúplné či nepřesné, a zároveň tehdy, jsou-li zpracovány v rozporu se směrnicí, primárně pak s jejími články 6 a 7, které stanoví zásady pro kvalitu údajů a zásady pro oprávněné zpracování osobních údajů. Samotná touha subjektu údajů po tom, aby určité informace o něm nebyly nadále dostupné, tedy pro oprávněnost požadavku po smazání (opravě či blokování) nepostačí.

Využije-li subjekt údajů uvedeného práva, je správce údajů povinen informovat o tom třetí osoby, kterým byly údaje sděleny, pokud se to neukáže jako nemožné, příp. pokud by to nevyžadovalo vynaložení nepřiměřeného úsilí.³⁰⁷

Právo na výmaz, opravu či blokaci je doplněno právem na námitku, stanoveným v čl. 14, dle jehož písm. a) má subjekt údajů právo „alespoň v případech uvedených v čl. 7 písm. e)³⁰⁸ a f)³⁰⁹ vznést kdykoli z vážných a legitimních důvodů souvisejících s jeho osobní situací námitku proti zpracování osobních údajů, které se ho týkají“, přičemž je-li námitka oprávněná, „nesmí se zpracování zahájené správcem těchto údajů nadále týkat“. Takto nastavené právo na námitku je tedy omezeno na údaje shromážděné pouze pro dva z účelů, pro něž je obecně možné údaje shromažďovat a zpracovávat (nevyužije-li členský stát možnosti implementovat právo na námitku ve velkorysejší verzi), především však k úspěchu vyžaduje, aby měl subjekt údajů k námitce vážné a legitimní důvody.

³⁰⁶ Pracovní skupina čl. 29 - 01197/11/EN, WP187: Opinion 15/2011 on the definition of consent, 13. 7. 2011 [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2011/wp187_en.pdf

³⁰⁷ Směrnice 95/46/ES, čl. 12 písm. c).

³⁰⁸ Směrnice 95/46/ES, čl. 7 písm. e): „Členské státy stanoví, že zpracování osobních údajů může být provedeno pouze pokud je nezbytné pro vykonání úkolu ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce nebo třetí osoba, které jsou údaje sdělovány“.

³⁰⁹ Směrnice 95/46/ES, čl. 7 písm. f): „Členské státy stanoví, že zpracování osobních údajů může být provedeno pouze pokud je nezbytné pro uskutečnění oprávněných zájmů správce nebo třetí osoby či osob, kterým jsou údaje sdělovány, za podmínky, že nepřevyšují zájem nebo základní práva a svobody subjektu údajů“.

Do českého zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZOOÚ“) byla příslušná úprava promítnuta v rámci jeho ustanovení § 20 odst. 1³¹⁰ a § 21 odst. 1 písm. b)³¹¹, odst. 2³¹² a odst. 5.³¹³

Z výše uvedené úpravy Směrnice 95/46/ES tedy vyšel Soudní dvůr Evropské unie ve svém rozsudku Google Spain, jímž zformuloval právo být zapomenut poskytované evropskou právní úpravou ochrany osobních údajů a který je předmětem následujícího výkladu.

4.2. Rozsudek Google Spain

4.2.1. Pozadí případu

Pokaždé, když španělský občan Mario Costeja González zadal do vyhledávače Google vlastní jméno, našel mezi výsledky vyhledávání odkaz na archiv deníku La Vanguardia a v něm uveřejněná dvě oznámení o dražbě nemovitosti, která byla Gonzálezovi zabavena v rámci vymáhání dluhů z nedoplatků na sociálním zabezpečení. Uvedená oznámení byla na stránkách deníku La Vanguardia původně zveřejněna ve dnech 19. 1. 1998, resp. 9. 3. 1998.³¹⁴

O bezmála 12 let později, dne 5. 3. 2010, podal González stížnost ke španělskému orgánu ochrany osobních údajů, Agencia Española de Protección de Datos (dále též „AEPD“), proti vydavateli uvedeného deníku, společnosti La Vanguardia, jakož i proti společnosti Google Inc. a její dceřiné společnosti Google Spain. Ve své stížnosti se domáhal toho, aby byla oznámení o dražbách odstraněna či alespoň upravena tak, aby se v nich neobjevovalo jeho jméno, a zároveň aby přestala být zobrazováno v seznamu výsledků vyhledávače Google při zadání jeho jména.³¹⁵

³¹⁰ ZOOÚ § 20 odst. 1: „Správce nebo na základě jeho pokynu zpracovatel je povinen provést likvidaci osobních údajů, jakmile pomine účel, pro který byly osobní údaje zpracovány, nebo na základě žádosti subjektu podle § 21“.

³¹¹ ZOOÚ § 21 odst. 1 písm. b): „Každý subjekt údajů, který zjistí nebo se domnívá, že správce nebo zpracovatel provádí zpracování jeho osobních údajů, které je v rozporu s ochranou soukromého a osobního života subjektu údajů nebo v rozporu se zákonem, zejména jsou-li osobní údaje nepřesné s ohledem na účel jejich zpracování, může požadovat, aby správce nebo zpracovatel odstranil takto vzniklý stav. Zejména se může jednat o blokování, provedení opravy, doplnění nebo likvidaci osobních údajů.“

³¹² ZOOÚ § 20 odst. 2: „Je-li žádost subjektu údajů podle odstavce 1 shledána oprávněnou, správce nebo zpracovatel odstraní neprodleně závadný stav.“

³¹³ ZOOÚ § 20 odst. 5: „Správce je povinen bez zbytečného odkladu informovat příjemce o žádosti subjektu údajů podle odstavce 1 a o blokování, opravě, doplnění nebo likvidaci osobních údajů. To neplatí, pokud je informování příjemce nemožné nebo by vyžadovalo neúměrné úsilí.“

³¹⁴ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 5. 2014, věc C-131/12. bod 14.

³¹⁵ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 5. 2014, věc C-131/12. bod. 15.

Rozhodnutím ze dne 30. 6. 2010 AEPD zamítla jeho stížnost v části, která směřovala proti společnosti La Vanguardia, neboť shledala, že oznámení byla zveřejněna na základě nařízení španělského ministerstva práce a sociálních věcí. Naopak ovšem vyhověla Gonzálezově stížnosti v části, jíž se domáhal odstranění oznámení z výsledků vyhledávání.³¹⁶

Proti uvedenému rozhodnutí AEPD podaly společnosti Google Spain i Google Inc. dvě samostatné žaloby ke španělskému soudu Audiencia Nacional, který v posuzované věci spatřoval evropský prvek a z něj vyvstávající potřebu interpretace Směrnice 95/46/ES, pročež předložil SDEU sérii předběžných otázek.

4.2.2. Dceřiná pobočka jako provozovna zpracovávající osobní údaje?

Ačkoli první položená otázka ohledně územní působnosti Směrnice 95/46/ES vzhledem k dceřiným společnostem (či pobočkám) nadnárodních korporací se poněkud vymyká okruhu otázek, o nichž tato diplomová práce v souvislosti s právem být zapomenut pojednává, považuji za vhodné ji alespoň stručně shrnout. Řada poměrně základních služeb internetu (jakožto globálního fenoménu) je totiž zpracovávána nadnárodními společnostmi za většího či menšího podílu lokálních poboček.

Jádrem problému byla otázka, zda lze v kontextu daného případu společnost Google Spain, která je samostatnou dceřinou společností společnosti Google Inc., a která je pověřena prodejem reklamního prostoru na stránkách internetového vyhledavače Google (nikoli však činností přímo spojenou s indexováním nebo ukládáním informací nebo údajů obsažených na internetových stránkách třetích osob), považovat za provozovnu správce osobních údajů provádějící zpracování osobních údajů ve smyslu čl. 4 odst. 1 písm. a) Směrnice 95/46/ES.

S odkazem na bod 19 odůvodnění Směrnice 95/46/ES³¹⁷ Soudní dvůr Evropské unie považoval za nesporné, že Google Spain naplňuje definici provozovny mateřské společnosti Google Inc. Spornější otázkou již bylo, zda je v rámci omezené činnosti této provozovny prováděno zpracování osobních údajů. SDEU nicméně nakonec dospěl k závěru, že s ohledem na předmět Směrnice 95/46/ES, jímž je zajištění efektivní a kompletní ochrany základních práv a svobod jednotlivců a především práva na soukromí, nelze spojení

³¹⁶ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 5. 2014, věc C-131/12. body 16-17.

³¹⁷ Směrnice 95/46/ES, bod. 19 odůvodnění: „[...] usazení na území členského státu předpokládá účinný a skutečný výkon činnosti prostřednictvím stálého zařízení [...] právní forma takové provozovny, ať jde o pobočku nebo dceřinou společnost s vlastní právní subjektivitou, není z tohoto hlediska rozhodující [...]“.

„zpracování [osobních údajů] v rámci činností provozovny správce“ vykládat restriktivně. „S ohledem na tento cíl směrnice 95/46 a na znění jejího čl. 4 odst. 1 písm. a) je třeba mít za to, že zpracování osobních údajů prováděné pro potřeby služby vyhledávače, jako je Google Search, který je provozován podnikem se sídlem ve třetím státě, avšak s provozovnou v členském státě, je prováděno „v rámci činností této provozovny, pokud je určena k tomu, aby v daném členském státě zajišťovala podporu prodeje a prodej reklamního prostoru nabízeného uvedeným vyhledávačem, který slouží k zajištění výnosnosti služby nabízené uvedeným vyhledávačem.“³¹⁸

Uvedený výklad nicméně předpokládá, že činnost internetových vyhledávačů spočívající ve vyhledávání, indexování, ukládání a následném zobrazování údajů představuje zpracování osobních údajů ve smyslu čl. 2 písm. a) a b) Směrnice 95/46/ES, a že lze tedy internetové vyhledávače označit za správce osobních údajů dle čl. 2 písm. d) Směrnice 95/46/ES. Že tomu tak je, dovodil SDEU v části rozsudku, jejíž výklad je předmětem následujícího textu.

4.2.3. Činnost internetových vyhledávačů jako zpracovávání osobních údajů?

Zpracování osobních údajů definuje čl. 2 písm. b) Směrnice 95/46/ES jako „*jakýkoli úkon nebo soubor úkonů s osobními údaji, které jsou prováděny pomocí či bez pomoci automatizovaných postupů, jako je shromažďování, zaznamenávání, uspořádávání, uchovávání, přizpůsobování nebo pozměňování, vyhledávání, konzultace, použití, sdělení prostřednictvím přenosu, šíření nebo jakékoli jiné zpřístupnění, srovnání či kombinování, jakož i blokování, výmaz nebo likvidace“.³¹⁹*

Soudní dvůr považoval za nesporné, že údaje, které internetové vyhledávače nacházejí („vyhledávají“), indexují („uspořádávají“), ukládají („uchovávají“) a zobrazují v rámci výsledků vyhledávání svým uživatelům („sdělují“ a „zpřístupňují“), zahrnují též osobní údaje ve smyslu § 2 písm. a) Směrnice 95/46/ES. Vyhledávače tedy s osobními údaji nakládají hned několika způsoby, které jsou v definici zpracování osobních údajů dle čl. 2 písm. b) Směrnice 95/46/ES explicitně zmíněny. S poukazem na vlastní rozsudek ze dne 16. 12. 2008 ve věci C-73/07, Tietosuojavaltutettu proti Satakunnan Markkinapörssi Oy

³¹⁸ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 5. 2014, věc C-131/12. bod. 55.

³¹⁹ Podtržení provedeno autorem.

a Satamedia Oy³²⁰ SDEU upozornil, že na uvedeném posouzení nic nemění ani skutečnost, že internetové vyhledávače pracují v podstatě výhradně s informacemi již zveřejněnými.

Provozovatel internetového vyhledávače přitom zároveň určuje účely a prostředky zpracování indexovaných údajů (které, sluší se zopakovat, zahrnují též osobní údaje), čímž naplňuje také definici správce osobních údajů dle čl. 2 písm. d) Směrnice 95/46/ES. Ačkoli si SDEU v tomto ohledu vystačil v podstatě jen s jazykovou interpretací příslušných ustanovení a její aplikací na posuzovaný případ, upozornil zároveň na význam teleologického výkladu úpravy Směrnice 95/46/ES v souvislosti s činností internetových vyhledávačů. Ty dle něj hrají rozhodující roli v globálním šíření osobních údajů, které zpřístupňují na základě vyhledávání jména subjektu těchto údajů: „[U]spořádávání a seskupování informací zveřejněných na internetu, jež provádí vyhledávače s cílem ulehčit svým uživatelům přístup k těmto informacím, může – jestliže je vyhledávání uvedených informací prováděno na základě jména fyzické osoby – vést k tomu, že daní uživatelé v seznamu výsledků vyhledávání obdrží strukturovaný přehled informací týkající se této osoby, které lze nalézt na internetu, a které jim umožní sestavit více nebo méně podrobný profil dotčené osoby. V rozsahu, v jakém tedy činnost vyhledávače může významným způsobem dále – vedle činnosti vydavatelů webových stránek – ovlivnit základní právo na soukromí a základní právo na ochranu osobních údajů, musí provozovatel uvedeného vyhledávače – jako osoba určující účely a prostředky této činnosti – v rámci své odpovědnosti, pravomoci a možností zajistit, že tato činnost splňuje požadavky směrnice 95/46, aby touto směrnici stanovené záruky mohly nabýt plného účinku a aby mohlo být skutečně dosaženo účinné a úplné ochrany dotčených osob, zejména jejich práva na soukromí.“³²¹

Nutno říci, že v odpovědi na tuto otázku se Soudní dvůr Evropské unie neshodl s generálním advokátem Niilem Jääskinenem. Ten sice připustil, že internetové vyhledávače pracují s osobními údaji ve smyslu čl. 2 písm. a) Směrnice 95/46/ES, resp. že je zpracovávají ve smyslu čl. 2 písm. b) Směrnice 95/46/ES, zároveň ovšem upozornil, že internetové vyhledávače zpracovávají shromažďované, indexované a zobrazované údaje bez lidské interakce a bez vědomí o tom, o jaký typ údajů se jedná. Též generální advokát aplikoval na posuzovaný případ teleologický výklad, na základě kterého ovšem došel

³²⁰ „48. A konečně je třeba poukázat na to, že obecná výjimka z použití směrnice ve prospěch zveřejněných údajů by směrnici zbavila ve značném rozsahu jejího významu. Členským státům by totiž stačilo údaje zveřejnit, aby je vyňaly z ochrany stanovené směrnici.“ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 16. 12. 2008, věc C-73/07

³²¹ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 5. 2014, věc C-131/12. body 37 a 38.

k závěru, že „*systematika směrnice, většina jazykových znění a individuální povinnosti, které směrnice ukládá správci, jsou založeny na myšlence odpovědnosti správce za zpracovávané osobní údaje v tom smyslu, že správce ví o existenci určité vymezené kategorie informací, které představují osobní údaje, a zpracovává tyto údaje s určitým záměrem, který se týká jejich zpracování jako osobních údajů.*“³²² Internetové vyhledávače takovými správci dle generálního advokáta nejsou. Právě tento pohled na věc (a z něj případně plynoucí komplikace, které se staly předmětnými v níže věci C-136/17) vedl dle mého názoru SDEU k tomu, aby internetové vyhledávače zavázal k plnění povinností správce údajů *v rozsahu, v jakém jejich činnost může významným způsobem dále ovlivnit základní právo na soukromí a ochranu osobních údajů.*³²³ Tento poukaz na specifickou povahu činnosti internetových vyhledávačů a její vliv na povinnost plynoucí jim ze Směrnice 95/46/ES se ostatně v rozsudku objevuje hned několikrát, mj. též v části věnované povinnosti vyhledávačů provádět při naplnění relevantních podmínek deindexaci odkazů zobrazovaných na základě vyhledávání dle jména fyzické osoby, o níž je pojednáno v následujícím bodě.

4.2.4. Právo být zapomenut (a právo na deindexaci) ve Směrnici 95/46/ES?

Ohledně obsahu čl. 12 písm. b) a čl. 14 písm. a) Směrnice 95/46/ES Soudní dvůr dovodil, že dávají subjektu údajů za určitých podmínek (spočívajících obecně ve zpracování údajů v rozporu se Směrnicí 95/46/ES) právo požadovat odstranění odkazu obsahujícího tyto relevantní osobní údaje ze seznamu výsledků vyhledávání provedeného na základě jeho jména.

Ve vztahu k podmínkám stanoveným v čl. 12 písm. b) Směrnice 95/46/ES SDEU uvedl, že důvody neslučitelnosti zpracování osobních údajů se Směrnicí mohou spočívat nejen v nepřesnosti či neúplnosti údajů, ale též v jejich nepřiměřenosti, neúplnosti, nepodstatnosti, neaktuálnosti či ve skutečnosti, že přesahují nezbytnou míru či dobu uchování s ohledem na účel jejich zpracování. Vzhledem k uvedenému se tedy mohou informace shromážděné a zpracovávané původně v souladu se Směrnicí 95/46/ES stát s touto směrnicí neslučitelnými až v průběhu času.

Stejně tak může teprve v průběhu času převážit zájem nebo základní práva a svobody subjektu údajů nad oprávněnými zájmy správce údajů či třetích stran, na základě kterých byly údaje původně zpracovávány. Tím by se vytratil důvod pro zpracování údajů

³²² Stanovisko generálního advokáta Niila Jääskinena ze dne 25. 6. 2013, věc C-131/12. bod. 82.

³²³ Srov. výše citovaný bod 38 rozsudku Google Spain.

dle čl. 7 písm. f) Směrnice 95/46/ES, což by mohlo vést též k oprávněnosti žádosti o odstranění osobních údajů dle čl. 14 písm. a) Směrnice 95/46/ES.

Konkrétně ve vztahu k internetovým vyhledávačům se SDEU zabýval též otázkou, zda jsou povinny při naplnění stanovených podmínek odstranit odkazy obsahující osobní údaje fyzické osoby, aniž by před tím došlo k jejich odstranění ze zdrojových webových stránek, a to případně i tehdy, jestliže jejich zveřejnění na těchto stránkách bylo v souladu se Směrnicí 95/46/ES.

SDEU v první řadě zdůraznil potřebu výkladu Směrnice 95/46/ES v souvislosti s jejím předmětem, jímž je mj. s ohledem na čl. 1 a na bod 10 jejího odůvodnění zajištění vysoké úrovně ochrany základních práv a svobod fyzických osob, zejména pak jejich soukromí. Z uvedeného vyplývá též nezbytnost vykládat Směrnicí 95/46/ES v souladu s právy zakotvenými v LZPEU, a to především těmi upravenými v jejích čl. 7 a 8.

Protože se činnost internetových vyhledávačů může – je-li prováděno vyhledávání na základě jména fyzické osoby – dotknout též uvedených základních práv a svobod dané osoby, není možné odůvodnit tento zásah pouze hospodářským zájmem provozovatele vyhledávače. Lze nicméně zohledňovat také zájem uživatelů internetu na přístupu k informacím, o jejichž odstranění dotčená fyzická osoba žádá. V takovém případě je třeba *„hledat spravedlivou rovnováhu zejména mezi uvedeným zájmem a základními právy subjektu údajů plynoucími z článků 7 a 8 [LZPEU]. Ačkoli práva subjektu údajů chráněná uvedenými články rovněž obecně převažují nad uvedeným zájmem uživatelů internetu, může nicméně daná rovnováha záviset v konkrétních případech na povaze dotčené informace a její citlivosti v souvislosti se soukromím subjektu údajů, jakož i na zájmu veřejnosti mít k této informaci přístup, jenž se může lišit zejména v závislosti na úloze, kterou má subjekt údajů ve veřejném životě.“*³²⁴ Soud tedy obecně upřednostnil právo subjektu údajů na soukromí, zároveň ovšem naznačil možnost převahy zájmu internetových uživatelů na přístupu k informacím při naplnění určitých podmínek.

SDEU dále zohlednil zcela zásadní úlohu, kterou vyhledávače hrají při šíření a zpřístupňování informací (včetně osobních údajů na internetu). *„V rozsahu, v jakém zahrnutí webové stránky a informací, které jsou na ní obsaženy a které se týkají fyzické osoby, na zobrazený seznam výsledků vyhledávání, provedeného na základě jména dané osoby, citelně usnadňuje přístup k těmto informacím všem uživatelům internetu provádějícím*

³²⁴ *Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 5. 2014, věc C-131/12. Bod 81.*

vyhledávání na základě jména dotčené osoby a může mít rozhodující úlohu v šíření uvedených informací, může totiž takové zahrnutí představovat významnější zásah do základního práva na soukromí subjektu údajů než zveřejnění vydavatelem uvedené webové stránky.“³²⁵ Zároveň by dle SDEU nebylo s ohledem na snadnost dalšího sdílení a šíření informací obsahujících relevantní osobní údaje možné dosáhnout účinné ochrany subjektů údajů, pokud by předtím musely dosáhnout výmazu informací, které se jich týkají, ze zdrojových internetových stránek. Nakonec je dle SDEU třeba vzít v potaz též skutečnost, že zveřejnění na zdrojových internetových stránkách může být odůvodněno jinými legitimními zájmy, než je tomu v případě internetového vyhledávače (který v seznamu výsledků vyhledávání na základě jména subjektu údajů na tyto stránky odkazuje), ba dokonce může spadat též pod výjimku dle čl. 9 Směrnice 95/46/ES, tedy může být provedeno výlučně pro účely novinářské činnosti nebo uměleckého či literárního projevu.³²⁶

Z uvedených důvodů dospěl SDEU k závěru, že provozovatel internetového vyhledávače musí při naplnění podmínek dle čl. 12 písm. b) a čl. 14 písm. a) Směrnice 95/46/ES odstranit ze seznamu výsledků vyhledávání na základě jména fyzické osoby odkazy na internetové stránky zveřejněné třetími osobami a obsahujícími informace týkající se této osoby též v případě, že předmětné informace nebyly předtím odstraněny ze zdrojových internetových stránek, a to i tehdy, byly-li na těchto stránkách zveřejněny v souladu s právem.

4.2.5. Praktický dopad rozsudku Google Spain

Nedlouho³²⁷ po vyhlášení rozsudku Google Spain uveřejnila společnost Google webový formulář,³²⁸ prostřednictvím kterého se mohou subjekty údajů domáhat odstranění výsledků vyhledávání, a zároveň ustavil Poradní sbor společnosti Google pro

³²⁵ *Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 5. 2014, věc C-131/12.* Bod 87.

³²⁶ SDEU se tedy domnívá, že subjekt údajů by měl být schopný domoci se na vyhledávači deindexace i v případě, že jsou jeho osobní údaje v rámci zdrojové internetové stránky zpracovávány např. pro účely novinářské činnosti. Nutno poznamenat, že otázka, zda tomu tak opravdu je, bude ve více či méně dohledné době řešena Soudním dvorem ve věci C-136/17, který je rozebírán v jedné z dalších částí této kapitoly.

³²⁷ MOGG, Trevor. Google launches „right to be forgotten“ form for European Web users. *Digital Trends* [online]. 30. květen 2014 [vid. 2019-03-20]. Dostupné z: <https://www.digitaltrends.com/mobile/google-launches-right-to-be-forgotten-form/>

³²⁸ Odstranění obsahu na základě ochrany soukromí uživatelů z EU [online]. [vid. 2019-03-20]. Dostupné z: https://www.google.com/webmasters/tools/legal-removal-request?complaint_type=rtbf&hl=cs

právo být zapomenut,³²⁹ který mu měl pomoci vyřešit některé praktické i právní problémy uvádění práva být zapomenut do praxe.

Současná verze uvedeného formuláře vyžaduje po subjektu údajů, aby uvedl zemi původu, jméno a příjmení, kontaktní emailovou adresu, a dále aby přiložil čitelnou kopii dokladu prokazujícího jeho totožnost. Žádost o odstranění obsahu lze podat také v zastoupení – v takovém případě je třeba uvést právní vztah k osobě, jejímž jménem je o odstranění obsahu žádáno, a kopii dokladu potvrzující její totožnost. Odkazy, o jejichž odstranění žadatel usiluje, se ztotožňují prostřednictvím URL adresy. Žadatel je zároveň vyzván, aby uvedl důvody, pro které žádá o odstranění odkazů, a jméno použité ve vyhledávání.

Požadavek kopie dokladu totožnosti se stal předmětem kontroly Úřadu pro ochranu osobních údajů, a to na základě podnětu stěžovatele, který tento požadavek považoval za další neoprávněné shromažďování osobních údajů.³³⁰ V odpovědi na dotazy Úřadu pro ochranu osobních údajů společnost Google uvedla, že není vyžadován pas ani jiný národní identifikační doklad, a žadatelé jsou také vyzváni k tomu, aby části dokumentu zakryli, je-li jejich totožnost zřejmá ze zbylých informací. Nežádá-li subjekt údajů o odstranění fotografií, může na dokladu zakrýt též svou fotografii. S ohledem na uvedené dospěl Úřad pro ochranu osobních údajů k závěru, že společnost Google neporušila při zpracování osobních údajů pro účely vyřizování žádostí o odstranění výsledků z vyhledávání žádné povinnosti.³³¹

26. 11. 2014 vydala Pracovní skupina čl. 29 Návod pro implementaci rozsudku Google Spain.³³² V něm doporučila řešení několika praktických problémů souvisejících s uváděním závěrů rozsudku do praxe, a zároveň připojila demonstrativní výčet kritérií, která by měli správci údajů při rozhodování o jednotlivých žádostech zvažovat.³³³ Tato

³²⁹ The Advisory Council to Google on the Right to be Forgotten [online]. [vid. 2019-03-20]. Dostupné z: <https://archive.google.com/advisorycouncil/>

³³⁰ RIPPELOVÁ, Jiřina. „Právo být zapomenut“ ve světle kontrolní praxe Úřadu. *Informační bulletin ÚOOÚ* [online]. 2015(1). Dostupné z: <https://www.uouu.cz/1-2015/ds-3365>

³³¹ RIPPELOVÁ, Jiřina. „Právo být zapomenut“ ve světle kontrolní praxe Úřadu. *Informační bulletin ÚOOÚ* [online]. 2015(1). Dostupné z: <https://www.uouu.cz/1-2015/ds-3365>

³³² Pracovní skupina čl. 29 - 14/EN, WP 225: Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on „Google Spain and Inc v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) and Mario Costeja González“ C-131/12, 26. 11. 2014 [online]. [vid. 2019-03-18]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp225_en.pdf

³³³ Např. Je žadatel fyzickou osobou? Hraje roli ve veřejném životě či je osobou veřejně známou? Je žadatel osobou mladistvou? Jsou osobní údaje přesné, podstatné a nezbytné? Jde o údaje citlivé ve smyslu čl. 8 Směrnice 95/46/ES? Jsou osobní údaje aktuální? Za jakých okolností byly údaje původně zveřejněny? Viz Pracovní skupina čl. 29 -

kritéria se víceméně shodují s kritérii, která ve své Závěrečné zprávě považoval za relevantní také Poradní sbor společnosti Google pro právo být zapomenut.³³⁴

Některá z praktických doporučení Pracovní skupiny čl. 29 nebyla společností Google respektována, a následně se stala předmětem sporů mezi touto společností a mezi orgány ochrany osobních údajů členských zemí EU. Nejvýraznější je přitom spor o „územní působnost“ (či spíše její projevy ve virtuálním prostředí internetu) práva být zapomenut mezi francouzským orgánem ochrany osobních údajů, Commission nationale de l'informatique et des libertés (dále též „CNIL“), a společností Google, který se stal předmětem předběžné otázky podané k SDEU ve věci C-507/17³³⁵ (viz níže).

V rozporu s Návodem Pracovní skupiny čl. 29³³⁶ je také postup společnosti Google spočívající v upozorňování zdrojových stránek na jejich odstranění ze seznamu výsledků.³³⁷ Společnost sice neuvádí jméno žadatele (a tedy z *jakého* seznamu výsledků byl odkaz na zdrojovou stránku odstraněn), avšak např. v případě článků věnovaných jediné konkrétní osobě není problém totožnost žadatele o zapomenutí vypátrat. Uvedená praxe může vést také např. k uveřejnění článku o odstranění původního odkazu, jako se to stalo v případě posuzovaném britským orgánem ochrany osobních údajů v srpnu roku 2015.³³⁸ Co víc – tyto následné články již společnost Google odmítla odstranit, neboť se týkaly aktuálního tématu, tedy aplikace práva být zapomenut.³³⁹ Dle Pracovní skupiny čl. 29 může nicméně kontakt zdrojové internetové stránky ze strany společnosti Google být ve výjimečných případech legitimní, a to tehdy, je-li nezbytné získat více informací o posuzovaném případě.³⁴⁰

14/EN, WP 225: Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on „Google Spain and Inc v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) and Mario Costeja González” C-131/12, 26. 11. 2014 [online]. [vid. 2019-03-18]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp225_en.pdf. s. 13-20.

³³⁴ The Advisory Council to Google on the Right to be Forgotten - The Final Report [online]. [vid. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://archive.google.com/advisorycouncil/advisement/advisory-report.pdf>

³³⁵ *Řízení před Soudním dvorem Evropské unie o žádosti ze dne 29. 9. 2017, věc C-507/17*

³³⁶ Pracovní skupina čl. 29 - 14/EN, WP 225: Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on „Google Spain and Inc v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) and Mario Costeja González” C-131/12, 26. 11. 2014 [online]. [vid. 2019-03-18]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp225_en.pdf. s. 10.

³³⁷ European privacy requests Search removals FAQs - Transparency Report Help Center [online]. [vid. 2019-03-20]. Dostupné z: <https://support.google.com/transparencyreport/answer/7347822?hl=en>

³³⁸ INFORMATION COMMISSIONER'S OFFICE. *Data Protection Act of 1998 | Supervisory Powers of the Information Commissioner | Enforcement Notice, 18. 8. 2015* [online]. Dostupné z: <https://www.pdpjournals.com/docs/88469.pdf>

³³⁹ Information Commissioner's Office nařídil společnosti Google odkazy na tyto články odstranit.

³⁴⁰ Pracovní skupina čl. 29 - 14/EN, WP 225: Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on „Google Spain and Inc v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) and

Dle průběžně aktualizované Zprávy společnosti Google k Odstranění z vyhledávání na základě evropských předpisů na ochranu soukromí³⁴¹ obdržela společnost v době od zprovoznění výše uvedeného formuláře celkem 786 514 žádostí o odstranění celkem 3 044 956 odkazů. Od uživatelů v České republice pak společnost Google obdržela celkem 7 814 žádostí o odstranění celkem 44 280 odkazů. Na celoevropské úrovni došlo za stejnou dobu k odstranění 44,3 % požadovaných odkazů. Čeští uživatelé jsou o něco úspěšnější – v rámci jejich žádostí bylo odstraněno celkem 49,5 % požadovaných odkazů. Od ledna 2016 zveřejňuje společnost Google také kategorie internetových stránek s obsahem, o jehož odstranění bylo žádáno,³⁴² i kategorie obsahu, o jehož odstranění bylo žádáno.³⁴³

4.3. Právo být zapomenut v GDPR a adaptačním zákoně

Záměr implementovat explicitní úpravu práva být zapomenut v rámci reformy evropské právní ochrany osobních údajů byl jednoznačně stvrzen dne 25. 1. 2012, kdy byl představen Návrh GDPR,³⁴⁴ jehož součástí byl mj. čl. 17, nadepsaný „*právo být zapomenut a právo na výmaz*“. V zájmu unifikace právní úpravy ochrany osobních údajů napříč členskými státy byla tedy zvolena forma přímo účinného nařízení, a to především s ohledem na zpravidla přeshraniční charakter poskytování služeb na internetu.

Finální verze GDPR byla schválena dne 27. 4. 2016 a nabyla platnosti dne 24. 5. téhož roku. (čl. 99 odst. 1). Účinnosti nabylo GDPR dne 25. 5. 2018, aniž by ovšem v České republice existovala adaptační úprava (příslušný sněmovní tisk³⁴⁵ byl – ve znění pozměňovacích návrhů Senátu – Poslaneckou sněmovnou schválen dne 12. 3. 2019).

Účinné znění čl. 17 GDPR nese nadpis „*Právo na výmaz („právo být zapomenut“)*“, který nasvědčuje tomu, že GDPR pojímá právo být zapomenut široce a zahrnuje do něj jak právo být zapomenut v užším smyslu, tak i právo na výmaz.

Mario Costeja González" C-131/12, 26. 11. 2014 [online]. [vid. 2019-03-18]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp225_en.pdf. s. 10.

³⁴¹ Odstranění z vyhledávání na základě evropských předpisů na ochranu soukromí – Google Transparency Report [online]. [vid. 2019-03-20]. Dostupné z: <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?hl=cs>

³⁴² 11,6 % - Sociální média; 16,8 % - Adresáře; 18,7 % - Zprávy; 50,4 % - Různé.

³⁴³ 4,4 % - Jiné; 5,6 % - Osobní údaje; 6,1% - Přechín v zaměstnání; 6,2 % - Trestný čin; 7,0 % - Vlastní obsah; 13,2 % - Různé; 14,0 % - Jméno nenalezeno; 17,9 % - Informace o zaměstnání; 25,6 % - Nedostatek informací.

³⁴⁴ *Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně údajů) COM/2012/011 (COD)* [online]. [vid. 2018-09-25]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A52012PC0011>

³⁴⁵ *Sněmovní tisk č. 138 z 8. volebního období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR - Vládní návrh zákona o zpracování osobních údajů* [online]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=138&o=8>

Základem čl. 17 je (v prvním odstavci upravené) právo subjektu údajů na to, aby správce bez zbytečného odkladu vymazal osobní údaje, které se daného subjektu údajů týkají, a jemu odpovídající povinnost správce osobní údaje bez zbytečného odkladu vymazat – to samozřejmě za splnění určitých podmínek stanovených v čl. 17 odst. 1 písm. a) – f), a zároveň není-li možné uplatnit jednu z výjimek stanovených v čl. 17 odst. 3.

Podmínky pro výmaz osobních údajů jsou následující:

- a) Osobní údaje již nejsou potřebné pro účely, pro které byly shromážděny nebo jinak zpracovány. V této souvislosti je třeba poznamenat, že povinnost správce osobních údajů odstranit již nepotřebné osobní údaje je obecně stanovena v čl. 5 odst. 1 písm. e) GDPR. Čl. 17 odst. 1 písm. a) tedy pouze dává subjektu údajů do ruky nástroj, jak se může splnění této povinnosti vlastním jednáním domáhat.
- b) Subjekt údajů odvolá souhlas, na jehož základě byly osobní údaje zpracovány, a neexistuje žádný další právní důvod zpracování. Oproti Směrnici 95/46/ES je tedy v GDPR explicitně stanoveno, že zpětvzetí souhlasu subjektu údajů se zpracování osobních údajů vede též k odstranění již shromážděných údajů. Též v tomto případě se jedná o úpravu povinnosti správce, která je mu v GDPR již obecně stanovena, a to prostřednictvím čl. 5 odst. 1 písm. a). (Odvoláním souhlasu za situace, kdy byl jediným právním důvodem zpracování osobních údajů, se tedy správce dostane do rozporu se zásadou zákonnosti zpracování údajů).
- c) Subjekt údajů vznesl námitku proti zpracování dle čl. 21 odst. 1 GDPR a neexistují žádné převažující oprávněné důvody pro zpracování, nebo subjekt údajů vznesl námitku proti zpracování dle čl. 21 odst. 2 GDPR, tedy pro účely přímého marketingu (v kterémžto případě se vyvažování zájmů subjektu údajů a zájmů pro zpracování neuplatní).
- d) Jsou-li osobní údaje zpracovány protiprávně (tedy v rozporu s GDPR, jakož i s jakýmkoli dalšími předpisy EU či členského státu).
- e) Výmaz osobních údajů vyplývá z povinnosti stanovené v právu EU nebo členského státu, které se na správce vztahuje.
- f) Jde-li o osobní údaje dítěte, které byly shromážděny v souvislosti s nabídkou služeb informační společnosti dle čl. 8 GDPR.

Podrobnějšího rozboru si zaslouhuje podmínka výmazu dle čl. 17 odst. 1 písm. c), která svou provázaností s institutem práva na námitku nejvíce navazuje na právo být zapomenut v podobě, v jaké jej SDEU našel již ve Směrnici 95/46/ES.

Čl. 21 odst. 1 stanoví právo subjektu údajů kdykoli vznést z důvodů týkajících se jeho konkrétní situace námitku proti zpracování osobních údajů, které se ho týkají, a které jsou zpracovávány na základě právního titulu oprávněného zájmu (správce údajů nebo třetích osob) či plnění úkolů prováděných ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci. Vznese-li tedy subjekt údajů námitku proti zpracování svých osobních údajů dle čl. 21 odst. 1 a zároveň s ní uplatní právo být zapomenut dle čl. 17 odst. 1 písm. c), bude nezbytné přikročit k vyvažování jeho zájmů na likvidaci osobních údajů a oprávněných zájmů správce údajů na jejich zpracování. Kritéria tohoto vyvažování se přitom nebudou podstatným způsobem lišit od kritérií, která praxe postupně vytváří v souvislosti s posuzováním práva být zapomenut dle Směrnice 95/46/ES, jak jej vyložil SDEU ve svém rozsudku Google Spain. Do doby, než správce prokáže závažné oprávněné důvody pro zpracování, které převažují nad zájmy nebo právy a svobodami subjektu údajů, nesmí osobní údaje dále zpracovávat.

Čl. 17 odst. 3 GDPR nicméně stanoví poměrně široký okruh výjimek, které mohou uplatnění práva být zapomenut vyloučit. Tyto výjimky zahrnují nezbytnost zpracování: pro výkon práva na svobodu projevu a informace; pro splnění právních povinností či úkolu prováděného ve veřejném zájmu či při výkonu veřejné moci; pro účely archivace ve veřejném zájmu a pro účely vědeckého či historického výzkumu či pro účely statistické; pro určení výkonu nebo obhajobu právních nároků; a z důvodů veřejného zájmu v oblasti veřejného zdraví.

Dle čl. 17 odst. 2 GDPR ukládá správci, který osobní údaje zveřejnil (a následně mu vznikla povinnost je dle čl. 17 odst. 1 vymazat), přijmout přiměřené kroky k tomu, aby informoval správce, kteří tyto zveřejněné osobní údaje zpracovávají, že je subjekt údajů žádá, aby vymazali veškeré odkazy na tyto osobní údaje včetně jejich kopií.

Nakonec je třeba zmínit v čl. 85 odst. 1 GDPR stanovenou povinnost členských států uvést prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů právo na ochranu osobních údajů dle GDPR do souladu s právem na svobodu projevu a informací, včetně zpracování pro novinářské účely a pro účely akademického, uměleckého či literárního projevu.

K tomu má v dohledné době dojít prostřednictvím nového zákona o zpracování osobních údajů,³⁴⁶ konkrétně jeho ustanovení § 17 – 23. Jejich primárním cílem bylo dle důvodové zprávy zachovat v podstatě ve vztahu k novinářskému, akademickému, uměleckému a literárnímu projevu dosavadní stav. Významný je v tomto ohledu především § 20 odst. 1, který pro případ uplatnění práva být zapomenut ve vztahu k osobním údajům zpracovávaným pro zmíněné typy projevů zásadně stanoví postup podle jiných právních předpisů, přičemž v poznámce pod čarou odkazuje na § 82 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, § 10 an. zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů, a na § 35 an. zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Z hlediska práva být zapomenut je třeba poukázat též na § 22 navrhovaného zákona o zpracování osobních údajů, který stanoví omezení práva na námitku dle čl. 21 odst. 1 GDPR ve vztahu k osobním údajům zpracovávaným v rámci novinářské činnosti či akademického, uměleckého a literárního projevu. Taková námitka musí být totiž vznesena vůči konkrétnímu zpřístupnění nebo uveřejnění osobních údajů; návrh zákona zároveň stanoví subjektu údajů povinnost uvést konkrétní důvody nasvědčující tomu, že v daném případě oprávněný zájem na ochraně jeho práv a svobod převažuje nad zájmem na zpřístupnění a uveřejnění jeho osobních údajů. Oproti obecné úpravě práva na námitku v čl. 21 odst. 1 GDPR je správce povinen zpřístupnění a uveřejnění osobních údajů subjektu ukončit teprve tehdy, když subjekt údajů osvědčí vlastní převažující zájem.

V poslední řadě je třeba zmínit ustanovení § 23 navrhovaného zákona o zpracování osobních údajů, které stanoví obecné výjimky z právní úpravy práva být zapomenut a práva na námitku v kontextu novinářské činnosti či akademického, uměleckého a literárního projevu. Čl. 17 a čl. 21 GDPR (*inter alia*) se podle něj nepoužijí, použijí přiměřeně nebo se použijí s odloženým účinkem, je-li takový postup potřebný ke splnění účelu zpracování v těchto činnostech a nepovede-li takový postup pravděpodobně k vysokému riziku pro oprávněné zájmy subjektu údajů.

³⁴⁶ Sněmovní tisk č. 138 z 8. volebního období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR - Vládní návrh zákona o zpracování osobních údajů [online]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=138&o=8>

Obzvláště v případě výjimek z práva na opravu, výmaz a omezení zpracování dle § 20 tedy zvolil zákonodárce rozsah snad až překvapivě široký. S ohledem na skutečnost, že ochrana soukromí poskytovaná právními předpisy, na něž uvedené ustanovení v poznámce pod čarou odkazuje, je zřetelně užší, než ochrana poskytovaná právními předpisy na ochranu osobních údajů, a s přihlédnutím ke (v GDPR upravenému) korektivu v podobě vyvažování v konfliktu stojících zájmů [čl. 17 odst. 1 písm. c) a čl. 21 odst. 1, jakož i čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR], je otázkou, zda se zákonodárce nevychýlil až příliš směrem k ochraně novinářské činnosti a akademického, uměleckého a literárního projevu. Uvedené výjimky, resp. celý soubor ustanovení § 17 – 23 navrhovaného zákona o zpracování osobních údajů přitom podléhá dle čl. 85 odst. 3 GDPR povinnosti notifikace Evropské komisi. V každém případě by měly mít subjekty údajů i nadále možnost usilovat přinejmenším o to, aby byly odkazy na novinářské články (či případně akademické práce či umělecká a literární díla) odstraněny z výsledků vyhledávání internetových vyhledavačů. Zda tomu tak ovšem opravdu bude, je předmětem jednoho z případů, o nichž by měl v dohledné době SDEU rozhodovat, a které jsou rozebrány v následující podkapitole.

4.4. Další případy týkající se práva být zapomenut před SDEU

4.4.1. Rozsudek SDEU ve věci Manni

Dne 9. 3. 2017 vynesl SDEU rozsudek ve věci C-398/15,³⁴⁷ který lze považovat za první rozhodnutí navazující na rozsudek Google Spain a upřesňující v něm stanovená práva a povinnosti, a to konkrétně v kontextu obchodních rejstříků. Žalobce v původním řízení se totiž domáhal výmazu (nebo alespoň anonymizace) svých údajů z obchodního rejstříku, v němž byl mj. zapsán jako jediný jednatel a likvidátor obchodní společnosti, u níž došlo v roce 1992 k prohlášení úpadku a která po ukončení likvidace v roce 2005 zanikla.

SDEU v dané věci uvedl, že účelem obchodních rejstříků je mj. zajištění ochrany zájmů a právní jistoty třetích osob ve vztahu k obchodním společnostem, a to obzvláště k obchodním společnostem kapitálovým, které třetím osobám poskytují jako záruku pouze své obchodní jmění. V zájmu zajištění tohoto účelu je třeba, aby měly tyto třetí osoby přístup též k údajům o osobách s danými obchodními společnostmi spojenými. Tato potřeba může přitom trvat ještě i dlouho po zániku společnosti, stejně tak jako práva

³⁴⁷ *Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 9. 3. 2017, věc C-398/15*

a právní vztahy týkající se této společnosti. S ohledem na různorodost právních úprav (mj. promlčecích lhůt) v jednotlivých členských státech pak není možné jednoznačně stanovit dobu od zániku obchodní společnosti, po jejímž uplynutí by zpracování souvisejících údajů (včetně osobních údajů osob se společností spojených) již nebylo nezbytné ke splnění uvedeného účelu ve smyslu čl. 6 odst. 1 písm. e) Směrnice 95/46/ES.

S ohledem na uvedené SDEU dovedl, že členské státy nemohou osobám, jejichž osobní údaje jsou v obchodních rejstřících vedeny, zaručit „*právo zásadně dosáhnout po určité době od likvidace dotyčné společnosti výmazu jich se týkajících osobních údajů, které byly zapsány do rejstříku [...], nebo blokace těchto údajů pro veřejnost*“.³⁴⁸

Že se v takových případech nejedná o nepřiměřený³⁴⁹ zásah do základních práv a svobod jednotlivců, především pak do jejich práva na soukromí a na ochranu osobních údajů, vyplývá dle SDEU ze skutečnosti, že obchodní rejstříky obsahují pouze omezený okruh osobních údajů, a že povinnosti zveřejnění těchto údajů jsou si fyzické osoby, které se dobrovolně rozhodnou účastnit se hospodářských vztahů prostřednictvím obchodních společností, vědomy.

SDEU tedy dovedl obecnou převahu zájmu na ochraně práv a právní jistoty třetích osob nad ochranou osobních údajů osob s obchodními společnostmi spojenými, zároveň ovšem nevyloučil konkrétní případy, kdy [ve smyslu čl. 14 písm. a) Směrnice 95/46/ES] bude z vážných a legitimních důvodů výsledek vyvažování opačný.

Otázkou zůstává, jak by případ dopadl za situace, pokud by se žalobce namísto obchodní komory vedoucí obchodní rejstřík domáhal odstranění osobních údajů přímo po společnosti specializující se na sběr a zpracování tržních informací a hodnocení rizik (v podstatě ratingové agentury), která pro účely vytvoření jeho profilu informace z obchodního rejstříku zpracovávala – právě tento profil byl přitom trnem v oku žalobce. SDEU ovšem v bodě 31 explicitně upozornil, že tohoto následného zpracování se původní řízení ani řízení o předběžných otázkách netýkalo.

4.4.2. Případ před SDEU ve věci G. C. a ostatní proti CNIL

Dne 10. ledna 2019 bylo vydáno stanovisko generálního advokáta Macieje Szpunara ve věci C-136/17 (G.C. a další proti CNIL).³⁵⁰ V té se SDEU bude ve vztahu k právu být

³⁴⁸ *Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 9. 3. 2017, věc C-398/15. Bod 56.*

³⁴⁹ *Ve vztahu ke zmíněným účelům, za jejichž dosažením jsou osobní údaje v obchodních rejstřících vedeny.*

³⁵⁰ *Stanovisko generálního advokáta Macieje Szpunara ze dne 10. 1. 2019, věc C-136/17*

zapomenut dle rozsudku Google Spain zabývat jednak problematikou citlivých osobních údajů ve smyslu čl. 8 Směrnice 95/46/ES, a dále otázkou, jaký význam by měly mít výjimky pro zpracování osobních údajů výlučně pro účely novinářské činnosti (nebo uměleckého či literárního projevu) dle čl. 9 Směrnice 95/46/ES z hlediska provozovatelů internetových vyhledávačů.

Podstatou prvního problému je otázka, zda se s ohledem na specifickou úlohu a činnost internetových vyhledávačů vztahuje na jejich provozovatele apriorní zákaz zpracovávat citlivé osobní údaje uvedené v čl. 8 odst. 1 a 5 Směrnice 95/46/ES také tehdy, když jsou tyto údaje uvedeny na indexované zdrojové stránce (kterou vyhledávač indexuje automaticky, aniž by měl povědomí o charakteru na ní obsažených údajů).

Na problémy, které by tento pohled na věc vyvolával, upozornil ve svém stanovisku ve věci C-131/12 již generální advokát Jääskinen, a to v souvislosti se svým výše rozebraným názorem, že internetové vyhledávače nelze považovat za správce údajů dle Směrnice 95/46/ES: *„Opačný názor by znamenal, že internetové vyhledávače jsou neslučitelné s unijním právem, což je závěr, který považuji za absurdní. Konkrétně, pokud by poskytovatelé služeb internetového vyhledávače byli považováni za správce osobních údajů uvedených na zdrojových internetových stránkách třetích osob, a pokud by některá z těchto stránek obsahovala ‚zvláštní kategorie údajů‘ uvedené v článku 8 směrnice [95/46/ES] (například osobní údaje prozrazující politické názory nebo náboženské přesvědčení nebo údaje týkající se zdraví nebo sexuálního života jednotlivců), činnost poskytovatele služeb internetového vyhledávače by se automaticky stala nezákonnou, pokud by nebyly splněny přísné podmínky stanovené v tomto článku pro zpracování takových údajů.“*³⁵¹

Generální advokát Szpunar ve svém stanovisku ve věci C-136/17 nicméně upozornil, že SDEU ve svém rozsudku opakovaně zdůraznil specifičnost činnosti internetových vyhledávačů i úlohy, kterou při šíření a zpřístupňování informací na internetu hrají.³⁵² Též čl. 8 Směrnice 95/46/ES je pak dle generálního advokáta v kontextu činnosti internetových vyhledávačů třeba vykládat s ohledem na jejich odpovědnost, pravomoci a možnosti. *„V tomto směru je třeba vyloučit použití čl. 8 odst. 1 směrnice 95/46 na provozovatele vyhledávače ex ante. Kontrola internetových stránek, na něž odkazují výsledky vyhledávání, ex ante nespadá do odpovědnosti ani do možností vyhledávače. [...] To*

³⁵¹ Stanovisko generálního advokáta Niila Jääskineny ze dne 25. 6. 2013, věc C-131/12. Bod 90.

³⁵² Viz např. body 38, 68, 81-84 rozsudku Google Spain.

znamená, že *žákazy a omezení stanovené v čl. 8 odst. 1 směrnice 95/46 se na vyhledávač mohou vztahovat pouze z důvodu zobrazení odkazů ve výsledcích vyhledávání, a tudíž pouze na základě žádosti o odstranění odkazu předložené subjektem údajů ve formě přezkumu prováděného ex post.*³⁵³

Generální advokát se nicméně zároveň domnívá, že provozovatel internetového vyhledávače je zásadně povinen žádosti o odstranění odkazu obsahujícího citlivé osobní údaje dle čl. 8 Směrnice 95/46/ES vyhovět vždy, bez nutnosti či možnosti ověřovat jiná hlediska, ovšem s výhradou výjimek stanovených touto směrnicí.³⁵⁴

Stěžejní je pak závěr generálního advokáta ohledně významu, který má při posuzování žádosti o odstranění odkazu ze seznamu výsledků vyhledávání hrát skutečnost, že na odkazované zdrojové stránce byla citlivá data zveřejněna výlučně pro účely novinářské činnosti (či příp. uměleckého nebo literárního projevu) dle čl. 9 Směrnice 95/46/ES. *„V takové situaci musí provozovatel vyhledávače poměřit právo na soukromí a právo na ochranu osobních údajů, která jsou chráněná podle článků 7 a 8 Listiny [základních práv Evropské unie], na straně jedné a právo veřejnosti na přístup k dotčeným informacím a svobodou projevu, jíž požívá osoba, která tyto informace zveřejnila, podle článku 11 Listiny [základních práv Evropské unie] na straně druhé.*³⁵⁵ V tom se generální advokát Szpunar zdánlivě rozchází s rozsudkem Google Spain, který v bodě 85 uvádí, že *„zpracování vydavatelem webové stránky, spočívající ve zveřejnění informací týkajících se fyzické osoby, lze případně uskutečnit ‚výlučně pro účely žurnalistiky‘, a těžit tedy na základě článku 9 směrnice [95/46/ES] z výjimek z požadavků uvedené směrnice, kdežto v případě zpracování skutečného provozovatelem vyhledávače tomu tak podle všeho není. Nelze tedy vyloučit, že za určitých okolností by subjekt údajů mohl práva [být zapomenut] uplatnit proti uvedenému provozovateli, avšak nikoli proti vydavateli dané webové stránky.*³⁵⁶ Generální advokát však uvedenou pasáž rozsudku Google Spain vykládá v tom smyslu, že čl. 9 Směrnice 95/46/ES není na činnost vyhledávačů použitelný přímo. Připouští ovšem možnost, že výjimka dle čl. 9 Směrnice 95/46/ES, která umožnila zpracování a zveřejnění

³⁵³ Stanovisko generálního advokáta Macieje Szpunara ze dne 10. 1. 2019, věc C-136/17. Body 54 a 56.

³⁵⁴ Generální advokát nicméně zároveň poznamenává, že některé z výjimek stanovených v čl. 8 odst. 2 Směrnice 95/46/ES jsou na vyhledávače použitelné spíše teoreticky než prakticky. Stanovisko generálního advokáta Macieje Szpunara ze dne 10. 1. 2019, věc C-136/17. Bod 77.

³⁵⁵ Stanovisko generálního advokáta Macieje Szpunara ze dne 10. 1. 2019, věc C-136/17. Bod 92.

³⁵⁶ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 5. 2014, věc C-131/12. Bod 85.

citlivých osobních údajů zdrojové stránce, „prozařuje“ též ke zpracování internetovým vyhledávačem, resp. k jeho hodnocení žádosti o odstranění odkazu na zdrojovou stránku.

4.4.3. Případ před SDEU ve věci Google proti CNIL

V již výše zmíněné věci C-507/17 se bude v dohledné době SDEU zjednodušeně řečeno zabývat územní působností (v míře, v jaké o ní lze na internetu hovořit) práva být zapomenut dle Směrnice 95/46/ES, a ostatně i dle GDPR. Podstatou případu je již dlouhodobý spor CNIL se společností Google ohledně rozsahu, v němž má k odstraňování odkazů v rámci úspěšné žádosti o zapomenutí dojít, a to z hlediska okruhu lokálních domén vyhledávače Google (.eu, .cz, .com...). Společnost Google zpočátku smazávala odkazy ze seznamu výsledků výhradně z lokálních domén členských států Evropské unie. V létě roku 2015 ji však CNIL vyzval k tomu, aby na základě úspěšné žádosti začala smazávat odkazy ze všech jazykových verzí vyhledávače.³⁵⁷ To společnost Google zprvu odmítla,³⁵⁸ v březnu roku 2016 se však pokusila o kompromis spočívající v tzv. geoblokaci odkazů určených k odstranění na základě úspěšné žádosti, a to v závislosti na lokalitě, z níž bylo vyhledávání uskutečněno (k jejímuž určení dochází např. prostřednictvím I. P. adresy vyhledávajícího).³⁵⁹ Uvedený kompromis nicméně CNIL neuspokojil. Dne 10. 3. 2016 tak uložil společnosti Google pokutu ve výši 100 000 EUR, proti níž se společnost Google odvolala k francouzské Státní radě. Ta následně položila SDEU sérii předběžných otázek.³⁶⁰

Dopad řešení dané problematiky je z pochopitelných důvodů dalekosáhlý. Pokud by dal SDEU za pravdu názoru CNIL, v podstatě by tím vyslovil, že povinnosti vyplývající provozovateli vyhledávače z právního řádu jedné země mohou ovlivnit podobu internetu pro uživatele po celém světě. To se může zdát být ještě víceméně přijatelné v případě povinnosti odstranit odkaz ze seznamu výsledků vyhledávání za účelem ochrany soukromí a osobních údajů. Co když se ale např. Čínská lidová republika rozhodne odstranit

³⁵⁷ CNIL orders Google to apply delisting on all domain names of the search engine | CNIL [online]. [vid. 2019-03-21]. Dostupné z: <https://www.cnil.fr/en/cnil-orders-google-apply-delisting-all-domain-names-search-engine>

³⁵⁸ Implementing a European, not global, right to be forgotten. *Google Europe Blog* [online]. [vid. 2019-03-21]. Dostupné z: <https://europe.googleblog.com/2015/07/implementing-european-not-global-right.html>

³⁵⁹ Adapting our approach to the European right to be forgotten. *Google* [online]. 4. březen 2016 [vid. 2019-03-21]. Dostupné z: <https://www.blog.google/around-the-globe/google-europe/adapting-our-approach-to-european-rig/>

³⁶⁰ *Řízení před Soudním dvorem Evropské unie o žádosti ze dne 29. 9. 2017, věc C-507/17*

z internetu v globálním měřítku všechny zmínky o masakru na náměstí Nebeského klidu?³⁶¹

Zdá se, že podobný pohled na věc zaujal generální advokát Maciej Szpunar ve svém stanovisku ze dne 10. 1. 2019.³⁶² V něm uvedl, že z hlediska rozsahu povinnosti odstranit odkazy ze seznamu vyhledávání musí hrát roli lokalita, ze které je hledání prováděno. Jinými slovy – vyhledávání provedené mimo hranice EU by odstraněním odkazů na základě Směrnice 95/46/ES nemělo být (až na zcela výjimečné případy) ovlivněno. Dle rozsudku Google Spain musí být základní práva a svobody subjektu údajů, konkrétně právo na soukromí a na ochranu osobních údajů dle čl. 7 a 8 LZPEU, váženy proti legitimnímu zájmu uživatelů internetu na přístup k informacím (který je součástí svobody projevu a informací dle čl. 11 LZPEU). Tento zájem se přitom bude těžko hodnotit na globální úrovni, neboť se zpravidla bude stát od státu lišit.

Na základě těchto úvah doporučil generální advokát, aby v případě úspěšné žádosti o zapomenutí byly odkazy z výsledků vyhledávání odstraňovány ze všech jazykových verzí vyhledávače, avšak pouze ve vztahu k osobám, které vyhledávání činí z území členské země EU. V podstatě tedy doporučuje stávající praxi „geoblokace“, kterou vyhledávač Google uplatňuje již od března roku 2019. Zda se SDEU k názorům generálního advokáta přikloní, se možná v již relativně brzké době uvidí.

³⁶¹ How China has censored words relating to the Tiananmen Square anniversary. *Public Radio International* [online]. [vid. 2019-03-21]. Dostupné z: <https://www.pri.org/stories/2016-06-03/how-china-has-censored-words-relating-tiananmen-square-anniversary>

³⁶² Stanovisko generálního advokáta Macieje Szpunara ze dne 10. 1. 2019, věc C-507/17

Závěr

Ve své knize *Code: And Other Laws of Cyberspace* představil Lawrence Lessig koncept regulace lidského chování pohledem tzv. patetického bodu.³⁶³ Jeho život a možnosti jednání jsou omezeny čtyřmi regulačními silami - sociálními normami, trhy, technologiemi (v širokém slova smyslu) a právem. Tyto čtyři svébytné síly působí všechny současně, byť každá ve větší či menší míře. Zároveň se ovlivňují mezi sebou. Právo tedy může stanovit závazná pravidla chování, která se postupem času stanou obecně přijímanými sociálními normami. Trhy mohou diktovat, jakým směrem se bude ubírat technologický vývoj. A technologický vývoj může proměnit sociální normy chování a narušit efektivitu právní regulace.

Právě konkrétní projev posledního ze zmíněných příkladů je předmětem této diplomové práce. Jak jsem se pokusil stručně nastínit v první kapitole, vývoj komunikačních technologií posledních let narušil odvěké mechanismy soukromí a zapomínání a s nimi spojené sociální normy. Existující právní instituty práva na soukromí, zaručujícího mimo jiné ochranu informačnímu aspektu soukromí, nebyly (v podobě, v níž bývaly tradičně interpretovány a aplikovány) těmto technologickým změnám uzpůsobeny. Výklad individuálních a celospolečenských funkcí soukromí a zapomínání ve druhé kapitole pak měl upozornit na potenciální nebezpečí, která mohou z neregulovaného technologického vývoje na poli komunikačních technologií plynout pro život v moderních, demokratických společnostech, resp. pro jejich existenci vůbec.

Právo být zapomenut představuje dle mého názoru první svébytný nástroj, jenž právo dává jednotlivcům k dispozici pro účely ochrany informačního aspektu jejich soukromí v kontextu současného stavu komunikačních technologií. Jako takové se samozřejmě neobejde bez určitých problémů či „porodních bolestí“, z nichž některé by měl v dohledné době pomoci vyřešit Soudní dvůr Evropské unie. Vzdor těmto problémům však právo být zapomenut nepochybně představuje poměrně efektivní a snadno vymahatelný způsob, jak vykonávat alespoň základní kontrolu nad vlastními soukromými informacemi (resp. nad vlastním veřejným obrazem) v prostředí internetu.

³⁶³ LESSIG, Lawrence. *Code: And Other Laws of Cyberspace*. Version 2.0. New York: Basic Books, 2006. ISBN 978-0-465-03914-2. s. 121.

Nelze přitom vyloučit, že hrozby, které technologický vývoj představuje pro naše soukromí a zapomínání, budou v průběhu času efektivně vyřešeny prostřednictvím resp. v kombinaci se zbývajcími třemi regulačními silami.

Především ve Spojených státech amerických nabývají na popularitě obchodní společnosti nabízející svým zákazníkům profesionální regulaci veřejného obrazu, který lze o nich získat prostřednictvím internetových vyhledávačů.³⁶⁴ Nejde přitom o PR společnosti dohlížející na celkovou „image“ či „brand“, jejichž služeb využívají nejrůznější celebrity, nýbrž spíše o technologicky zaměřené firmy schopné ovlivnit algoritmus vyhledávání s cílem upozadit výsledky nepříznivé pro zákazníka, a naopak vyzdvihnout výsledky pro něj příznivé (a případně tyto výsledky, resp. korespondující webové stránky, nejprve vytvořit). Kýženým cílem se tedy toto tržní řešení od práva být zapomenut nijak podstatně neliší³⁶⁵ - na rozdíl od práva být zapomenut nicméně zůstává s ohledem na vysoké ceny³⁶⁶ běžným uživatelům nedostupné.

Také technologie jde – byť zatím ve velice omezené míře – vstříc poptávce po větším soukromí, a to např. prostřednictvím možností šifrování komunikace (které však slouží primárně k ochraně soukromí před sledováním ze strany veřejné moci). Zvláště v posledních letech nabyla na popularitě aplikace Snapchat, k jejímž základním funkcím patří mazání zaslaných příspěvků po jejich zhlédnutí druhou stranou. Mayer-Schönberger navrhuje zavedení obdobného řešení pokud možno pro všechna data prostřednictvím možnosti nastavit jejich expirační lhůtu.³⁶⁷ Zjevná nevýhoda takového ambiciózního a technicky poměrně náročného řešení samozřejmě spočívá ve skutečnosti, že zvýšenou kontrolu nad soukromými informacemi poskytuje pouze v situacích, kdy se jejich původce shoduje s jejich subjektem.

Nakonec nelze vyloučit ani to, že se společnost technologickému vývoji přirozeně přizpůsobí. K tomu může dojít jednak kognitivní proměnou na celospolečenské úrovni, která by změnila náš přístup k soukromým informacím druhých a naučila nás vnímat je v odpovídající perspektivě např. se zohledněním času, který od doby jejich původní

³⁶⁴ RONSON, Jon. *So You've Been Publicly Shamed*. New York City: Riverhead Books, a member of Penguin Group (USA), 2015. ISBN 978-1-59448-713-2. s. 205.

³⁶⁵ Zvláště od jeho „deindexační“ varianty ve stříhu rozsudku Google Spain.

³⁶⁶ RONSON, Jon. *So You've Been Publicly Shamed*. New York City: Riverhead Books, a member of Penguin Group (USA), 2015. ISBN 978-1-59448-713-2. s. 220.

³⁶⁷ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 175.

relevance uběhl.³⁶⁸ Otázkou nicméně je, jak dlouho by taková proměna mohla trvat, a zda je vůbec pravděpodobná. Behaviorální výzkum ukazuje na tendenci našich mozků připisovat negativním informacím větší váhu, než informacím pozitivním.³⁶⁹ Hluboko zakořeněné jsou též naše problémy adekvátně zohlednit plynutí času při zpětném hodnocení událostí a vzpomínek.³⁷⁰ Jiné přizpůsobení sociálních norem může spočívat též v proměně našeho chování na internetu. danah boyd [sic] uvádí příklady strategií, které především mladí lidé užívají, aby si navzdory aktivní participaci na životě internetových komunit uchovali vlastní soukromí, např. strategii vyjadřování se skrze obecné fráze, jejichž skutečný význam je zřejmý pouze osobám znalým příčinného kontextu.³⁷¹ boyd tuto strategii nazývá „omezení přístupu k interpretaci“ (oproti omezení přístupu k informacím). Zdá se však, že informace, jejichž skutečný obsah závisí na velmi specifickém kontextu, je tím spíše náchylná k nežádoucí dekontextualizaci. Jiné strategie zmiňované danah boyd se zas až nebezpečně blíží autocenzuře, o níž byla řeč ve druhé kapitole.

Domnívám se tedy, že uspokojivé, efektivní a obecně dostupné řešení ztráty kontroly nad informačním sebeurčením prostřednictvím trhů, technologií či sociálních norem je pravděpodobně stále v nedohlednu. Za daných okolností považuji za správné a žádoucí, že právo nabídko řešení v podobě práva být zapomenut, jakkoli se může zdát být hrubou záplatou s řadou sporných aspektů. Oproti zmíněným alternativám má totiž právo být zapomenut (v konceptuální rovině, ale i v podobě implementované prostřednictvím GDPR ve spojení s rozsudkem Google Spain) několik nesporných výhod.

V první řadě k nim patří relativně snadná aplikace ze strany subjektů osobních údajů. Ačkoli skutečnost, že se má jednotlivec usilující o odstranění svých soukromých informací v první řadě obrátit na správce, s sebou nese i některé nezanedbatelné problémy,³⁷² zároveň činí právo být zapomenut dostupnější (byť i jen z psychologického hlediska), než kdyby bylo nezbytné obracet se rovnou na správní orgány či dokonce soudy.

³⁶⁸ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 156.

³⁶⁹ BAUMEISTER, Roy F., BRATSLAVSKY, Ellen, FINKENAUER, Catrin a VOHS, Kathleen D. Bad is stronger than good. *Review of General Psychology* [online]. 2001, 5(4), 323–370. ISSN 1089-2680. Dostupné z: doi:10.1037//1089-2680.5.4.323

³⁷⁰ MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5. s. 119.

³⁷¹ BOYD, danah. Dear voyeur, meet flâneur... Sincerely, social media. *Surveillance & Society*. 2011, 8(4), 505.

³⁷² Především přesun rozhodovacích pravomocí na soukromé subjekty, a – v případě žádostí o výmaz uplatněných u internetových vyhledávačů – s tím související znevýhodněné postavení provozovatelů zdrojových stránek, kteří až na výjimečné případy nemohou proces rozhodování o oprávněnosti žádosti o výmaz ovlivnit...

Ve čtvrté kapitole shrnuté statistiky o uplatňování práva být zapomenut u společnosti Google dle mého názoru tento závěr potvrzují. V případě neúspěchu má pak samozřejmě žadatel možnost obrátit se na správní orgán ochrany osobních údajů, a nakonec i na orgány moci soudní. Stěžejní roli hraje též bezplatnost a relativní nenáročnost podání žádosti o odstranění informací ke správci údajů.

Významnou výhodou (oproti např. expiračním lhůtám soukromých dat navrhovaným Mayer-Schönbergerem) je též možnost usilovat o odstranění soukromých informací, jejichž původcem je osoba odlišná od jejich subjektu. Pouze toto široké pojetí umožňuje jednotlivcům efektivní výkon určité retroaktivní kontroly nad vlastním informačním sebeurčením, čímž snižuje potřebu prospektivní opatrnosti v jejich projevech a jednání. Právě tlumící efekt technologického vývoje na svobodu projevu (prostřednictvím proměn soukromí a zapomínání) představuje jedno z největších nebezpečí tohoto vývoje.

Z toho hlediska je pak třeba vnímat také často zdůrazňovaný konflikt práva být zapomenut se svobodou projevu. Ačkoli v jednotlivých případech ke konfliktu obou práv jistě docházet bude (tedy s výjimkou situací, kdy bude žadatel usilovat o odstranění soukromých informací, jichž je zároveň původcem), skutečností zůstává, že efektivní ochrana informačního aspektu soukromí, k níž právo být zapomenut nesporně přispívá, je zároveň jednou z podmínek skutečné svobody projevu.

Právo být zapomenut dává tedy jednotlivci – při absenci některé ze stanovených výjimek, jako je projev výlučně za účelem novinářské činnosti či projev umělecký nebo literární, a při absenci jiných převažujících zájmů a práv – snadno dostupnou možnost, jak určovat, kdo bude mít k informacím o něm přístup a na jak dlouho, resp. určovat, *kdo a kdy už* k jeho soukromým informacím přístup mít nemá. Možnost, kterou předtím právě vývoj informačních a komunikačních technologií podstatným způsobem zúžil.

Seznam zkratek

AEPD	Agencia Española de Protección de Datos
CNIL	Commission nationale de l'informatique et des libertés
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EU	Evropská unie
EÚLP	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
GDPR	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES
LZPEU	Listina základních práv Evropské unie
LZPS	Listina základních práv a svobod
MPOPP	Mezinárodní pakt o občanských a politických právech
Rozsudek Google Spain	Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 5. 2014 ve věci C-131/12, Google Spain SL a Google Inc. v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
Směrnice 95/46/ES	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů
Úmluva 108	Úmluva Rady Evropy č. 108/1981 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat
ZOOÚ	Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- ALLEN, Anita L. Dredging up the Past: Lifelogging, Memory, and Surveillance. *University of Chicago Law Review*. 2008, **75**, 47–74.
- AMBROSE, Meg Leta a AUSLOOS, Jef. The right to be forgotten across the pond. *Journal of Information Policy*. 2013, **3**, 1–23.
- ASH, Timothy Garton. *Free Speech: Ten Principles for a Connected World*. Londýn: Atlantic Books, 2016. ISBN 978-1-84887-092-5.
- AUSLOOS, Jef. The 'Right to be Forgotten' – Worth remembering? *Computer Law & Security Review*. 2012, **28**(2), 143–152. ISSN 0267-3649.
- BANNON, Liam J. Forgetting as a feature, not a bug: the duality of memory and implications for ubiquitous computing. *CoDesign*. 2006, **2**(1), 3–15. ISSN 1571-0882, 1745-3755.
- BARTOLINI, Cesare a SIRY, Lawrence. The right to be forgotten in the light of the consent of the data subject. *Computer Law & Security Review* [online]. 2016, **32**(2), 218–237. ISSN 0267-3649. Dostupné z: doi:10.1016/j.clsr.2016.01.005
- BAUMEISTER, Roy F., BRATSLAVSKY, Ellen, FINKENAUER, Catrin a VOHS, Kathleen D. Bad is stronger than good. *Review of General Psychology* [online]. 2001, **5**(4), 323–370. ISSN 1089-2680. Dostupné z: doi:10.1037//1089-2680.5.4.323
- Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona*. Český ekumenický překlad. 3. přepracované vydání. Praha: Česká biblická společnost, 1993.
- BJORK, Robert A. Positive forgetting: The noninterference of Items intentionally forgotten. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*. 1970, **9**(3), 255–268. ISSN 00225371.
- BLANCHETTE, Jean-François a JOHNSON, Deborah G. Data retention and the panoptic society: The social benefits of forgetfulness. *The Information Society*. 2002, **18**(1), 33–45.
- BORGES, Jorge Luis. Babylónská knihovna. In: Jorge Luis BORGES *Spisy I*. Praha: Argo, 2009. ISBN 978-80-257-0146-1.
- BORGES, Jorge Luis. Funes, muž se zázračnou pamětí. In: Jorge Luis BORGES *Spisy I*. Praha: Argo, 2009. ISBN 978-80-257-0146-1.
- BOYD, danah. Dear voyeur, meet flâneur... Sincerely, social media. *Surveillance & Society*. 2011, **8**(4), 505.
- CARBONE, Chelsea E. To Be or Not to Be Forgotten: Balancing the Right to Know with the Right to Privacy in the Digital Age. *Virginia Journal of Social Policy & the Law*. 2015, **22**, 525–560.
- CATE, Fred H. The Changing Face of Privacy Protections in the European Union and the United States. *Indiana Law Review*. 1999, **33**, 173–232.

- CERF, Vinton G. The day the Internet age began. *Nature* [online]. 2009, **461**, 1202–1203. ISSN 1476-4687. Dostupné z: doi:10.1038/4611202a
- COHEN, Julie E. Examined Lives: Informational Privacy and the Subject as Object. *Stanford Law Review*. 1999, **52**, 1373–1438.
- CONLEY, Chris. The Right to Delete. *AAAI Spring Symposium: Intelligent Information Privacy Management*. **2010**, 53–58.
- COYNE, Nora H. Exploring the Notion of Forgetting. *The Gettysburg College Student Publications* [online]. 2017, (509). Dostupné z: http://cupola.gettysburg.edu/student_scholarship/509/
- DAVIS, Frederick. What Do We Mean by Right to Privacy. *South Dakota Law Review*. 1959, **4**, 1.
- DE ANDRADE, Norberto Nuno Gomes. Oblivion: The right to be different from oneself-reproposing the right to be forgotten. In: *VII international conference on internet, law & politics. Net neutrality and other challenges for the future of the Internet*, IDP. *Revista de Internet, Derecho y Política* [online]. 2012, s. 122–137. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/38996580.pdf>
- DE TERWANGNE, Cécile. The Right to be Forgotten and Informational Autonomy in the Digital Environment. In: Alessia GHEZZI, Ângela Guimarães PEREIRA a Lucia VESNIĆ-ALUJEVIĆ, ed. *The Ethics of Memory in a Digital Age: Interrogating the Right to be Forgotten*. B.m.: Palgrave Macmillan UK, 2014, s. 82–101.
- DECEW, Judith Wagner. *In pursuit of privacy: Law, ethics, and the rise of technology*. Londýn: Cornell University Press, 1997. ISBN 0-8014-3380-0.
- DECEW, Judith Wagner. Privacy. In: Edward N. ZALTA, ed. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* [online]. Spring 2018. B.m.: Metaphysics Research Lab, Stanford University, 2018 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://plato.stanford.edu/archives/spr2018/entries/privacy/>
- DECEW, Judith Wagner. The scope of privacy in law and ethics. *Law and Philosophy*. 1986, **5**(2), 145–173. ISSN 0167-5249.
- DODGE, Martin a KITCHIN, Rob. ‘Outlines of a World Coming into Existence’: Pervasive Computing and the Ethics of Forgetting. *Environment and Planning B: Planning and Design*. 2007, **34**(3), 431–445. ISSN 0265-8135.
- EPSTEIN, Richard A. Privacy, Property Rights, and Misrepresentations. *Georgia Law Review*. 1977, **12**, 455–474.
- FILIP, Jan. Úvodní poznámky k problematice práva na soukromí. In: Vojtěch ŠIMÍČEK, ed. *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 9–19. ISBN 978-80-210-6449-3.
- FLAHERTY, David H. *Protecting Privacy in Surveillance Societies: The Federal Republic of Germany, Sweden, France, Canada, and the United States*. Chapel Hill: UNC Press Books, 2014. ISBN 978-1-4696-2082-4.

- FLORIDI, Luciano. Artificial intelligence's new frontier: Artificial companions and the fourth revolution. *Metaphilosophy*. 2008, **39**(4-5), 651-655.
- FRIED, Charles. Privacy. *The Yale Law Journal*. 1968, **77**(3), 475-493. ISSN 0044-0094.
- GAVISON, Ruth. Privacy and the Limits of Law. *The Yale Law Journal* [online]. 1980, **89**(3), 421-471. ISSN 0044-0094. Dostupné z: doi:10.2307/795891
- GLANCY, Dorothy J. Invention of the Right to Privacy, The. *Arizona Law Review*. 1979, **21**(1), 1.
- HARTZOG, Woodrow a STUTZMAN, Frederic. The Case for Online Obscurity. *California Law Review*. 2013, **101**, 1-50.
- HOLVAST, Jan. History of privacy. In: Karl DE LEEUW a Jan BERGSTRA, ed. *The History of Information Security*. B.m.: Elsevier, 2007, s. 737-769. ISBN 978-0-444-51608-4.
- INNESS, Julie. *Privacy, Intimacy, and Isolation*. New York: Oxford University Press, 1992. ISBN 0-19-507148-4.
- JONES, Karen Spärck. Privacy: what's different now? *Interdisciplinary Science Reviews* [online]. 2003, **28**(4), 287-292. ISSN 0308-0188, 1743-2790. Dostupné z: doi:10.1179/030801803225008677
- JONES, Meg Leta. You are what Google says you are: The right to be forgotten and information stewardship. *International Review of Information Ethics*. 2012, **17**, 22-30.
- JOURARD, Sidney M. Some Psychological Aspects of Privacy. *Law and Contemporary Problems*. 1966, **31**, 307-318.
- KAHN, Jonathan. Privacy as a Legal Principle of Identity Maintenance. *Seton Hall Law Review*. 2002, **33**, 371.
- KANG, Jerry. Information Privacy in Cyberspace Transactions. *Stanford Law Review*. 1997, **50**(April), 1193.
- KOOPS, Bert-Jaap. Forgetting Footprints, Shunning Shadows: A Critical Analysis of the Right to Be Forgotten in Big Data Practice. *SCRIPTed: A Journal of Law, Technology and Society*. 2011, **8**, 229-257.
- KORENHOF, Paulan, AUSLOOS, Jef, SZEKELY, Ivan, JONES, Meg Leta, SARTOR, Giovanni a LEENES, Ronald E. *Timing the Right to Be Forgotten: A Study into „Time“ as a Factor in Deciding About Retention or Erasure of Data* [online]. SSRN Scholarly Paper. ID 2436436. Rochester, NY: Social Science Research Network. 2014 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://papers.ssrn.com/abstract=2436436>
- KUNDERA, Milan. *Nesnesitelná lehkost bytí*. 2. vydání. Brno: Atlantis, 2006. ISBN 80-7108-281-3.
- KÜHN, Zdeněk. Transformace pojmu soukromí na počátku třetího milénia. *Jurisprudence*. 2017, **XXVI**(2). ISSN 1802-3843.

- LESSIG, Lawrence. *Code: And Other Laws of Cyberspace*. Version 2.0. New York: Basic Books, 2006. ISBN 978-0-465-03914-2.
- MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor. *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*. Princeton: Princeton University Press, 2011. ISBN 978-1-4008-3845-5.
- MCLUHAN, Marshall. *The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man*. Toronto: University of Toronto Press, 1962. ISBN 978-0-8020-6041-9.
- MILL, James. *Analysis of the Phenomena of the Human Mind, Volume II* [online]. Londýn: Longmans, Green, Reader and Dyer, 1878. Dostupné z: <https://www.gutenberg.org/files/56441/56441-h/56441-h.htm>
- MOORE, Adam. Defining Privacy. *Journal of Social Philosophy*. 2008, **39**(3), 411–428. ISSN 00472786, 14679833.
- NISSENBAUM, Helen. A contextual approach to privacy online. *Daedalus*. 2011, **140**(4), 32–48.
- NISSENBAUM, Helen. Privacy as Contextual Integrity. *Washington Law Review*. 2004, **79**, 101–139.
- NISSENBAUM, Helen. *Privacy in context: Technology, policy, and the integrity of social life*. Stanford: Stanford University Press, 2009. ISBN 978-0-8047-5236-7.
- OHM, Paul. Broken Promises of Privacy: Responding to the Surprising Failure of Anonymization. *UCLA Law Review*. 2009, **57**, 1701–1777.
- PAGALLO, Ugo a DURANTE, Massimo. Legal memories and the right to be forgotten. In: Luciano FLORIDI, ed. *Protection of Information and the Right to Privacy-A New Equilibrium?* B.m.: Springer, 2014, s. 17–30. ISBN 978-3-319-05719-4
- PARENT, W. A. Privacy, Morality, and the Law. *Philosophy & Public Affairs*. 1983, **12**(4), 269–288.
- PARKER, Elizabeth S., CAHILL, Larry a MCGAUGH, James L. A case of unusual autobiographical remembering. *Neurocase*. 2006, **12**(1), 35–49.
- PINO, Giorgio. *The Right to Personal Identity in Italian Private Law: Constitutional Interpretation and Judge-Made Rights* [online]. SSRN Scholarly Paper. ID 1737392. Rochester, NY: Social Science Research Network. 2000 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://papers.ssrn.com/abstract=1737392>
- POSNER, Richard A. The Right of Privacy. *Georgia Law Review*. 1977, **12**, 393–422.
- POST, Robert C. Three Concepts of Privacy. *Georgetown Law Journal*. 2000, **89**, 2087–2098.
- RACHELS, James. Why Privacy is Important. *Philosophy & Public Affairs*. 1975, **4**(4), 323–333.
- REDING, Viviane. The upcoming data protection reform for the European Union. *International Data Privacy Law* [online]. 2011, **1**(1), 3–5. ISSN 2044-3994. Dostupné z: [doi:10.1093/idpl/ipq007](https://doi.org/10.1093/idpl/ipq007)
- RONSON, Jon. *So You've Been Publicly Shamed*. New York City: Riverhead Books, a member of Penguin Group (USA), 2015. ISBN 978-1-59448-713-2.
- ROSEN, Jeffrey. The Right to Be Forgotten. *Stanford Law Review Online*. 2011, **64**, 88–92.

- ROUVROY, Antoinette a POULLET, Yves. The Right to Informational Self-Determination and the Value of Self-Development: Reassessing the Importance of Privacy for Democracy. In: Serge GUTWIRTH, Yves POULLET, Paul DE HERT, Cécile DE TERWANGNE a Sjaak NOUWT, ed. *Reinventing Data Protection?* [online]. Dordrecht: Springer Netherlands, 2009 [cit. 1. 3. 2019], s. 45–76. ISBN 978-1-4020-9497-2. Dostupné z: doi:10.1007/978-1-4020-9498-9_2
- RYBÁŘ HOLUBOVÁ, Eliška. *Svoboda projevu a její postmoderní výzvy v perspektivě euroamerické právní teorie a judikatury*. Praha, 2018. Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Katedra teorie práva a právních učení.
- SCANLON, Thomas. Thomson on privacy. *Philosophy & Public Affairs*. 1975, **4**(4), 315–322.
- SCHACTER, Daniel L. The seven sins of memory: Insights from psychology and cognitive neuroscience. *American Psychologist* [online]. 1999, **54**(3), 182–203. ISSN 0003-066X. Dostupné z: doi:10.1037//0003-066X.54.3.182
- SCHACTER, Daniel L., CHIAO, Joan Y. a MITCHELL, Jason P. The seven sins of memory: implications for self. *Annals of the New York Academy of Sciences*. 2003, **1001**, 226–239. ISSN 0077-8923.
- SCHOEMAN, Ferdinand David. *Philosophical Dimensions of Privacy: An Anthology*. Cambridge: Cambridge University Press, 1984. ISBN 978-0-521-27554-5.
- SCHWARTZ, Barry. The social psychology of privacy. *American Journal of Sociology*. 1968, **73**(6), 741–752.
- SOLOVE, Daniel J. A Taxonomy of Privacy. *University of Pennsylvania Law Review*. 2005, **154**(3), 477–560.
- SOLOVE, Daniel J. Conceptualizing Privacy. *California Law Review*. 2002, **90**, 1087–1156.
- SOLOVE, Daniel J. The Virtues of Knowing Less: Justifying Privacy Protections against Disclosure. *Duke Law Journal*. 2003, **53**, 967–1065.
- STREICH, Gregory W. Is there a right to forget? Historical injustices, race, memory, and identity. *New Political Science*. 2002, **24**(4), 525–542.
- SV. AUGUSTIN. *Svatého Augustina Vyznání kněh třináctero* [online]. Praha: B. A. Credner, 1858 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <http://kramerius4.nkp.cz/search/i.jsp?pid=uuid:c753e6c0-c089-11dd-b191-000d606f5dc6>
- SZEKELY, Ivan. The right to forget, the right to be forgotten. In: Serge GUTWIRTH, Ronald LEENES, Paul DE HERT a Yves POULLET, ed. *European Data Protection: In Good Health?* B.m.: Springer, 2012, s. 347–363. ISBN 978-94-007-2902-5.
- TAMO, Aurelia a GEORGE, Damian. Oblivion, Erasure and Forgetting in the Digital Age. *Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law*. 2014, **5**, 71–87.
- TAVANI, Herman T. Philosophical theories of privacy: Implications for an adequate online privacy policy. *Metaphilosophy*. 2007, **38**(1), 1–22.

- TAVANI, Herman T. Search engines, personal information and the problem of privacy in public. *International Review of Information Ethics*. 2005, **3**(3), 40–45.
- TENE, Omer. What Google Knows: Privacy and Internet Search Engines. *Utah Law Review*. 2008, **2008**, 1433–1492.
- THOMSON, Judith Jarvis. The Right to Privacy. *Philosophy & Public Affairs*. 1975, **4**(4), 295–314. ISSN 0048-3915.
- TIROSH, Noam. Reconsidering the ‘Right to be Forgotten’–memory rights and the right to memory in the new media era. *Media, Culture & Society*. 2017, **39**(5), 644–660.
- VAIDHYANATHAN, Siva. *The Googlization of Everything: (And Why We Should Worry)* [online]. 1. vyd. Los Angeles: University of California Press, 2011 [cit. 1. 3. 2019]. ISBN 978-0-520-25882-2. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt1pn9z8>
- VAN DEURSEN, Alexander J.A.M. a VAN DIJK, Jan A.G.M.. Using the Internet: Skill related problems in users’ online behavior. *Interacting with computers*. 2009, **21**(5–6), 393–402.
- VOSS, W. Gregory a CASTETS-RENARD, Celine. Proposal for an International Taxonomy on the Various Forms of the Right to Be Forgotten: A Study on the Convergence of Norms. *Colorado Technology Law Journal*. 2015, **14**, 281–344.
- WAGNEROVÁ, Eliška. Čl. 10 - Právo na soukromí v širším smyslu. In: Eliška WAGNEROVÁ, Vojtěch ŠIMÍČEK, Tomáš LANGÁŠEK a Ivo POSPÍŠIL, ed. *Listina základních práv a svobod - Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 277–300. ISBN 978-80-7357-750-6.
- WAGNEROVÁ, Eliška. Právo na soukromí: Kde má být svoboda, tam musí být soukromí. In: Vojtěch ŠIMÍČEK, ed. *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 49–62. ISBN 978-80-210-5449-3.
- WARREN, Samuel D. a BRANDEIS, Louis D. Right to privacy. *Harv. L. Rev.* 1890, **4**, 193.
- WERRO, Franz. The Right to Inform v. the Right to be Forgotten: A Transatlantic Clash. In: Aurelia COLOMBI CIACCHI, Christine GODT, Peter ROTT a Lesley Jane SMITH, ed. *Haftungsrecht im dritten Millennium - Liability in the Third Millennium*. B.m.: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2009, s. 285–300. ISBN 978-3-8329-4176-5.
- WESTIN, Alan. *Privacy and Freedom*. New York: Ig Publishing, 2015. ISBN 978-1-935439-97-4.
- WHITMAN, James Q. The two western cultures of privacy: Dignity versus liberty. *Yale Law Journal*. 2003, **113**, 1151.
- XANTHOULIS, Napoleon. *Conceptualising a Right to Oblivion in the Digital World: A Human Rights-Based Approach* [online]. SSRN Scholarly Paper. ID 2064503. Rochester, NY: Social Science Research Network. 2012 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://papers.ssrn.com/abstract=2064503>

ZITTRAIN, Jonathan. *The Future of the Internet--And How to Stop It*. Harrisonburg: Yale University Press, 2008. ISBN 978-0-300-15124-4.

ZUBOFF, Shoshana. *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*. New York: PublicAffairs, 2019. ISBN 978-1-61039-570-0.

2. Seznam použitých právních předpisů a mezinárodních smluv

Listina základních práv Evropské unie [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A12012P%2FTXT>

Dodatkový protokol Rady Evropy z 8. 11. 2001 č. 181 k Úmluvě o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat o orgánech dozoru a toku dat přes hranice [online]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4555>

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Text s významem pro EHP)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex%3A31995L0046>

Smlouva o Evropské unii (konsolidované znění) [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A12012M%2FTXT>

Sněmovní tisk č. 138 z 8. volebního období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR - Vládní návrh zákona o zpracování osobních údajů [online]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=138&o=8>

Úmluva č. 108/1981 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat [online]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3571>

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod [online]. Dostupné z: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky

Všeobecná deklarace lidských práv

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů

3. Seznam použité judikatury

- Nález Ústavního soudu ze dne 20. 11. 2002, sp. zn. I. ÚS 512/02 (Postup finančních orgánů po zrušení jejich rozhodnutí ve správním soudnictví) [online].
Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-512-02>
- Nález Ústavního soudu ze dne 1. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 29/05 (Důkazní břemeno v daňovém řízení) [online]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-29-05>
- Nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 453/03 (Zeman proti Březinovi) [online].
Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-453-03>
- Nález Ústavního soudu ze dne 17. 7. 2007, sp. zn. IV. ÚS 23/05 (K ochraně práva na zveřejnění informací o činnosti soudců jako osob působících ve veřejném životě) [online].
Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-23-05_2
- Nález Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 705/06 (Pořizování důkazů při daňové kontrole) [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-705-06_1
- Nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09 (K prohlídce jiných prostor a pozemků) [online]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-3-09_1
- Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10 (Shromažďování a využívání provozních a lokalizačních údajů o telekomunikačním provozu) [online].
Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-24-10_1
- Nález Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 1586/09 (Vivewegh proti Aha!) [online].
Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-1586-09_1
- Nález Ústavního soudu ze dne 15. 5. 2012, sp. zn. II. ÚS 171/12 (Ochrana soukromí versus právo na informace ve vztahu k osobám veřejně činným) [online].
Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-171-12_1
- Nález Ústavního soudu ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 1/12 (K povinnosti vykonávat veřejnou službu a zákazu nucených prací) [online].
Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-1-12_1
- Nález Ústavního soudu ze dne 20. 12. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 24/11 (K přístupu k údajům o telekomunikačním provozu v trestním řízení) [online].
Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-24-11_1
- Nález Ústavního soudu ze dne 3. 2. 2015, sp. zn. II. ÚS 2051/14 (Hůle proti Řápkové) [online].
Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-2051-14_1
- Nález Ústavního soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 3/14 (Zpřístupnění archiválií bývalých bezpečnostních složek a ochrana osobních údajů) [online].
Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-3-14_1

Rozsudek ESLP ze dne 13. 12. 1984, stížnost č. 9815/82 (Lingens proti Rakousku) [online].
Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57523>

Rozsudek ESLP ze dne 16. 12. 1992, stížnost č. 13710/88 (Niemiets proti Německu) [online].
Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57887>

Rozsudek ESLP ze dne 21. 9. 1994, stížnost č. 17101/90 (Fayed proti Spojenému království) [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57890>

Rozsudek ESLP ze dne 25. 2. 1997, stížnost č. 22009/93 (Z. proti Finsku) [online].
Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58033>

Rozsudek ESLP ze dne 4. 5. 2000, stížnost č. 28341/95 (Rotaru proti Rumunsku) [online].
Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58586>

Rozsudek ESLP ze dne 27. 2. 2001, stížnost č. 26958/95 (Jerusalem proti Rakousku) [online].
Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59220>

Rozsudek ESLP ze dne 25. 9. 2001, stížnost č. 44787/98 (P.G. a J.H. proti Spojenému království) [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59665>

Rozsudek ESLP ze dne 13. 2. 2002, stížnost č. 42326/98 (Odievre proti Francii) [online].
Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-60935>

Rozsudek ESLP ze dne 29. 11. 2002, stížnost č. 42435/02 (White proti Švédsku) [online].
Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-76894>

Rozsudek ESLP ze dne 24. 6. 2004, stížnost č. 59320/00 (Von Hannover proti Německu) [online].
Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61853>

Rozsudek ESLP ze dne 29. 6. 2004, stížnost č. 64915/01 (Chauvy a ostatní proti Francii) [online].
Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61861>

Rozsudek ESLP ze dne 14. 2. 2006, stížnost č. 57986/00 (Turek proti Slovensku) [online].
Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-72354>

Rozsudek ESLP ze dne 15. 11. 2007, stížnost č. 12556/03 (Pfeifer proti Rakousku) [online].
Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-83294>

Rozsudek ESLP ze dne 4. 12. 2008, stížnost č. 30562/04 (S. a Marper proti Spojenému království) [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-90051>

Rozsudek ESLP ze dne 1. 12. 2009, stížnost č. 5380/07 (Karsai proti Maďarsku) [online].
Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-95920>

Rozsudek ESLP ze dne 12. 10. 2010, stížnost č. 184/06 (Saaristo a ostatní proti Finsku) [online].
Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-101017>

Rozsudek ESLP ze dne 7. 2. 2012, stížnost č. 39954/08 (Axel Springer AG proti Německu) [online].
Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-109034>

Rozsudek ESLP ze dne 7. 2. 2012, stížnost č. 40660/08 (Von Hannover proti Německu, č. 2) [online].
Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-109029>

Rozsudek ESLP ze dne 10. 11. 2015, stížnost č. 40454/07 (Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii) [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158861>

Rozsudek ESLP ze dne 27. 6. 2017, stížnost č. 931/13 (Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku) [online]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-175121>

Rozsudek Nejvyššího soudu USA United States Department of Justice v. Reporters Committee for Freedom of the Press, 489 U.S. 749 (1989)

Rozsudek Odvolacího soudu šestého obvodu USA Corey Clark v. Viacom International Inc., No. 14-5709 (6th Cir. 2015) [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/ca6/14-5709/14-5709-2015-07-08.html>

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 16. 12. 2008, věc C-73/07

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 5. 2014, věc C-131/12

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 9. 3. 2017, věc C-398/15

Řízení před Soudním dvorem Evropské unie o žádosti ze dne 29. 9. 2017, věc C-507/17

Stanovisko generálního advokáta Niila Jääskinena ze dne 25. 6. 2013, věc C-131/12

Stanovisko generálního advokáta Macieje Szpunara ze dne 10. 1. 2019, věc C-136/17

Stanovisko generálního advokáta Macieje Szpunara ze dne 10. 1. 2019, věc C-507/17

Rozsudek Spolkového ústavního soudu SRN ze dne 15. 12. 1983, BVergGE 65, 1 (Volkszählungsurteil)

4. Seznam použitých dokumentů mezinárodních organizací

European Commission - Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, A comprehensive approach on personal data protection in the European Union, COM(2010) 609, 4. 11. 2010 [online]. Dostupné z: https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/11-01-14_personal_data_protection_en.pdf

European Commission - Press release - MEMO/10/542: Data protection reform – frequently asked questions, 4. 11. 2010 [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-10-542_en.htm

Komise Evropských společenství. Doporučení Komise ze dne 29. července 1981 o Úmluvě Rady Evropy o ochraně osob při automatizovaném zpracování osobních údajů (81/679/EHS) [online]. [cit. 1. 3. 2019].

- Dostupné z: <https://isap.vlada.cz/kopie/revize.nsf/2fd339ed5be822e2c12578680031b2ae/c09eedc79f76808ac1257bf0004097d9?OpenDocument>
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně údajů) COM/2012/011 (COD) [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A52012PC0011>
- Parlamentní shromáždění Rady Evropy. Rezoluce Rady Evropy 428 (1970) o masových komunikacích a lidských právech
- Pracovní skupina čl. 29 - 01197/11/EN, WP187: Opinion 15/2011 on the definition of consent, 13. 7. 2011 [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2011/wp187_en.pdf
- Pracovní skupina čl. 29 - 14/EN, WP 225: Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on „Google Spain and Inc v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) and Mario Costeja González" C-131/12, 26. 11. 2014 [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp225_en.pdf
- Rada pro lidská práva. Resolution adopted by the Human Rights Council on 23 March 2017, A/HRC/RES/34/7
- REDING, Viviane. Press release - SPEECH/10/327: Building Trust in Europe's Online Single Market Speech at the American Chamber of Commerce to the EU Brussels, 22. 6. 2010. Europa.eu [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-10-327_en.htm
- REDING, Viviane. Press release - SPEECH/10/700: Why the EU needs new personal data protection rules The European Data Protection and Privacy Conference Brussels, 30. 11. 2010. Europa.eu [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-10-700_en.htm
- REDING, Viviane. Press release - SPEECH/12/26: The EU Data Protection Reform 2012: Making Europe the Standard Setter for Modern Data Protection Rules in the Digital Age, 22. 1. 2012 [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-26_en.htm
- Valné shromáždění OSN. Resolution adopted by the General Assembly on 18 December 2013, A/RES/68/167
- Výbor Spojených národů pro lidská práva. General Comment No. 16: The right to respect of privacy, family, home and correspondence, and protection of honour and reputation (Art. 17): . 08/04/88

Vysvětlení k Listině základních práv [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:32007X1214\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:32007X1214(01))

5. Seznam ostatních zdrojů

About public and protected Tweets. *Twitter.com* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://help.twitter.com/en/safety-and-security/public-and-protected-tweets>

Adapting our approach to the European right to be forgotten. *Google* [online]. 4. března 2016 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.blog.google/around-the-globe/google-europe/adapting-our-approach-to-european-rig/>

And the „Global Village“ became a Reality. *Internet World Stats* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.internetworldstats.com/emarketing.htm>

ANGELO, Megan. You Are What Google Says You Are. *Wired* [online]. 2009 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 1059-1028. Dostupné z: <https://www.wired.com/2009/02/you-are-what-go/>

Archive.org. BuzzFeed / 16 Tweets Justine Sacco Regrets. *The Internet Archive* [online]. 21. prosinec 2013 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20131221075031/https://www.buzzfeed.com/jen-vesp/16-tweets-justine-sacco-regrets-hxg7>

Archive.org. Twitter / @JustineSacco. *The Internet Archive* [online]. 21. prosinec 2013 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20131221000326/https://twitter.com/JustineSacco/statuses/414052561248075776>

BIDDLE, Sam. And Now, a Funny Holiday Joke from IAC's PR Boss. *Gawker* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <http://valleywag.gawker.com/and-now-a-funny-holiday-joke-from-iacs-pr-boss-1487284969>

BROSTER, Alice. How Many People Google Their Date? A Study Has Revealed More Of Us Are At It Than You Might Think. *Bustle* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.bustle.com/p/how-many-people-google-their-date-a-study-has-revealed-more-of-us-are-at-it-than-you-might-think-15552941>

CNIL orders Google to apply delisting on all domain names of the search engine | CNIL [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.cnil.fr/en/cnil-orders-google-apply-delisting-all-domain-names-search-engine>

Comments of CDT to the European Union: Consultation on the Commission's Comprehensive Approach on Personal Data Protection in the European Union. *Center for Democracy & Technology* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://cdt.org/insight/comments-of-cdt-to>

- the-european-union-consultation-on-the-commissions-comprehensive-approach-on-personal-data-protection-in-the-european-union/
- Congédiée pour des scènes osées d'il y a 50 ans. *Radio-Canada.ca* [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://ici.radio-canada.ca/nouvelle/689753/jacqueline-laurent-auger-comedienne-congediee-brebeuf-scenes-osees>
- CREIGHTON, Jolene. Meet the Library of Babel: Every Possible Combination of Letters That has Been (or could be) Written. *Futurism* [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://futurism.com/meet-the-digital-library-of-babel-a-complete-combination-of-every-possible-combination-of-letters-ever>
- Český národní korpus, výsledky pro výraz „osobní údaje“. *Český národní korpus* [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: https://kontext.korpus.cz/view?ctxattrs=word&attr_vmode=mouseover&pagesize=40&refs=%3Ddoc.title&q=~IZxSFF898BnD&viewmode=kwic&attrs=word&corpname=syn2015&attr_allpos=all
- Data Never Sleeps 6 | Domo. *Domo.com* [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://www.domo.com/learn/data-never-sleeps-6>
- Definition: Hawthorne Effect. *Association for Qualitative Research (AQR)* [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://www.aqr.org.uk/glossary/hawthorne-effect>
- DRUSCHEL, Peter, BACKES, Michael a TIRTEA, Rodica. The right to be forgotten - Between expectations and practice. *Enisa* [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: https://www.enisa.europa.eu/publications/the-right-to-be-forgotten/at_download/fullReport
- Editor's note related to Lincoln Memorial incident. *Washington Post* [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/nation/2019/03/01/editors-note-related-lincoln-memorial-incident/>
- European privacy requests Search removals FAQs - Transparency Report Help Center [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://support.google.com/transparencyreport/answer/7347822?hl=en>
- Facebook - přihlaste se, nebo se zaregistrujte. *Facebook* [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/>
- FLEISCHER, Peter. Peter Fleischer: Privacy...?: Foggy thinking about the Right to Oblivion. *Peter Fleischer* [online]. 9. březen 2011 [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <http://peterfleischer.blogspot.com/2011/03/foggy-thinking-about-right-to-oblivion.html>

- GARSDIE, Juliette. Facebook bows to pressure on privacy settings for new users. *The Guardian* [online]. 22. květen 2014 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/technology/2014/may/22/facebook-privacy-settings-changes-users>
- HAFEEZ, Kaamran. Remember when, on the Internet, nobody knew who you were? *The New Yorker* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <http://newyorker.tumblr.com/post/111446912131/a-cartoon-by-kaamran-hafeez-from-this-weeks>
- HOFFMAN, Allan. Job Applicant, Beware: You're Being Googled. *Monster Career Advice* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.monster.com/career-advice/article/hr-googling-job-applicants>
- How do I set my photos and videos to private so that only approved followers can see them? *Instagram Help Centre* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://help.instagram.com/448523408565555>
- How China has censored words relating to the Tiananmen Square anniversary. *Public Radio International* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.pri.org/stories/2016-06-03/how-china-has-censored-words-relating-tiananmen-square-anniversary>
- IAC's PR Director Is Going to Have a Hell of a Time Explaining This Africa-AIDS Tweet. *Intelligencer* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <http://nymag.com/intelligencer/2013/12/iac-pr-director-tweets-africa-aids-joke.html>
- If a teacher's decades-old erotic films can resurface online, what rights should we have to digital privacy? [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.theglobeandmail.com/life/relationships/if-a-teachers-decades-old-erotic-films-can-resurface-online-what-rights-should-we-have-to-digital-privacy/article21218588/>
- Implementing a European, not global, right to be forgotten. *Google Europe Blog* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://europe.googleblog.com/2015/07/implementing-european-not-global-right.html>
- INFORMATION COMMISSIONER'S OFFICE. *Data Protection Act of 1998 | Supervisory Powers of the Information Commissioner | Enforcement Notice, 18. 8. 2015* [online]. Dostupné z: <https://www.pdpjournals.com/docs/88469.pdf>
- Jacqueline Laurent. *IMDb* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.imdb.com/name/nm0491239/>
- Jména na Facebooku | Centrum nápovědy na Facebooku [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.facebook.com/help/1090831264320592/?helpref=hc_fnav

- Justine Sacco - Vice President Communications - Match Group | LinkedIn [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://www.linkedin.com/in/justinesacco>
- LASICA, J. D. The Net never forgets. *Salon* [online]. 25. listopad 1998 [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: https://www.salon.com/1998/11/25/feature_253/
- MOGG, Trevor. Google launches „right to be forgotten“ form for European Web users. *Digital Trends* [online]. 30. květen 2014 [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://www.digitaltrends.com/mobile/google-launches-right-to-be-forgotten-form/>
- Montreal teacher, 73, loses job over film nudity more than 40 years ago [online]. 2014 [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://www.theglobeandmail.com/news/national/montreal-teacher-73-loses-job-over-film-nudity-more-than-40-years-ago/article21183669/>
- MOROZOV, Evgeny. Don't Be Evil. *The New Republic* [online]. 2011 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 0028-6583.
Dostupné z: <https://newrepublic.com/article/91916/google-schmidt-obama-gates-technocrats>
- MOSS, Caroline. IAC Has Responded To Its PR Director's Cringeworthy Tweet. *Business Insider* [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/justine-sacco-iac-tweet-2013-12>
- NISEN, Max. IAC PR Director Lands In South Africa After Racist Tweet, And It's A Mess. *Business Insider* [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/justine-sacco-landing-live-tweeting-2013-12>
- O'REILLY, Tim. What Is Web 2.0 [online]. 9 2005 [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://www.oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html>
- Odstranění obsahu na základě ochrany soukromí uživatelů z EU [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: https://www.google.com/webmasters/tools/legal-removal-request?complaint_type=rtbf&hl=cs
- Odstranění z vyhledávání na základě evropských předpisů na ochranu soukromí – Google Transparency Report [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?hl=cs>
- Podmínky používání služby. *Facebook* [online]. [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <https://www.facebook.com/legal/terms>
- Q&A: What is DRM? *BBC News* [online]. 2007 [cit. 1. 3. 2019].
Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/6337781.stm>
- RIPPELOVÁ, Jiřina. „Právo být zapomenut“ ve světle kontrolní praxe Úřadu. *Informační bulletin ÚOOÚ* [online]. 2015(1). Dostupné z: <https://www.uoou.cz/1-2015/ds-3365>

- RONSON, Jon. „Overnight, everything I loved was gone“: the internet shaming of Lindsey Stone. *The Guardian* [online]. 2015 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 0261-3077. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/technology/2015/feb/21/internet-shaming-lindsey-stone-jon-ronson>
- RONSON, Jon. How One Stupid Tweet Blew Up Justine Sacco's Life. *The New York Times* [online]. 2018 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 0362-4331. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2015/02/15/magazine/how-one-stupid-tweet-ruined-justine-saccos-life.html>
- ROSEN, Jeffrey. The Web Means the End of Forgetting. *The New York Times* [online]. 2010 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 0362-4331. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2010/07/25/magazine/25privacy-t2.html>
- SALM, Lauren. 70% of employers are snooping candidates' social media profiles. *Career Builder* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.careerbuilder.com/advice/social-media-survey-2017>
- SHIVALINGAIAH, D. a NAIK, Umesha. Comparative Study of Web 1.0, Web 2.0 and Web 3.0. In: *6th International CALIBER 2008* [online]. 2008. Dostupné z: doi:10.13140/2.1.2287.2961
- SCHILLING, Melanie. Your dates are Googling you. *eharmony Relationship Advice* [online]. 19. srpen 2015 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.eharmony.com.au/dating-advice/dating/your-dates-are-googling-you>
- SIMPSON, Connor. IAC Fired PR Director Justine Sacco. *The Atlantic* [online]. 21. prosinec 2013 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.theatlantic.com/national/archive/2013/12/what-happened-when-internet-took-justine-sacco/356393/>
- SINGEL, Ryan. Public Posting Now the Default on Facebook. *Wired* [online]. 2009 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 1059-1028. Dostupné z: <https://www.wired.com/2009/12/facebook-privacy-update/>
- SOLOMON, Linda. LSD as Therapy? Write about It, Get Barred from US. *The Tyee* [online]. 23. duben 2007 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <http://thetyee.ca/News/2007/04/23/Feldmar/>
- SOUTHALL, Ashley. A Twitter Message About AIDS, Followed by a Firing and an Apology. *The Lede* [online]. 20. prosinec 2013 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://thelede.blogs.nytimes.com/2013/12/20/a-twitter-message-about-aids-africa-and-race/>
- STEINER, Peter. On the Internet, nobody knows you're a dog [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/f/f8/Internet_dog.jpg
- STROSS, Randall. How to Lose Your Job on Your Own Time. *The New York Times* [online]. 2007 [cit. 1. 3. 2019]. ISSN 0362-4331. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2007/12/30/business/30digi.html>

- TAYLOR, Chris. Twitter Turns Ugly Over PR Person's Idiotic Tweet. *Mashable* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://mashable.com/2013/12/20/justine-sacco/>
- The Advisory Council to Google on the Right to be Forgotten - The Final Report [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://archive.google.com/advisorycouncil/advisement/advisory-report.pdf>
- The Advisory Council to Google on the Right to be Forgotten [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://archive.google.com/advisorycouncil/>
- This Is How A Woman's Offensive Tweet Became The World's Top Story. *BuzzFeed News* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.buzzfeednews.com/article/alisonvingiano/this-is-how-a-womans-offensive-tweet-became-the-worlds-top-s>
- UMANSKY, Natalie. 10 Outrageous Tweets That Got People Fired. *Oddee* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.oddee.com/item_98873.aspx
- WELCH, Chris. Samsung's Galaxy S10 has up to six cameras: here's what they all do. *The Verge* [online]. 20. únor 2019 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.theverge.com/2019/2/20/18233130/samsung-galaxy-event-s10-cameras-specs-photos-wide-angle-tele-hole-punch>
- WINTER, Jessica. The Advantages of Amnesia. *Boston.com* [online]. 9 2007 [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: http://archive.boston.com/news/globe/ideas/articles/2007/09/23/the_advantages_of_amnesia/
- World Internet Users Statistics and 2018 World Population Stats. *Internet World Stats* [online]. [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.internetworldstats.com/stats.htm>

Právo být zapomenut – Právo na soukromí v internetovém věku

Abstrakt

Diplomová práce si na prvním místě klade za cíl identifikovat hrozby, které vývoj informačních a komunikačních technologií posledních několika desetiletí přináší pro lidské soukromí a zapomínání. Oba jevy plní v životě jednotlivce, ale též na celospolečenské úrovni významné funkce, jejichž ochrana patří k základním úkolům moderních, liberálních a demokratických společností, a jejichž rozboru je věnována kapitola druhá. Nechceme-li, aby se civilizace vyvíjela zcela ve vleku technologických změn a jejich často nepředvídaných (a nepředvídatelných) důsledků, je nezbytné jejich dopady na společnost průběžně systematicky hodnotit a toto hodnocení vzít za podklad pro úvahy o regulaci (právní či mimoprávní), která by identifikované společenské hrozby eliminovala či alespoň zmírnila. V kontextu lidského soukromí a zapomínání představuje jeden z výsledků takového hodnocení dopadů technologického vývoje a úvah o jeho regulaci právní institut práva být zapomenut. To lze považovat za nástroj ochrany informačního aspektu lidského soukromí, resp. informačního sebeurčení jednotlivců, v nové realitě „internetového věku“, v níž je lidský život zcela nerozlučně spjat s virtuálním světem internetu. V důsledku toho vyvstala potřeba umožnit jednotlivcům efektivně vykonávat kontrolu nad informační stopou, kterou za sebou zanechávají, a kterou zároveň snadněji než kdy dříve utvářejí také další osoby. Především s ohledem na význam efektu permanence dat se pak začalo jevit nezbytným, aby tato kontrola mohla být vykonávána nejen prospektivně, nýbrž také retroaktivně. Právo být zapomenut je v diplomové práci nejprve rozebráno v konceptuální rovině, a to s důrazem na v úvahu přicházející nastavení některých jeho parametrů. Následně je analyzována podoba práva být zapomenut, kterou ve vztahu k internetovým vyhledávačům našel ve Směrnici 95/46/ES Soudní dvůr Evropské unie, jakož i podoba, v níž bylo implementováno prostřednictvím Obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

Klíčová slova: právo být zapomenut, soukromí, internet

Right to be Forgotten – Right to Privacy in the Internet Age

Abstract

The first chapter of the diploma thesis aims to identify the threats to human privacy and forgetting that were brought on by the advancements in the field of information and communication technology in the recent decades. Both privacy and forgetting have important functions in the life of the individual, as well as on the societal level. The protection of those functions, whose analysis can be found in the second chapter of the diploma thesis, is one of the basic tasks of modern, liberal and democratic societies. Unless we want to leave the evolution of our civilization up to the technological developments and their often unforeseen (and unforeseeable) consequences, it is imperative that we systematically evaluate their impact on society. Such evaluations should then serve as bases for devising regulation (both legal and non-legal) that would eliminate or at least mitigate the identified societal threats. In the context of human privacy and forgetting, one of the outcomes of such an impact assessment and regulatory consideration is the right to be forgotten. This right can be seen as a legal instrument protecting the informational aspect of human privacy, or rather the informational self-determination of individuals, in the new reality of the "Internet age", in which human life is inextricably linked to the virtual world of the Internet. As a result, the need arises to enable individuals to effectively exercise control over their information footprint, whether left by them or others. Especially in the light of the impacts of the data permanence, it then seems necessary that this control be exercised not only prospectively but also retroactively. The diploma thesis analyzes the right to be forgotten at the conceptual level, focusing on its elements that could be subject to adjustment. Subsequently the thesis turns to analysis of the right to be forgotten in relation to internet search engines (recognized by the Google Spain decision of the Court of Justice of the European Union), as well as the right to be forgotten as implemented through the General Data Protection Regulation.

Klíčová slova: right to be forgotten, privacy, internet